

SOBOTOŠKE

GLASILO MESTNE OBČINE MURSKA SOBOTA

MIR IN LJUBEZEN. USPEH IN ZDRAVJE. SREČA IN ZADOVOLJSTVO.

Velike besede, velika pričakovanja, velike želje. Vsako leto ob tem času prihajajočih praznikov božiča in novega leta tisočkrat izgovorjene, nešteto krat mišljene. V vseh voščilnicah zapisane, v vseh jezikih posredovane ljudem, ki živimo v miru in toplih domovih, čakajoč telefonskih sporočil svojih dragih in poštarja na vratih. Rad bi, da bi se letos uresničile najprej tistim, ki teh osnov človeka vrednega življenja nimajo, da bi ta velik prehod tisočletij zapisal vsakega človeka z veliko začetnico, s spoštovanjem njegove drugačnosti.

Misel na otroke, družino in prijatelje je najbolj topel dom, ustvarjen v vsakem od nas. Z dobrim srcem in pridnimi rokami ter pravilno izkoriščenim znanjem smo ga dolžni ustvariti tudi za tiste, ki niso naši najbližji sosedi.

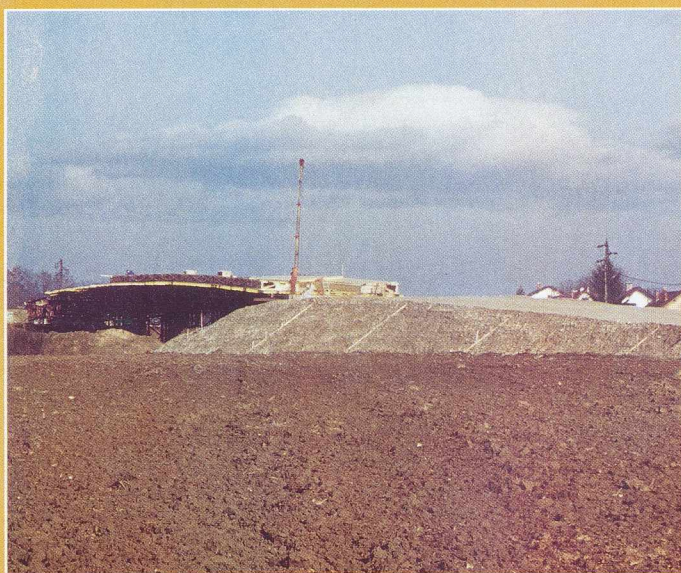
Ob praznovanju božiča in nastopa novega leta vam želim mnogo prijetnih trenutkov in uresničitvev vseh velikih besed.

Anton Slavic, župan

Priprave na gradnjo avtoceste

Jugovzhodna vpadnica v mesto vodi mimo nove Polaničeve poslovne stavbe, ki dokazuje, kako hitra je lahko gradbena operativa in kako uspešna so smela podjetja, ki so ob pravem času na pravem mestu. Tam, kjer so pričeli graditi novo avtocesto.

Glasilo SOBOŠKE NOVINE izdaja MESTNI SVET
Ustanovitelj je MESTNA OBČINA MURSKA
SOBOTA, Karloška 2, 9000 Murska Sobota

Izdajateljski odbor:

Anton SLAVIC, Ernest EBENŠPANGER,
Draga BRATKOVIČ, Jožef RECEK,
Darko RUDAŠ, Drago ŠIFTAR,
Frane WEINDORFER, Franc ZVER
in Vili ŽIŽEK

Odgovorna urednica:

Brigita BAVČAR

Jezikovni pregled:

Matija ŽIŽEK

Fotografije:

Jože POJBIČ

Grafična priprava in tisk:

TISKARNA KLAR Murska Sobota

Naklada: 7000 izvodov

Soboške novine prejemajo gospodinjstva
v mestni občini brezplačno.

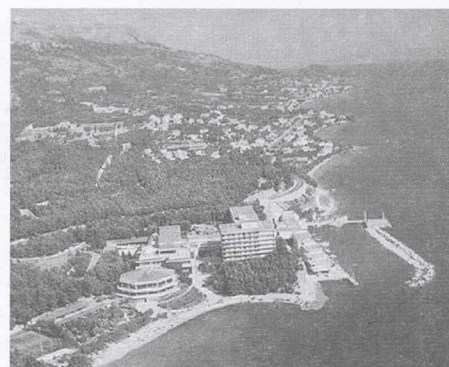
Srečno 2001

V mestnem jedru gradijo Pokrajinsko in študijsko knjižnico, ki bo predvidoma končana do prve polovice leta 2002. Kdaj bo mesto dobilo novo ekonomsko šolo in gimnazijo še ne vemo, saj gre za finančno zahtevne, vendar za razvoj regijskega središča pomembne objekte.

Levo načelnik Občine Podstrana, desno Župan MO Murska Sobota, na sredi direktor uprave Občine Podstrana

Občina Podstrana leži ob obali Jadranskega morja, južno od Splita, v njegovi neposredni bližini. Je izrazito turistično usmerjena, saj se v dolžini okrog 10 km, na obeh straneh Jadranske magistrale, vrstijo številni turistični penzionci.

Podpis listine o vzpostavitvi prijateljskega sodelovanja med mestno občino Murska Sobota in občino Podstrana iz Republike Hrvaške

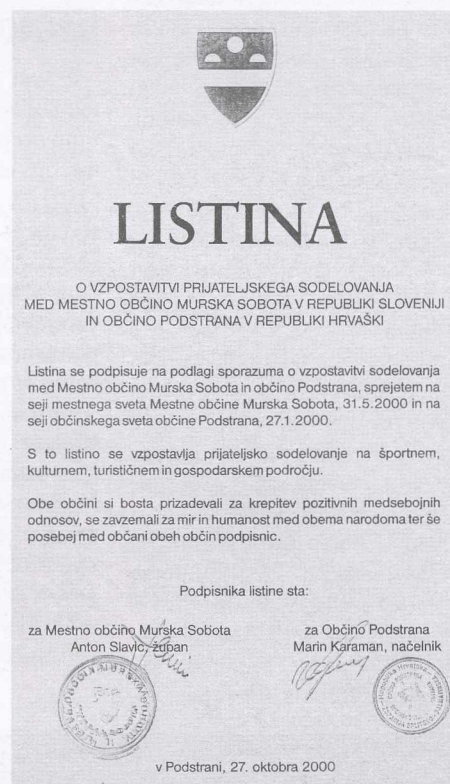
Na seji Mestnega sveta Mestne občine Murska Sobota, 31. maja 2000, so svetniki sprejeli sporazum o vzpostavitvi sodelovanja med Mestno občino Murska Sobota in občino Podstrana iz Republike Hrvaške. Občinski svet občine Podstrana je letega sprejel 27. januarja istega leta. V sporazumu je zapisano, da sta se »občini odločili vzpostaviti prijateljsko sodelovanje. V ta namen sta ustanovili Organizacijski odbor s ciljem, podpisa Listine o vzpostavitvi medsebojnega sodelovanja. Podpisniki sporazuma soglašata, da je iniciativa za vzpostavitev sodelovanja dolgoletno delovanje športnih društev iz občine Podstrana in Mestne občine Murska Sobota, kar bo še naprej temelj nadaljnjega sodelovanja med občinama.«

Sodelovanje se je začelo v januarju leta 1996, ko je prišlo do prvih dogovorov med takratnim tajnikom NK BILI 9 iz Podstrane, Mladenom Ružičem in predstavnikom NK Rakičan, Stankom Fickom. V juniju mesecu

istega leta se je pionirska ekipa NK Rakičan udeležila turnirja v njihovem mestu, ki leži v neposredni bližini Splita. Doživetje za mlade igralce je bilo izjemno, saj je večina izmed otrok bila takrat prvič na morju. Že januarja naslednje leto so v Rakičanu gostili mlade nogometaše iz Podstrane. In tako je bilo vsa naslednja leta. V letu 1998 se je delegaciji, ki je spremljala mlade nogometaše Podstrane, pridružil načelnik Občine Podstrana, Marin Karaman. Na sprejemu pri županu Mestne občine Murska Sobota so stekli pogovori o razširitvi sodelovanja med občinama. Tako je na neuradnem obisku župana Antona Slavica v Podstrani v mesecu oktobru leta 1999 prišla s strani občine Podstrana pobuda o podpisu listine o sodelovanju.

Delegacija Mestne občine Murska Sobota je 27. oktobra 2000 obiskala Občino Podstrana iz Republike Hrvaške z namenom, da se podpiše listina o vzpostavitvi prijateljskega sodelovanja.

Podpisnika listine sta načelnik Občine Podstrana, Marin Karaman in župan Mest-

ne občine Murska Sobota, Anton Slavic. Na slavnosti v prostorih uprave tamkajšnje občine je zapela dalmatinska klapa Šupot iz Splita, ki je dogodku pridala poseben pečat.

Datum podpisa pa ni bil naključno izbran. Prav takrat je bil namreč v Splitu sejem obrti in podjetništva SAS, katerega se je prav tisti dan udeležilo okrog 100 obrtnikov in podjetnikov pomurskih obrtnih zbornic. Tako smo na slavnostni večerji vsi skupaj nazdravili novemu sodelovanju med občinama.

Kratka in jedrnata seja

Po pooblastilu župana je 19. seja mestnega sveta 5. decembra vodil Štefan Ošljaj in gotovo bo ostala v spominu kot najkrajše svetniško zasedanje, čeprav je bilo na dnevnem redu trinajst točk in šesta med njimi informacija o prerazporeditvi sredstev proračuna za leto 2000.

Po soglasni potrditvi zapisnika 18. seje je bil sprejet odlok o lokacijskem načrtu za plinovodno omrežje v naseljih: Černelavci, Veščica, Kupšinci, Polana, Krog, Satahovci, Bakovci in Markišavci. Župana Antona Slavica pa so svetniki pooblastili za potrjevanje prodajne cene zemeljskega plina na območju mestne občine Murska Sobota. Odlok o sprejetju prostorsko ureditvenih pogojev za mesto in okolico je bil sprejet dopolnjen, občinski stanovanjski sklad pa bo postal javni Stanovanjski sklad mestne občine Murska Sobota.

Sprejeta sta bila tudi sklepa o spremembi razpisa in razdelitvi sredstev za subvencioniranje realne obrestne mere za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v mestni občini. Zanj bodo iz občinskega proračuna letos namenili 25 milijonov tolarjev sredstev, v vrednosti 5 odstotnih točk, za kredite: Dragoša Ajleca s.p., za nakup tovornega vozila s priklopnikom,

Slavka Mešiča s.p., za izdelavo nadstreška, razširitev poslovne stavbe in nakup opreme, zdravnice Zvezdice Rajnar Vöröš za nakup poslovnega prostora in adaptacijo le-tega ter pisarniško in medicinsko opremo, Kekec d.o.o, Avto Öri s.p. za ureditev avtosalona in avtoservisa, Mizarstvo Šavel za nakup računalniško vodenega vrtno-rezkalnega obdelovalnega stroja, IKETTT d.o.o. za posodobitev obstoječega poslovnega prostora in Finander d.o.o., za nabavo opreme za tapetniško delavnico.

IMENOVANJA

V svet javnega zavoda Pomurske lekarne je bil s strani ustanovitelja - kot predstavnik mestne občine imenovan Janez ŠTOTL, v svet Srednje zdravstvene šole Murska Sobota pa Terezija Gruškovnjak-Bratina. Podpisana pa sem bila na prvi decembrski seji mestnega sveta ponovno imenovana za odgovorno urednico javnega glasila Soboške novine za naslednji štiriletni mandat. Ker je 20. seja Mestnega sveta Mestne občine Murska Sobota bila 21. decembra, kar je med predajo gradiva za tisk občinskega glasila in njegovim izidom, 23. decembra, več o njej v letu 2001.

In srečno.

◆ Brigita BAVČAR

Na 19. seji sveta Mestne občine Murska Sobota, ki je bila v torek, dne 5. decembra 2000, so bila postavljena naslednja vprašanja oz. dane pobude:

Franc MEOLIC:

Županu je predlagal, da povabi državne ustanove, da ob novem letu primerno okrasijo svoje objekte;

Na postavljeno vprašanje v zvezi z izkoriščanjem rudnin oz. gramoza, je dobil odgovor, da še ni sprejet pravilnik, ki bi določal delež odškodnine za lokalno skupnost. Zanimalo ga je, ali ta pravilnik sedaj že obstaja in kakšen delež pripada lokalni skupnosti.

Rudolf MIKOLIČ:

Opozoril je, da so v prostoru med kanalom in Puščo tri opuščene gramoznice brez vode, ki so, po njegovem prepričanju, sanitarno zelo oporečne. Predlagal je, da si jih naj sanitarna služba ogleda in eventualno animira lastnike, da jih sanirajo. Obenem je predlagal, da se del gramoznic zasipa z odpadnim materialom, s čimer bi se preprečilo tudi divje odlaganje smeti na tem območju.

Josip KELEMEN:

Predlagal je, da naj občina prispeva nekaj sredstev za dodatno okrasitev (osvetlitev) šol pred novim letom.

Drago ŠIFTAR:

Prisotne je spomnil, da je mestni svet pred časom že razpravljali o potrebi po gradnji novih prostorov za gimnazijo (zaradi prostorske stiske in zaokrožene pedagoške celote). Menil je, da do tega ne bo nikoli prišlo, če bomo čakali samo na državo kot ustanovitelja. Dal je pobudo, da župan zadolži strokovne službe, da se najde primerna lokacija in se začno aktivnosti za graditev nove gimnazije.

Glede ponovnega asfaltiranja cest, ki so bile prerezane zaradi gradnje takšne ali drugačne infrastrukture (plin, telekomunikacije...), je želel odgovor, kako urediti te neravnine, vdolbine in izbokline, da bodo ceste urejene tako kot morajo biti. Dodal je, da je v najslabšem stanju cesta, ki pelje skozi Krog.

Franc ZVER:

Postavil je naslednja vprašanja:

Kdaj je predvidena ureditev Žitne ulice v Murski Soboti, ki je vsa prekopana?

So na pokopališču v Murski Soboti uničene plošče urejene?

Kdaj bo začel delovati južni kolektor?

Kako je z ureditvijo ograje okrog parka v Murski Soboti?

Je za ureditev čistilne naprave v Murski Soboti predvidena pridobitev sredstev iz programa Phare?

Kako to, da nadzorni odbor mestne občine nima vpogleda v poslovanje firme Center, ki je bila ustanovljena z 51% lastništvom mestne občine?

Predlagal je, da se v proračunu predvidi ureditev ograje okrog osnovne šole III.

Obnova 280-metrskega pasu Cankarjeve ulice v Murski Soboti po kateri poteka tudi ves tovorni promet do Madžarske, se je nekoliko zavlekla, zaradi ureditve tretjega pasu. Na odseku 318, ki zajema ureditev križišča z ulico Zorana Velnarja in Kroško ter ulico Mikloša Kuzmiča, je namreč zaradi zožitve po projektu nastalo ozko grlo iz 9 na 6,5 metra. Kot nam je povedala načelnica Oddelka za okolje in prostor v mestni upravi Nada Cvetko Torok, je bil na zahtevo Mestne občine Murska Sobota narejen tretji pas v križišču Cankarjeve na Kroško ulico. Naložba, ki vključuje ureditev vozišča, kolesarsko stezo in pešpoti ter javno razsvetljava, odvod meteornih vod in kanalizacijo, znaša 89 milijonov tolarjev. Mesta občina pa državo naproša za dodatna sredstva ureditve te prometne ceste v dolžini 732 metrov.

Na 18. seji sveta Mestne občine Murska Sobota, ki je bila v sredo, dne 25. oktobra 2000, so bila postavljena naslednja vprašanja oz. dane pobude svetnikov:

Franc MEOLIC:

Predlagal je, da mestni svet ali župan imenuje komisijo iz vrst mestnih svetnikov za pogajanja s Telekomom za vračilo sredstev, plačanih za telefonski priključek v preteklosti. Gospodinjstva v primestnih naseljih so morala za telefonski priključek odšteti od 3.500 do 5.000 DEM, prispevala pa so tudi za drogove ali podzemne kable in pomagala pri delu, zato naj se denar vrne, Telekomu pa naj ostane toliko, kot zdaj znašajo stroški za telefonski priključek.

Postavil je vprašanje, kdaj bo Mestna občina Murska Sobota začela deliti denar kmetom, ki jih je prizadela suša? Denar je iz države že nakazan, druge občine so ga že razdelile, zakaj denarja še ni razdelila mestna občina?

Nadja IVANC-MILOŠEVIČ:

Tlakovec na parkirišču pred Ljubljansko banko je v nemogočem stanju. Glede na to je predlagala, da ga mestna občina nemudoma uredi, če je v lasti mestne občine, v kolikor ne, pa naj naroči lastniku, da parkirišče nemudoma sanira;

V delegaciji mestne občine, ki je obiskala mesto Ingolstadt ob praznovanju 750. letnice mesta, ni bilo nobenega od mestnih svetnikov razen podžupana. Razprava naj ne izzveni, kot da so karkoli krivi zaposleni v mestni upravi, ki so bili na tem praznovanju, opozorila pa je, da so bili na to proslavo povabljeni župan in mestni svet in da so funkcionarji te občine mestni svetniki.

Alojz SMODIŠ:

Postavil je vprašanje, kdaj se bodo za odpravljanje posledic suše delila tudi občinska sredstva; namreč vse občine so pristopile s svojimi sredstvi k odpravi posledic suše na svojih območjih; menil je, da bi to morala storiti tudi murskosoboška občina;

Za izgradnjo kanalizacije v Bakovcih so vsa gospodinjstva zbrala sredstva v višini 3.500 DEM (določeno po pogodbi). Vendar se ugotavlja, da je kanalizacija, po njegovi oceni, izgrajena le do polovice. Tudi čistilna naprava še ni zgrajena, čeprav je bilo že večkrat govora, da se bo izbral izvajalec. S tem v zvezi je postavil vprašanje, ali je izvajalec že izbran, kdaj se bo začela izgradnja čistilne naprave in kdaj je približno predvideno, da bo končana?

Konec lanskega leta so bili svetniki seznanjeni, da je občina dobila odškodnino glede spremembe namembnosti zemljišča za izgradnjo avtoceste, v višini 390 mio. SIT. Postavil je vprašanje ali so bila ta sredstva že namenjena za tiste namene, za katere se morajo nameniti oz. kdaj se bodo?

Drago ŠIFAR:

Strinjal se je, da se parkirišče pri Ljubljanski banki uredi. En del tega parkirišča je plava cona, vozniki pa parkirajo tudi na srednjem pasu parkirišča in s tem ovirajo promet tako, da je težko normalno zapustiti modro cono ali prosti del parkirišča. Zato je apeliral na tiste, ki vodijo redarsko službo, da to uredijo.

Zanimalo ga je, kdaj bodo v Faflekovi hiši oz. v Centralu, ponovno vstavljena primerna okna. Župan bo najlepše odgovoril s tem, če bo to narejeno.

Ernest EBENŠPANGER:

17. oktober je dan spomina Mestne občine Murska Sobota. Obrazložitev v časopisu, da zaradi bolezni predsednika Zveze borcev dneva spomina letos nismo obeležili, ni opravičilo. Zaradi tega je izrekel določeno kritiko tistim, ki so bili oz. naj bi bili zadolženi, da se dan spomina na primeren način obeleži.

Terezija GRUŠKOVNJAK-BRATINA:

22. 09. je Murska Sobota praznovala evropski dan »mesto brez avtomobila«. Zanimalo jo je, ali je kdo kdaj razmišljal o zaprtju dela ceste, ki je bil zaprt ta dan. Menila je, da bi bilo vredno o tem razmisliti in v Murski Soboti narediti cono za pešce, tako kot je bilo to 22. 09. (Slovenska ulica, od Zvezde do ulice Arh. Novaka).

Opozorila je, da na parkirišču pri Zavarovalnici Triglav oz. pred bivšim Pomurskim tiskom, avtomobili parkirajo čisto do stene sosednje stavbe, tako da ni prehoda za pešce in hodijo le-ti po cesti (od vhoda v Pomurski tisk do Zavarovalnice Triglav).

V času glavnih odmorov na Ekonomski šoli nastajajo na Slovenski ulici zastoji prometa od semaforja pri Zvezdi do semaforja na Lendavski cesti. Srednješolci namreč, tudi posamično, ves čas hodijo čez prehod za pešce. Zanimalo jo je, ali se ne bi dalo urediti tako, da bi v času glavnih odmorov promet usmerjal prometni policist?

Grajska ulica je zdaj zelo lepo urejena, s pločniki, kolesarsko stezo itn. Na videz izgledajo granitne kocke, ki ločijo pločnik za pešce in kolesarsko stezo, lepo, so pa lahko smrtno nevarne, saj so nad nivojem. Poleg tega pa se redno parkira pred gostinskim lokalom Lipa in to na pločniku ter na kolesarski stezi. Kolesarji so tako še vedno prisiljeni stopiti s kolesa in se izogniti parkiranim avtomobilom. Predlagala je, da policija ali lastnik lokala ali kdorkoli drugi, prepreči parkiranje na kolesarski stezi oz. pločniku.

Anton TRČEK:

Predlog, da se center mesta zapre za promet, je lep, vendar 22. 09. v Vrtni ulici stanovalci niso mogli priti niti blizu stanovanj, saj je bilo vse zaparkirano, tudi zelenice. Če se tu najde rešitev, se center mesta lahko zapre za promet, drugače pa ne.

Predlagal je, da bi se naj v Vrtni ulici postavil znak, da je parkiranje »dovoljeno za stanovalce«.

Vladimir GOLDINSKIJ:

Na njegovo vprašanje glede odlaganja odpadkov, postavljeno pred dvema letoma, je podžupan odgovoril, da se okrog tega nekaj pripravlja. Zato je postavil vprašanje, kakšne in kako daleč so aktivnosti za razširitev površin za odpadke ali za modernizacijo?

Ravno tako pred dvema letoma je postavil vprašanje glede izkoriščanja termalne vode. Poda naj se informacija, ali so v zvezi s tem sprožene kakršnekoli aktivnosti, če niso, pa je predlagal, da se aktivnosti glede izkoriščanja termalne vode nadaljujejo.

Strinjal se je z očitki Ebenšpangerja in se jim pridružil, ter dodal, da je ureditev parkirišča pred banko v prioritarnem programu mestne četrti Center.

Vrnitev kipa

Župnijska cerkev sv. Nikolaja v Murski Soboti je bila napolnjena do zadnjega kotička, ko je 8. decembra letos ob 17. uri bila molitvena ura, ob 18. uri pa se je pričela slovesnost z blagoslovom vrnjenega obnovljenega kipa Marije Pomučnice. Ta kip je 26. junija letos zlonamerno razbil hrvaški državljani. Kip je bil v soboško martinišče prinešen leta 1932 iz Barcelone in so ga leta 1947 prenesli v soboško župnijsko cerkev. Po letošnjem poškodovanju so ga obnovili v Škofijski restavratski delavnici v Mariboru. Za njegovo restavracije je bilo potrebnih 500 tisoč tolarjev, ki so jih z dobrodelnimi darovi prispevali verniki, 50 tisoč tolarjev pa je prispevala soboška Zavarovalnica Triglav. Njegove ponovne blagoslovitve ob vrnitvi so se udeležili prekmurski rojak, škof dr. Jožef Smej, ob 56-letnici svojega mašniškega posvečenja, monsinjor Franc Režonja, ki je nekoč bil župnik v soboški cerkvi ter salezijanski duhovnik Peter Štumpf iz Veržeja, kajti salezijanci so še posebej navezani na lik Mater božje. Vsem pa je izrekel dobrodošlico sedanji dušni pastir soboške župnije Martin Horvat.

♦ Filip MATKO

Spomenik zmage na Trgu zmage v Murški Soboti

Letos mineva 55 let, ko je bil leta 1945 sredi Murske Sobote postavljen za tiste čase, in še danes, veličasten spomenik. Mnogi več ne vedo o tem skoraj nič, predvsem mladi. Zato morda ne bo odveč, da ga predstavimo.

V Prekmurju so se pojavile prve predhodnice Rdeče armade 30. marca 1945. Murska Sobota je bila osvobojena okupatorjevih sil 3. aprila 1945. Fronta se je nato za skoraj šest tednov zaustavila ob reki Muri. Ko je Nemčija kapitulirala, se je fronta premaknila in 16. maja se je Rdeča armada premaknila iz Prekmurja globlje v Avstrijo.

Že maja 1945 pa so prebivalci Murske Sobote s predstavniki Rdeča armade začeli sredi trga postavljati velik spomenik v spomin na krvave dni skupnega bojevanja proti fašizmu. Kot utemeljitev je zapisano: »Spomenik je postavil ves slovenski narod iz hvaležnosti do herojske Rdeče armade in iz globoke hvaležnosti do junaških borcev Jugoslovanske armade v znak borbene bratstva jugoslovanskih in sovjetskih narodov.«

Načrt za spomenik je izdelal ukrajinski oficir Arončik, sovjetski vojni inženir. Na močnem podstavku je nadgrobna stavba, v katero so nameravali shraniti posmrtno ostanke vseh rdečearmejcev, a do tega ni prišlo. Te so nato pokopali na osrednjem soboškem pokopališču.

Spomenik so začeli graditi 24. maja 1945 na pobudo Vojnega sveta 57. armije 3. ukrajinske fronte. Organizacija gradnje je bila zaupana ruskemu komandantu v Soboti, majorju Barsukovu in Okrajnemu odboru OF v Murški Soboti. V pomoč so poklicali še Kerimova in poročnika Gurskega.

Da bi gradnjo spomenika pospešili, je bil v Ljubljani ustanovljen častni odbor, v Murški Soboti pa delovni odbor. V častnem odboru so bili: minister Ferdo Kozak, generalmajor Lado Ambrožič, generalporočnik Kosta Nadj, Dušan Kveder; pesnika Oton Župančič in Fran Albrecht ter slikar Božidar Jakac. Največjo pomoč je delovnemu odboru nudil pesnik Mile Klopčič v vlogi tajnika Društva za kulturno sodelovanje Slovenije z ZSSR.

Vsa gradbena dela je vodil domačin, arhitekt Feri Novak. Spomenik je zgrajen iz železobetona, obložen z italijanskim kararskim marmorjem.

Spomenik sestavlja 17,35 m visok obelisk. Na njem je bila pozlačena peterokraka zvez-

da. Na obeh straneh nadgrobne stavbe sta postavljena ruska topova iz druge svetovne vojne. Pod njima sta dva vojaka - na levi ruski vojak, na desni pa partizan. Oba kipa sta visoka 2,40 m in sta delo kiparjev bratov Borisa in Zdenka Kalina iz Ljubljane. Kip rdečearmejca je izdelal Boris, kip partizana pa Zdenko. Med vojakoma je na nadgrobni stavbi napis v ruščini in slovenščini: »Večna slava junakom, padlim v boju za svobodo in neodvisnost bratske Sovjetske zveze in Jugoslavije.«

Na levi strani podstavka je vklesana letnica 1941 - začetek druge svetovne vojne pri nas, na desni pa letnica 1945 - konec druge svetovne vojne.

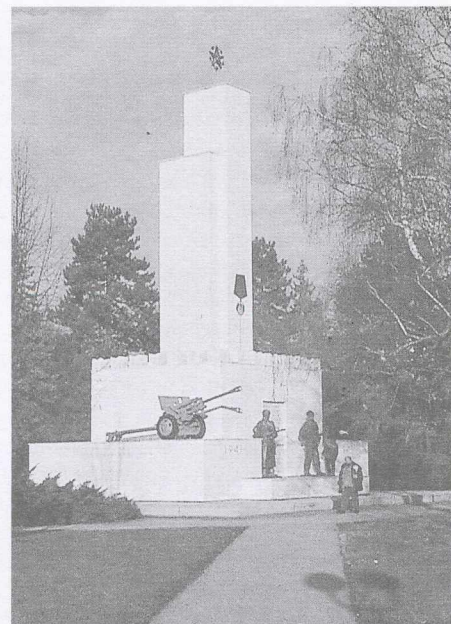
Napis »Večna slava vam osvoboditelji narodov iz fašističnega mračnjaštva« je zapisan prav tako v obeh jezikih na levi strani nadgrobne stavbe, medtem ko je na desni strani v obeh jezikih zapisano: »Slava vaših del ne mine ne zbledi na vekomaj!«

Mestni odbor OF Murska Sobota je pred otvoritvijo izdal 10. avgusta v Poročevalcu naslednji razglas: »Pozivam lastnike in stanovalce hiš, da temeljito očistijo hiše in okolico hiš zaradi velike proslave, ki se bo vršila v nedeljo. Zlasti naj pobelijo hiše, očistijo jarke, plotove, hodnike, pometejo in poškopirajo cestišča. V soboto naj okrasijo hiše in izložbe z zastavicami in cveticami, da bo celo mesto imelo praznično lice. Naj bo mesto v nedeljo očiščeno in okrašeno kakor še nikoli, saj bomo praznovali zmago nad fašizmom. Smrt fašizmu - svobodo narodu!«

V isti številki Poročevalca so pozvali vse prebivalce Sobote, da se zberejo v nedeljo zjutraj ob 8. uri na rajonskih zbirališčih. Ljudje iz I. rajona so se zbrali pred katoliško cerkvijo, iz II. rajona pred gradom, iz III. rajona v Šolski ulici pred vilo Fridrih, iz IV. rajona pa v Kroški ulici. Na trg zmage so lahko prišle samo organizirane skupine, posameznikom straže niso dovolile dostopa.

»Vse hiše v mestu morajo biti v soboto do 4. ure okrašene.« Sledi še varnostno opozorilo: »Vsem hišnim gospodarjem, ki imajo svoje hiše ob Aleksandrovi cesti (današnja Slovenska ulica) in ob trgu Zmage sporočamo, da morajo v nedeljo od 7. ure zjutraj imeti vsa okna zaprta. Kontrolo nad tem bodo vršili vojaki KNOJ-a.«

Prav tako je sledil poziv: »Tovariši, tova-

rišice! Vsak Krajevni odbor naj prinese s seboj vence, zastave in parole. Sobočani, okrasite svoje domove s cvetjem, razobesite zastave, okrasite okna z zastavicami in slikami maršala Tita in generalisima Stalina!«

Slovesno odkritje spomenika je potekalo 12. avgusta 1945, ko so se zbrali ljudje iz vsega Pomurja in celo iz raznih drugih delov Slovenije. Jugoslovansko vlado in maršala Josipa Broza Tita sta zastopala generalporočnik Ivan Gošnjak in minister Vlado Zečevič. Slovenijo sta predstavljala predsednik Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta Josip Vidmar in predsednik slovenske vlade Boris Kidrič. Pri odkritju spomenika so bili navzoči prav tako predstavniki Rdeče armade, kakor tudi francoske in britanske armade.

Slovesnost se je začela ob 9. uri. Poskrbljeno je bilo za brezplačno vožnjo z vlakom od Hodoša do Murske Sobote in iz Dokležovja do Murske Sobote. Iz Goričke smeri sta pripeljala dva vlaka in eden iz dokležovske. Pozno popoldne so se ljudje z vlaki tudi vrnili.

Ohranjen je prav tako zanimiv dokumentarni črno beli film, ki so ga snemali na sami otvoritvi in je tudi na ogled v Pokrajinskem muzeju na stalni razstavi.

V času Informbiroja je bil spomenik obsojen na »smrt«, in sicer z miniranjem. Tudi podminiran je bil, le sprožiti bi bilo potrebno, a se je le našel nekdo(?), ki je svetoval, da bi se bilo škoda prenačrtati, saj si bomo »spet dobri«, spomenika pa ne bo. In še kako prav so imeli ti, ki so tako razmišljali.

Z leti je spomenik doživel nekaj restavratsko-konzervatorskih posegov.

Murska Sobota ima torej ta poseben t. i. socrealistični spomenik, ki sta za zgradili dve federaciji, državi, ki ju več ni, spomenik pa še stoji!

◆ Franc KUZMIČ

Izvennivojski prehod Lendavske ceste preko proge slovenskih železnic Ormož-Puconci in krožno križišče na stičišču Lendavske in Industrijske ulice

1.0 Uvod

V zadnjem času tolikokrat navedena tema križanj državnih cest in železniške proge znotraj mesta Murska Sobota si zasluži tudi dodatno predstavitev s besedo in sliko, vse s ciljem boljše informiranosti občanov Mestne občine Murska Sobota in tudi ostalih, ki bodo s drugačnim prometnim režimom tangirani.

2.0 Kratka kronologija

Da bi bolje razumeli kako dolgo brado ima prizadevanje župana Mestna občina Murska Sobota za ustrezno reševanje in rešitev državnih infrastrukturnih objektov (glavnih in regionalnih cest, avtoceste in železnice) na območju Mestne občine Murska Sobota se je potrebno vrniti v leto 1997. Čeprav je glavna tema o kateri govori ta prispevek križanje železnice s državno cesto R1-441/1298 (Lendavska cesta) je potrebno najprej nekaj povedati tudi o avtocesti na območju Mestne občine Murska Sobota. Zakaj? O tem nekoliko kasneje.

Sama problematika državnih infrastrukturnih objektov na območju Mestne občine Murska Sobota je na delovnih mizah ministra za promet in zveze in župana Mestne občine Murska Sobota, g. Slavic Antona kot stalnica prisotna že dobre štiri leta. Že leta 1996 se je začela izdelovati študija variant poteka avtocestne trase (v nadaljevanju AC) Maribor - madžarska meja, odsek Cogetinci - Radmožanci. Z željo po hitrejšem sprejemu lokacijskega načrta za ta AC odsek je bil prej naveden odsek razdeljen na tri pododseke. Na območju Mestne občine Murska Sobota je tako nastal pododsek Vučja vas - Beltinci. Z željo po hitrejšem sprejemu lokacijskega načrta za predmetni AC pododsek in lokacijskega načrta južne zbirne ceste (v nadaljevanju ZC), katere zahodni krak - od Tišinske ceste do razbremenilnega kanala Ledava - Mura, predstavlja dejansko del priključne ceste mesta Murska Sobota na AC, je župan imenoval posebno komisijo. Le-to je vodil podžupan g. Horvat. Njena naloga pa je bila sprejeti terminski plan izdelave in sprejema prostorske dokumentacije (loka-

cijski načrt in spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin planskih aktov občine Murska Sobota) in usklajevati njeno napredovanje. Komisija je zasedala dvakrat mesečno. Že takrat (ob usklajevanjih za AC in ZC) so bile pristojne službe Ministrstva za promet in zveze (v nadaljevanju MPZ), s strani župana Mestne občine Murska Sobota, opozorjene na neustrezno rešitev križanja železnice in državnih cest znotraj samega mesta Murska Sobota, ki bodo ob trendu rasti prometa vedno bolj obremenjujoče za samo mesto in prebivalce celotne Mestne občine Murska Sobota in tudi regije. Torej, odgovor na vprašanje, zakaj je potrebno ob križanjih železniške proge Slovenskih železnic Ormož - Murska Sobota - Hodoš - madžarska meja in državnih cest predhodno nekaj povedati tudi o AC je jasen. Čeprav se je spremljalo napredovanje dokumentacije o AC se je govorilo tudi o železnici. Žal so opozorila župana naletela dostikrat na gluha ušesa. Predvsem predstavniki MPZ, ki so zadolženi za železnice so prevečkrat sedeli na ušesih. Tudi njihovo obnašanje in obravnavanje naših opozoril je bilo arogantno. Kot klop so se držali stališča, da je železnica državni infrastrukturni objekt, povsem pa so pozabili, da je vsak objekt vedno umeščen v prostor. V primeru železnice v Murski Soboti je to mestni prostor, ki je kompleksen organizem z večini soodvisnimi dejavniki. Sprememba enega pomeni posledično spremembo drugih. Zato je na posege v prostor, kar križanje železnice in cest vsekakor je, potrebno gledati kompleksno in z večih zornih kotov. Brez sodelovanja lokalnih skupnosti je vsako umeščanje posega v prostor neuspešno. Povsem drugače (kooperativno) so se obnašali predstavniki MPZ, ki so zadolženi za AC. Evidentno opozna je bila razlika v širšem dojemanju pomena trasiranja posegov v prostor in pomena sodelovanja oz. seznanjanja prizadetih (public relations) med predstavniki MPZ zadolženimi za AC in tistimi, ki so zadolženi za železnico. Kljub vsemu pa so slednji s časoma le dojeli, da lahko lokalna skupnost suvereno razpolaga s svojim prostorom. To je dojel tudi minister g. mag. Bergauer in že aprila 1999

podpisal tisti znani dokument, v katerem se obvezuje, da bo njegovo ministrstvo, do konca leta 1999, poskrbelo za vso potrebno dokumentacijo za izvennivojska križanja železnice in državnih cest (Lendavske in Panonske ulice) v mestu Murska Sobota. Sledilo je še nekaj težkih sestankov župana s svojimi sodelavci na MPZ (nekajkrat tudi ob prisotnosti g. Gerenčerja in g. Džubana). Med pomembnejšimi je bil sestanek v parlamentu RS, na katerem so bili prisotni državni sekretarji (MPZ, MOP), direktorji direkcij in inženirskih družb, ki so v sklopu MPZ, družbe RS za izgradnjo avtocest (DARS), glavni republiški gradbeni inšpektor, prekmurska poslanca g. Gerenčer in g. Džuban in predstavniki vlade RS - skratka vseh merodajnih akterjev. Vrhunec pa je bil sestanek dne 30.3.2000 pri predsedniku vlade RS g. Drnovšku na katerem sta bila tudi oba ministra (g. mag. Bergauer - MPZ in g. dr. Gantar - MOP), vsi tangirani državni sekretarji in drugi pristojni. Problematika je tako dosegla vrh - vlado RS in samega prvega ministra g. Drnovška. Lahko rečemo, da je šele slednji sestanek nekoliko bolj zagnal kolesa, ki jih prej MPZ ni in ni hotelo zavrteti. Predvsem državni sekretar g. Pregelj je bil tisti, ki je vrtenje kolesa vztrajno oviral. Navkljub sprejetim zaključkom s teh sestankov je idejni projekt za izvennivojsko križanje Lendavske ceste z železniško progo šele sedaj pred nami. Iz datumov (podpis pogodbe za izdelavo idejnih projektov izvennivojskih križanj ipd.) lahko zatrdimo, da je šele sestanek pri predsedniku vlade končno pospešil potrebne proceduralne postopke na MPZ. Idejni projekt smo torej dobili z enoletno zamudo (navkljub ministrovemu podpisu). In sedaj k samem idejnemu projektu navedenega križanja.

3.0 Osnovni podatki

3.1. Do sedaj izdelani dokumenti

- Izdelan in revidirana je bila idejna študija variant za obe izvennivojski križanja na panonski in Lendavski cesti.
- Izdelan in potrjen je bil DIIP - dokument identifikacije investicijskega projekta.
- Revidirana je bila prometna študija mesta Murska Sobota
- Izdelana je bila predinvesticijska zasnova za obe izvennivojski križanja
- Izdelani sta bili projektne naloge za oba idejna projekta
- objavljen je bil prvi razpis za oddajo del - izdelave idejnih projektov za obe izven

nivojski križanji (odpiranje ponudb je bilo 7.4.2000 - razpis je bil neuspešen zaradi nepopolnosti ponudb)

- objavljen je bil ponovljen javni razpis za izdelavo idejnih projektov za obe križanji (odpiranje ponudb je bilo 12.5.2000)
- izbran je bil izdelovalec idejnih projektov za obe izvennivojski križanji (družba LINEAL iz Maribora, podpis pogodbe je bil 15.6.2000).
- Po pogodbi je bil rok za izdelavo idejnega projekta za križanje na Lendavski ulici konec avgusta 2000. Revizija idejnega projekta pa je bila predvidena za konec septembra 2000. Revizija je bila dejansko potrjena 22.11.2000. Konec novembra 2000 je bil idejni projekt predan Mestni občini Murska Sobota
 - Dokončanje izdelava idejnega projekta za križanje na Panonski ulici je po pogodbi predvidena v januarju 2001, revizija bo v februarju 2001

3.2. Podatki o projektu

Naročnik idejnega projekta (v nadaljevanju IP) je MPZ RS, Direkcija RS za ceste. Izdelovalec IP je Biro za projektiranje LINEAL (BP LINEAL) iz Maribora. Odgovorni projektant je Vili Zemljak, inž. grad. Idejni projekt obravnava križanje Lendavske ceste R2-441, odsek 1298 Murska Sobota -

Gederovci in Panonske ulice G1/3 z železniško progo Murska Sobota - Hodoš v Murski Soboti. Za izdelavo idejnega projekta je strokovna služba Družbe za državne ceste (v nadaljevanju DDC) pripravila projektno nalogo. Idejni projekt izvennivojskega prečkanja ceste in proge je zasnovan na osnovi naslednjih dokumentov:

- Izdelane študije (IŠ) »Izvedba izvennivojskega prečkanja proge Ormož - MS - Hodoš z državnimi cestami v Murski Soboti«, IŠ BP LINEAL št. 319/99, ki temelji na prometnih kriterijih za izgradnjo izvennivojskih križanj cest in železnic.
- Citat 24. člena poglavja 1.1, Križanje prog in cest, iz predloga Zakona o varnosti v Železniškem prometu (II. obravnava):
 - Križanja železniške proge z avtocesto in magistralno cesto I. reda morajo biti izvennivojska.
 - Križanja proge s cesto, ki ni avtocesta ali magistralna cesta I. reda, ne sme biti v istem nivoju, če je promet motornih vozil po cesti zelo gost (več kot 7000 vozil PLDP - povprečni letni dnevni promet) ali če je železniški promet po progi pogosten (več kot 70 vlakov dnevno).
 - Križanje proge s cesto med uvoznimi in izvoznimi kretnicami železniške postaje mora biti izvennivojsko.
- Izdelane projektne naloge.

3.3. Problematika

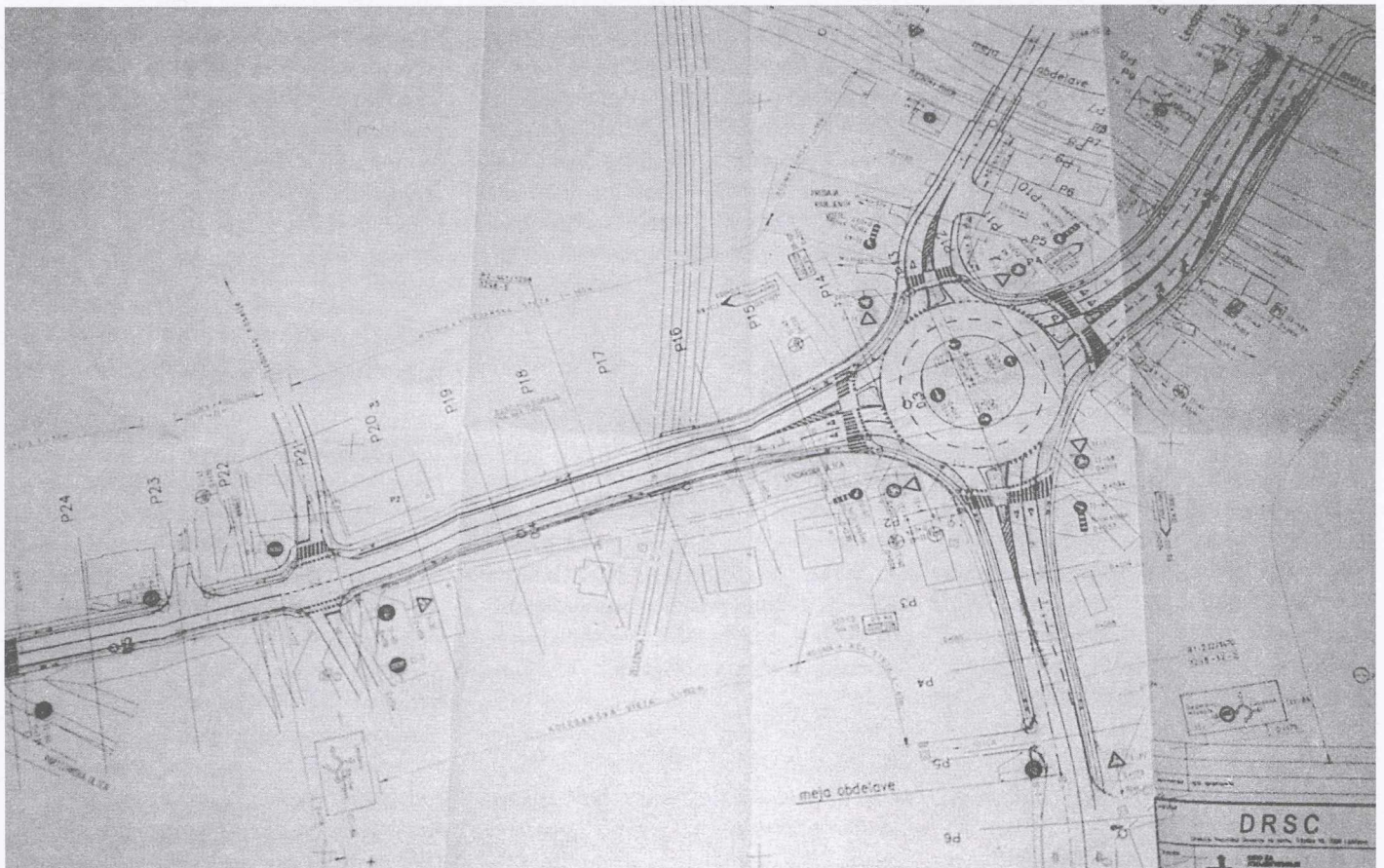
Vrsta in pomen Lendavske ceste

Regionalna cesta R1-232/1316 (Lendavska cesta od Industrijske ulice proti BTC) in R2-441/1298 (Lendavska cesta v mestu - do Industrijske ceste) tvorita Lendavsko cesto v Murski Soboti, ki je ena najbolj prometnih cest v Murski Soboti. Lendavska cesta povezuje Mursko Soboto z Goričkim in ravninskim svetom vse do Lendave, hkrati pa predstavlja hrbtenico cestne mreže mesta Murska Sobota, kajti preko se napaja industrijska cona s prometom iz mesta, Goričkega in zaledja vse do Gederovec.

S povečanim prometom na železniški progi Murska Sobota - Hodoš bo po odprtju železniške povezave z Madžarsko postalo prečkanje železniške proge na obstoječem cestnem prehodu povsem nevzdržno, zaradi dolgih čakalnih vrst pred spuščeni zapornicami. V neposredni bližini prehoda (na razdalji ca 40m je križišče z Industrijsko cesto, ki ga bodo spuščene zapornice v času urnih konic povsem ohromile. V kolikor se ne izvede izvennivojsko prečkanje se bodo izrazito poslabšali življenjski pogoji ob tej cesti.

Variante rešitve

Za izvedbo izvennivojskega prečkanja Lendavske ceste z železniško progo v Murski

Murski Soboti so v fazi idejne študije izdelane 3 variante. Varianta, ki je predmet idejnega projekta je bila v IŠ št. 319/99 rangirana na 2. mesto zaradi večjih vodno-gospodarskih ureditev, z vidika umeščeno-sti trase v prostor pa je bila potrjena kot optimalna rešitev v smislu vodenja prometnih tokov. V izdelanem investicijskem programu je rešitev z izvedbo izvennivojskega prečkanja ceste z železnico na mestu obstoječega cestnega prehoda dobila prednost pred ostalima variantama.

Problematika rešitve je v naslednjem:

- Lendavska cesta na razdalji ca 263m prečka dva vodotoka (Puconski potok in Ledavo).
- Med obema vodotokoma je obravnavani cestni prehod, ki je oddaljen od Puconskega potoka ca 160m in od Ledave ca 103m.
- Oba vodotoka sta v tako imenovanem polvkopanem sistemu (v izgonu), ali povedano drugače; višinska razlika med koto GRT železniškega tira (191,95 nadmorske višine (n.v.)) in niveleto ceste na objektih je mala, tako je razlika med GRT in Ledavo (189,95) ca 2 m, med GRT in Puconskim potokom (191,09) pa zgolj 0,85m.
- Podtalnica je plitvo pod površino, tako je potrebno računati z visoko koto podtalnice med 187,00 in 187,50 m n.v.

Rešitev predvideva naslednje ukrepe:

- Preusmeritev dela visokih vod Ledave v Puconski potok, da se omogoči znižanje nivelete ceste na Ledavi. Z izgradnjo povezave med Ledavo in Puconskim potokom postane le-ta razbremenilnik Ledava - Ledava, kar zahteva obsežne VG ureditve:
 - izgradnjo razdelilnega objekta na Ledavi,
 - izgradnja dela novega razbremenilnika,
 - regulacijo Puconskega potoka s širitvijo, poglobitvijo in utrditvijo struge,
 - sanacija obstoječega hidromelioracijskega sistema,
 - izgradnjo 4 ali 5 novih mostov na razbremenilniku Ledava - Ledava, kar zavisi od izbora variante I. ali II. in
 - nov most na Ledavi.
- Izvennivojsko prečkanje ceste s progo zahteva:
 - znižanje nivelete ceste,
 - izgradnjo nadvoza železniške proge nad Lendavsko cesto (izvedba del pod prometom železniške proge po 31.3.2001 odprtje proge Puconci -

Hodoš),

- izvedbo kesona v območju podtalnice in
- prečrpališče za odvod meteornih vod z območja ceste v ukopu.
- Preureditev križišča Lendavske ceste z Industrijsko cesto v križišče zahteva:
 - rušitev treh stanovanjskih objektov, od tega je objekt ob Industrijski cesti že opuščen,
 - rušitev treh gospodarskih objektov,
 - izvedba večjega števila opornih zidov zaradi znižanja nivelete ceste in
 - preureditev obstoječih komunalnih vodov:
 - Vodovodni cevovodi,
 - Fekalna kanalizacija,
 - TK vodi,
 - CATV,
 - Elektro nizko in srednje napetostni vodi,
 - Javna razsvetljava
 - Plinovodi in
 - SVTK naprave ob železniški progi.

Opis in utemeljitev horizontalnega poteka

S svojim potekom skozi strnjeno pozidavo mesta Murska Sobota je potek trase ceste že sam po sebi močno preddefiniran. Prometna problematika kaže na velike obremenitve Lendavske ceste tudi po dograditvi predvidene cestne mreže, postavlja pred načrtovalce odprto dilemo, kako naprej po letu 2010?

Rešitev je več med njimi pa so:

- izgradnja severne obvoznice ali zgolj izgradnja severne vpadnice in
- nadaljevanje del na Lendavski cesti z dograditvijo nadvoza (izvede se še en dvopasovni objekt) in ceste v štiripasovnico. S ciljem, da ostane tudi možnost izvedbe štiripasovnega nadvoza, ko bo le-ta potreben so projektanti objekt locirali na severni rob ev. bodoče štiripasovnice, s tem so omogočili izvedbo del na izgradnji nadvoza zgolj ob manjših motnjah v prometu na obstoječem cestnem prehodu.

Potreba po rekonstrukcijskih ukrepih v križišču Lendavska - Industrijska je bila ugotovljena že v nalogi »Študija upravičenosti semaforizacije dveh križišč na državnih cestah v Murski soboti, IZP št.212/99. Število pasov in njihove dolžine v primeru semaforizacije zahtevajo v letu 2017, štiripasovno Lendavsko cesto z dodatnim pasom za leve zavijalce in tripasovno Industrijsko cesto. Križišče po tipu križišča je določeno na osnovi izdelane kapacitetne analize križišča v kateri so podani

predlagani elementi križišča s številom pasov v križišču in ureditvenimi elementi križiščnih priključkov.

Na Lendavski cesti so projektanti predvideli takoj izvedbo dveh izvoznih pasov iz križišča za smer Moravske toplice. Navedena pasova se izvedeta do priključka (uvoz na Bencinski Servis (BS)), v nadaljevanju sta pasova že izvedena v sklopu križišča z cesto za Markišavce in Noršince. Uvoz na BS je smiselno takoj razširiti z uvedbo izvoznega lijaka.

Po cesti k Panonki je predvidena izvedba kolesarske poti Murska Sobota - Moravske Toplice, ker je cesta prometno malo obremenjena je predvideno, da od križišča proti Markišavski cesti poteka kolesarski promet po vozišču navedene ceste.

Lokalno cesto Murska Sobota - Markišavci prečka razbremenilni kanal Ledava - Ledava na katerem je predvidena izvedba mostu 5-5. Zaradi kote visoke vode v razbremenilnem kanalu je potreben dvig nivelete ceste v območju mostu za ca 90cm. Preureditev vertikalnega poteka ceste je potrebna v dolžini 300m. Po levi strani ceste v smeri MS - Markišavci je predvidena izgradnja dvosmerne kolesarske steze in pešpoti.

Opis in utemeljitev vertikalnega poteka

Vertikalni potek ceste je močno preddefiniran z omejitvami, kot so obstoječe stanje na vklopu, niveleta na premostitvenih objektih in pod nadvozom:

- Kota Q100 (stoletne visoke vode) Puconskega potoka ali Ledave z varnostno višino določa koto spodnjega roba konstrukcije (SRK), razpon objekta pa določa konstrukcijsko višino objekta, tako je najnižja kota nivelete nad premostitvenimi objekti v celoti določena na razbremenilniku Ledava - Ledava, kakor tudi nad Ledavo.
- Kota železniškega tira in zgornji ustroj železniške proge sta definirana, razpon objekta in tehnologija izvedbe pa pogojeta debelino konstrukcije. Z navedenim dobimo spodnji rob konstrukcije, ko upoštevamo še svetlo višino pod objektom, dobimo niveleto ceste pod objektom.

Prometni podatki

Podatke o prometnih obremenitvah so bili povzeti iz študije »cestni in motorni promet na križanjih državnih cest z železniško progo v Murski Soboti«, izdelal IZP Maribor pod št. 28/99 v decembru 1999. V tej študiji so se proučevale različne cestne mreže (bodoče nove cestne

povezave kot so AC, ZC, preboj Kocljeve ipd.). V sami IP se je upoštevala planska cestna mreža št. 2.:

Planska mreža 1; obsega:

- Obstoječe cestno omrežje v MS,
- izgrajeno AC Maribor-Lendava
- izgrajeno priključno cesto MS ob kanalu z AC priključkom
- izgrajeno južno zbirno cesto v celoti
- izgrajeno novo Kocljevo ulico
- preureditev obstoječe Kocljeve ulice v dvosmerno
- prelociranje avtobusne postaje k železniški postaji in
- združitev internih priključkov Industrijske cone v dva prometna priključka ob Lendavski ulici.

Planska mreža 2; obsega:

- Obstoječe cestno omrežje v MS in
- predvideno izgrajenost po mreži 1, brez dela južne zbirne ceste od »priključne ceste ob kanalu do glavne ceste na vzhodni strani MS (priključek pri Bakši)«, to sta srednji in vzhodni del južne zbirne ceste.

Vodnogospodarske razmere in ureditve

Izgradnja podvoza Lendavske ceste zahteva preureditev vodnega režima reke Ledave na območju Murske Sobotice. Osnovni princip vodnogospodarskih ureditev je preusmeritev vod reke Ledave dolvodno od razdelilnega objekta (zapornice) na razbremenilniku Ledava - Mura, v staro strugo Puconskega potoka. Z vidika širše obravnave vodnogospodarske problematike, na severozahodnem območju Murske Sobotice, sta proučeni in obdelani dve varianti preusmeritve visokih vod Ledave v Puconski

potok in obsegajo naslednja dela:

Varianta I:

- Regulacija Puconskega potoka v dolžini 1988 m
- Čiščenje reke Ledave v dolžini 1006 m
- Regulacija Malega Dobra v dolžini 110 m in sifon (210 m v dolžini 60 m)
- Razbremenilnik Ledava - Puconski potok 784 m
- Razdelilni objekt na Ledavi
- Vtok Malega Dobra v staro strugo Ledave v Murski Soboti
- Sotočje stare struge Ledave - Puconski potok.
- Preusmeritev Ledave pod razdelilnim objektom (zapornice) razbremenilnika Ledava - Mura v Puconski potok

Varianta II:

- Regulacija Puconskega potoka 1430 m
- Čiščenje reke Ledave 1006 m
- Razbremenilnik Ledava - Puconski potok 180 m
- Razdelilni objekt na Ledavi
- Sotočje stare struge Ledave - Puconski potok
- Vtok Malega Dobra v staro strugo ledave.

Regulacija Puconskega potoka je dimenzionirana na maksimalni pretok $Q = 40 \text{ m}^3/\text{s}$. Pri tem pretoku na premostitvenih objektih ni možno zagotoviti 0,50 m varnostne višine med gladino in spodnjim robom konstrukcije. Del visokih vod je možno odvajati še naprej po stari strugi Ledave. Prevodnost stare struge Ledave vključno z novimi premostitvenimi objekti je ca 14 m^3/s .

Hidrogeološke preiskave

Iz opravljenih meritev izhaja, da v prostoru Lendavske ceste talna voda niha v odvisnosti od količine padavin predvsem v severnem in zahodnem zaledju. Za letošnje sušno poletje je talna voda določena na povprečni koti ca 185,45 nadmorske višine (nv). Registriran pa je maksimalni dvig talne vode skoraj do kote 187 n.v.. Vmesne prodne plasti, ki predstavljajo dobro propusten vodonosnik so debele 8 - 11 m

4.0 Opis poteka izvennivojskega križanja na cesti

Če si zamislimo, da se peljemo po Lendavski cesti iz mesta v smeri BTC se rekonstrukcija Lendavske ceste začne na križišču Lendavske in Partizanske (na južni (J) - desni strani) in uvoza k stanovanjskim objektom na severni (S) - levi strani. Rekonstruiran bo uvoz k stanovanjskim objektom (na levi strani) ter stičišče s Partizansko ulico. V tem delu se predvideva začetek peš poti na J (desni) strani in kolesarska pot na S (levi) strani Lendavske ceste. Pešpot na J (desni) strani (širina 2,8 m) bo potekala nivojsko višje kot bo potekala sama rekonstruirana Lendavska cesta (denivelirana peš pot). Lendavska cesta se v tem delu že začne spuščati pod železniško progo. Kolesarska pot na S (levi) strani (širine 1,2 m s 0,75 m ločilnim pasom - bermo) pa bo v istem nivoju kot sama Lendavska cesta. Most preko Ledave se povsem rekonstruira, saj je potrebno Lendavsko cesto vzdolžno spuščati, da se doseže 4,7 m svetli profil med cesto in železniškim mostom. Vzdolžni naklon (spust) je 5% in poteka v dolžini cca 136 m. S takšnim naklonom znižana Lendavska cesta pomeni, da je potrebno izvesti rekonstrukcijo priključka, ki vodi v Ledavsko naselje. Tam je Lendavska cesta že precej nižje kot je danes, zato bo potrebno izvesti podporne zidove med Lendavsko cesto in objektom Lendavska 59 (stoji neposredno ob križišču Lendavske ulice in ulice, ki vodi do Ledavskega naselja (S - leva stran Lendavske ulice). Prav tako bo potrebno izvesti podporne zidove na J - desni strani Lendavske ulice (stanovanjske hiše Lendavska 44, 46, 23, 25 in 33) ter nov uvoz do stanovanjskih hiš, ki so zajete v trikotniku Lendavske in Industrijske ulice in Ledave. Nekako na območju priključka ulice v Ledavsko naselje na Lendavsko ulico se začne tudi keson (enostavno povedano je to betonska škatla znotraj katere poteka

Prometni podatki za leto 1999, obstoječe stanje

Cesta in odsek	VT1+2	VT3	VT4	SKUPAJ
R1-232/1316 Lendavska cesta od Industrijske proti BTC	17180	130	430	17740
R2-441/1298 Lendavska cesta iz mesta do Industrijske ulice	15134	0	96	15230
R1-232/1470 Industrijska	8306	130	369	8805

Prometni podatki za leto 2019, mreža 2

Cesta in odsek	VT1+2	VT3	VT4	SKUPAJ
R1-232/1316 Lendavska cesta od Industrijske proti BTC	36546	182	638	37366
R2-441/1298 Lendavska cesta iz mesta do Industrijske ulice	30725	0	0	30725
R1-232/1470 Industrijska	14991	182	640	15813

Oznake pomenijo: VT1- osebna domača vozila, VT2- osebna tuja vozila, VT3 - avtobusi in VT4 - tovorna vozila.

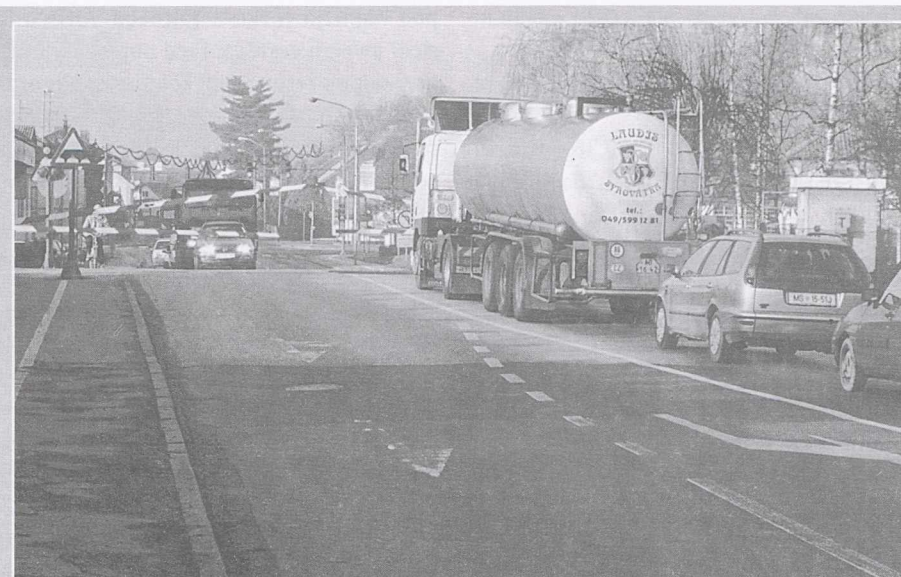
Iz tabel zgoraj je jasno razvidno, da se predvideva zelo veliko povečanje prometa.

cesta in pešpot (na J (desni) strani), ki je denivelirana - dvignjena na polovico višine kesona in je tako višinsko ločena od ceste). Keson je dolžine 160 m - torej sega tudi v samo krožišče, ki se predvideva namesto sedanjega križišča Lendavske in Industrijske ulice.

Če nadaljujemo po Lendavski ulici pridemo do samega križanja s železniško progo. Rekonstrukcija Lendavske ceste je v IP predvidena tako, da se sama os ceste premakne v smeri proti severu (levo). Tako je samo bodoče prečkanje glede na današnje odmaknjeno v levo (proti severu). Takšno križanje je predvideno zaradi možnosti kasnejše razširitve kesona proti J - desno zaradi izgradnje štiripasovnega nadvoza. Do sedaj je rekonstruirana Lendavska cesta dvopasovnica s širino 6,5 m. Takoj po samem križanju (uradno to križanje imenujejo nadvoz, saj je objekt, ki je na cesti nadvoz), dejansko pa gre cesta pod železniško progo) z železniško progo se cesta razširi v tropasovnico (desni - J pas se razširi v dva uvozna pasova v krožišče). Lendavska cesta se v 3,5 % vzdolžnem naklonu (vzponu) približa krožišču (krožišče) s Industrijsko cesto. V tem delu je na desni (J) strani cel čas niveletno dvignjena peš pot, na levi - S strani pa je kolesarska steza v nivoju ceste.

Namesto današnjega križišča se predvideva krožišče s dvema krožnima pasovoma. Zasnovano krožišče z dvopasovno krožno progo ima naslednje elemente:

- Zunanji premer krožišča $D_i = 45\text{m}$
 - Premer centralnega prometnega otoka je $D_c = 25\text{m}$
 - Širina prometnih pasov v krožišču:
 - Notranji prometni pas $P_n = 5,25\text{m}$
 - Zunanji prometni pas $P_z = 4,75\text{m}$
- Ureditveni elementi križiščnih priključkov:
- Vzhodni priključek, Lendavska cesta: štiripasovni z dvema uvoznima in z 2 izvoznima prometnima pasovoma
 - Severni priključek, Panonka: dvopasovni priključek z 1 dovoznim in 1 izvoznim prometnim pasom.
 - Zahodni priključek, Lendavska cesta: tropasovni priključek z 2 dovoznima in 1 izvoznim prometnim pasom.
 - Južni priključek, Industrijska cesta: tropasovni priključek z 2 dovoznima in 1 izvoznim prometnim pasom
- Nasprotnosmiselni prometni pasovi na vseh priključkih so na uvozih v krožišču medsebojno ločeni s prometnimi otoki. Samo krožišče povleče za sabo tudi rušenje nekaterih objektov (treh stanovanjskih in treh gospodarskih).

Spuščene zapornice povzročajo prometni zastoj na Panonski ulici že sedaj, ko skozi Mursko Soboto še ne brzi toliko vlakov kot jih bo po novi železniški progi na Madžarsko in dlje v srednjo Evropo. Zaradi tovrnega prometa že doslej ohromljena prometnica, ki je preko tirov nadaljevanje Cankarjeve ulice, bo tako še dodatno zamašena in upravičena je bojazen, kako bomo lahko pravočasno prišli do zdravstvene oskrbe Splošne bolnišnice v nujnih primerih in Doma starejših v Rakičanu ter na delovna mesta in iz njih v Muri ter še kje v tej smeri. Pa tudi na nivojskem križanju ceste z železnico na Lendavski ulici, kjer so v prometnih konicah že sedaj zastoji.

Lendavska cesta se po prehodu krožišča nadaljuje v smeri BTC kot štiripasovnica (po dva pasova v obe smeri), Zaradi tega bo potrebna rekonstrukcija mostu čez Puconski potok in rušenje stanovanjske hiše in gospodarskih poslopij. Območje obdelave Lendavske ceste se nekako konča z uvozom na benzinski servis OMV.

V sklopu krožišča, ki bo celo nagnjeno proti zahodu (centru mesta) se predvideva tudi rekonstrukcija Industrijske ceste ob kateri se prav tako predvidevajo podporni zidovi (74 m na Z strani in 73 m na V strani). V sklopu rekonstrukcije krožišča se predvideva tudi rekonstrukcija ceste, ki vodi do objektov Panonke, kjer se predvideva nov most čez Puconski potok (prek mostu je predvidena tudi nova kolesarska pot).

Zaradi preusmeritve visokih vod v Puconski potok bo potrebno rekonstruirati pravkar izveden most - prečkanje železniške proge čez Puconski potok. Most, ki je bil pred cca 3 meseci narejen bo sedaj potrebno porušiti in ga razširiti. Tukaj se jasno vidi, kako neuskaljeno delajo na MPZ in na kaj jih predstavniki Mestne občine Murska Sobota opozarjamo že nekaj časa. Denar, ki je bil porabljen za izvedbo navedenega mostu je dejansko vržen v stran. O tem, da je to denar nas vseh pa tako ali tako ni potrebno razglabljati.

Karakteristični prečni profili cest

NPP (normalni prečni profil) ceste je

predviden za cesto 2 prometnega razreda s širino vozišča $2 \times 3,25\text{ m}$ in bankino $2 \times 1,2\text{ m}$ oz. pločniki s kolesarsko stezo in hodnikom za pešce.

Cesta R1-232/1316 - štiripasovnica (Lendavska c. v smeri BTC - od križišča z Industrijsko naprej)

- vozišče	$4 \times 3,25 = 13,00\text{ m}$
- sredinska črta	
dvojna neprekinjena	$= 0,40\text{ m}$
- kolesarska z	
hodnikom za pešce	$2 \times 2,55 = 5,10\text{ m}$
- berma za hodnikom	$2 \times 0,30 = 0,60\text{ m}$
Skupaj	$= 19,10\text{ m}$

Cesta R2-441/1298 izven križanja z železnico - dvopasovnica:

- vozišče	$2 \times 3,25 = 6,50\text{ m}$
- robni pas	niso predvideni
- ev. bankina	$1 \times 1,20 = 2,40\text{ m}$
- kolesarska z hodnikom	
za pešce	$2 \times 2,55 = 5,10\text{ m}$
- berma za hodnikom	$2 \times 0,30 = 0,60\text{ m}$
Skupaj	$= 12,20\text{ m}$

Cesta R2-441/1298 pod križanjem z železnico - dvopasovnica:

- vozišče	$2 \times 3,25 = 6,50\text{ m}$
- robni pas	niso predvideni
- berma med voziščem in deniveliranim pločnikom (k+h)	$= 0,75\text{ m}$
- berma med voziščem in kolesarsko stezo	$1 \times 0,75 = 0,75\text{ m}$

- ločilni zid	1 x 0,30 = 0,30 m
- deniveliran pločnik desno	1 x 2,80 = 2,80 m
- koritnica za pločnikom desno	1 x 0,35 = 0,35 m
- kolesarska steza levo	1 x 1,20 = 1,20 m
Skupaj	12,65 m

Cesta R2-441/1298 pred krožiščem in cesta R1-232/1470 (Industrijska cesta)

- tripasovnica:

- vozišče	2 x 3,25 = 6,50 m
- robni pas	niso predvideni
- tretji pas	1 x 3,25 = 3,25 m
- obojestranska kolesarska z hodnikom za pešce	2 x 2,55 = 5,10 m
- berma za hodnikom	2 x 0,30 = 0,60 m
Skupaj	=15,45 m

Cesta do Pomurke

- vozišče	2 x 3,00 = 6,00 m
- robni pas	niso predvideni
- obojestranski hodnik za pešce	2 x 1,60 = 3,20 m
- berma za hodnikom	2 x 0,30 = 0,60 m
Skupaj	= 9,80 m

Odvodnjavanje

Na vkopih izven kesona se vgradi vzdolžne drenaže, katerih odvode se lahko spelje v podtalnico za zidovi, oziroma jih bo verjetno potrebno voditi do zbirnih jaškov pod nadvozom, kjer se bo vršilo prečrpavanje. Za črpanje vode iz črpalnega prostora so predvidene tri potopne črpalke z zmogljivostjo črpanja 55 l/s. Črpalnišče ima predviden nadomestni vir napajanja za zagon črpalke v primeru izpada električne energije.

Predvidena tehnologija gradnje

Za izvedbo podvoza je izbrana tehnologija vrivanja konstrukcije, s čimer se reši problem preboja mostu pod železniško progo, na kateri se nemoteno odvija promet. Vrivanje konstrukcije je tehnologija gradnje, ki omogoča omejeno nemoten potek železniškega prometa po obstoječi železniški progi. S tem so se projektanti izognili začasni deviaciji železniške proge in vsem predstavitev instalacijskih vodov, ki so s tem povezani. Poseben problem pri izvedbi objekta predstavlja visoka talna voda (Hw 100=187.50 m), kar pomeni, da bo približno 3.50 m konstrukcije pod vodo. Zato bo potrebno zgraditi armirano betonski zaščitni keson, ki bo preprečil vdor vode v objekt. Keson je na najglobljem delu debeline 80 cm, izven tega območja pa 60 cm. Vrh spodnje plošče kesona se nahaja 60 cm

pod najnižjo točko asfaltne vozišča in sledi niveletni cestišča. Pred objektom poteka v sklopu kesona tudi kolesarska steza, za objektom pa se keson zoži na širino, ki jo narekuje samo cestišče. Dolžina kesona je cca. 160.0 m, vrh kesona pa na višini 187,50 m.

Keson

Izvajal se bo po etapah. Najprej je predvidena izvedba kesona pred objektom. Za zagotovitev nizkega vodostaja podtalnice bo potrebno izvesti črpalne vodnjake in vodo prečrpavati v strugo bližnjega potoka. Sledi izvedba objekta in njegovo vrivanje pod železniški tir. Smer vrivanja konstrukcije je v smeri stacionaže ceste. Ko je objekt na svojem mestu se izvede še vezni del kesona med objektom in že izvedenim kesonom. Nato se pristopi k izdelavi dela kesona za objektom. V območjih, kjer ne bo možno izvajati širokega izkopa, se brežine izkopa varujejo z začasno jekleno zagatno konstrukcijo (Larssen).

Ocena stroškov:

Stroški izvedbe celotnega izvennivskega križanja se ocenjuje na 1.400.000.000 SIT (1,4 milijarde SIT).

5.0. Dokumenti in postopki, ki so še pred nami

- potrebno bo izdelati program priprave lokacijskega načrta
- izbrati izdelovalca lokacijskega načrta (javni razpis)
- izdelati bo potrebno lokacijski načrt za, najprej križanje železnice in Lendavske ceste z novim krožiščem Lendavska - Industrijska, nato pa še lokacijski načrt za križanje železnice s Panonsko ulico. Zbrati bo potrebno pogoje in soglasja pristojnih inštitucij, opraviti javno razpravo in sprejeti LN na mestnem svetu Mestna občina Murska Sobota
- pripraviti in uskladiti večpartitni sporazum o sofinanciranju izgradnje
- izdelati projekte za pridobitev gradbenega dovoljenja in razpis (PGD, PZR) in projekte za izvedbo (PZI) - poteka lahko deloma sočasno z izdelavo lokacijskega načrta
- revidirati PGD, PZI
- pridobiti enotno gradbeno dovoljenje
- izbrati izvajalca del (razpis s predhodno najavo)
- izvesti objekt

6.0. Terminski plan

- lokacijski načrt (januar 2000 - julij 2001)
- projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja (junij 2001 - oktober 2001)
- razpis in izvedba del (oktober 2001 - september 2002)

7.0. Povzetek potrebnih posegov v prostor

- pri zapornicah na Ledavi se izvede nov povezovalni jarek Ledava-Pučonski potok
- zaradi te povezave se poveča (razširi) nekaj mesecev star most - križanje železniške proge in Pučonskega potoka
- izvede se nov most čez Pučonski potok na območju Panonke
- izvede se nov most čez Pučonski potok in Lendavsko cesto (južno od OMV), ki bo štiripasoven
- izvede se novo krožišče Lendavska - Industrijska ulica
- izvede se nadvoz (cesta pod železniško progo) na Lendavski cesti. Predvideno je v prvi fazi dvopasovni nadvoz z možnostjo razširitve na štiripasovni nadvoz. Nadvoz je lociran severno od sedanjega križanja žel. proge in Lendavske ceste.
- rekonstruira se obstoječi most čez Ledavo
- rekonstruira se Lendavska cesta od priključka Partizanske do uvoza na črpalno OMV.
- izvedejo se podporni zidovi ob cestnih priključkih Ledavsko naselje na Lendavsko cesto in na južni strani Lendavske ceste (obstoječe hiše)
- potrebno bo rušenje treh stanovanjskih in gospodarskih objektov.

8.0. Zaključek

Za zaključek bi veljalo povabiti vsem občanom, da pri sprejemanju lokacijskega načrta aktivno sodelujejo, saj bodo predvidene spremembe v tem delu mesta Murska Sobota povsem spremenile življenje v mestu in širše (ne samo v času gradnje, tudi kasneje).

♦ Anton ŠTIHEC

Uporabljeni viri:

1. prometna študija mesta Murska Sobota (junij 1997 in dopolnitve)
2. predinvesticijska zasnova za ureditev prehoda železnice preko državnih cest v Murski Soboti (april 2000)
3. idejni projekt za ureditev izvennivskega prečkanja ceste R2-441/1298 s progo SŽ Ormož- Hodoš v Murski Soboti (29.11.2000)

6. letna konferenca Pomurskega društva za kakovost

Pomursko društvo za kakovost (PDK), ki deluje od leta 1993, je 7. decembra 2000 priredilo že svojo 6. letno konferenco, ki je potekala v Jakijevi dvorani Zavarovalnice Triglav v Murški Soboti. Konference PDK so postale tradicionalne, saj se odvijajo vsako leto, predvsem pa je potrebno poudariti, da pridobivajo na kakovosti.

Organizacijski in upravni odbor PDK je na vabilo za letošnjo konferenco zapisal naslednjo misel: »Edino, kar je v veselju nespremenljivega, je nenehna sprememba. (I Ching)« Spremembe so namreč tiste, ki nekako zaznamujejo prehod v novo tisočletje. Še več, postajajo pravzaprav način življenja. Dogajajo se vsak dan, vsako uro, vsako minuto. In samo tisti, ki jih uspejo najboljšo obvladovati, so uspešni. Spremembe postavljajo pred vse nas nove izzive. In tudi novo tisočletje jih prinaša. Zato bomo morali biti iz dneva v dan boljši, učinkovitejši, uspešnejši. Preživetje v ostrem konkurenčnem boju je zagotovljeno samo odličnim. Temu ustrezno morajo podjetja vedno znova v svoje poslovanje uvajati spremembe in stalne izboljšave. S tem pa je bil povezan tudi moto letošnje konference: »Stalne izboljšave - ključ za uspeh«. Izbrani moto konference je bil vsekakor primeren času. Stalne izboljšave morajo na neki način postati naša stalnica, ki jo bomo sprejeli kot sestavni del poslovanja. Povabilu na konferenco se je odzvalo okrog 120 posameznikov iz vseh pomurskih občin. Med udeleženci so bili tudi načelniki upravnih enot, številni pomurski direktorji proizvodnih in storitvenih družb ter številni gostje iz cele Slovenije. To dokazuje, da je uspelo društvo ponesti glas o uspešnem delovanju preko meja Pomurja, in da je uspelo najti pot, ki vodi k uspehu. Ne gre spregledati dejstva, da se je z novimi izzivi v letošnjem letu spoprijel tudi novoimenovani upravni in organizacijski odbor, ki je s svojim dosedanjim delovanjem opravičil pričakovanja. S svojimi referati so se v uvodnem delu predstavili

pomembni strokovnjaki s področja kakovosti iz Slovenije: Zoran Lekič, direktor BVQI Slovenija, Iztok Kunšek, predstavnik Gospodarske zbornice Slovenije in Peter Kunc, aktiven član tehničnega odbora Vzdrževanje in zagotavljanje kakovosti na Uradu za standardizacijo in meroslovje, ki pripravlja tudi prevod novih standardov serije ISO 9000/2000.

K sodelovanju smo povabili tudi Mira Germa iz podjetja Hermes Softlab, ki je bilo prvi dobitnik Priznanja republike Slovenije za poslovno odličnost in Barbaro Krajnc iz podjetja Revoz Novo mesto, ki je bilo prejemnik omenjenega priznanja drugo leto. V obeh podjetjih namenjajo področjem kakovosti, predvsem pa odličnosti poslovanja, zelo veliko pozornosti.

Svoje referate so predstavili še naslednji posamezniki: Franc Semer, Branko Škafar, Tomislav Nemeč, Edita Rituper, Miro Rkman, Danica Šprajcar, Ines Hikl, Marija Sraka-Šadl, Anton Balažek, Simona Šarotar, Zdenka Gomboc in Tatjana Škrilec. Nosilci referatov so se v svojih tematikah dotaknili zelo različnih področij: novih standardov serije ISO 9000/2000, stalnih izboljšav, modelov poslovne odličnosti, sistemov upravljanja z okoljem, elementov »mehke kakovosti« in upravljanja človeških virov, HACCP sistema, standarda OHSAS 18001, novega managerskega orodja kot je BSC - sistem uravnoteženih kazalnikov in še nekaterih. To so področja, na katerih bodo morala podjetja v bodoče graditi svoje poslovanje, če bodo želela biti uspešna. Prepričana sem, da so udeleženci konference dobili kakšno novo idejo, novo pot in odgovor na vprašanje, kako s pomočjo stalnih izboljšav najti ključ za uspeh.

Letošnje leto bo zaznamoval tudi izid novih standardov serije ISO 9000/2000. Tudi to bo velika sprememba na področju sistemov kakovosti, kakor tudi obvladovanja kakovosti poslovanja v podjetjih. To bo vsekakor velik kakovosten premik - tudi v smislu stalnih izboljšav v poslovnih procesih. Novi standard ISO 9001/2000, ki

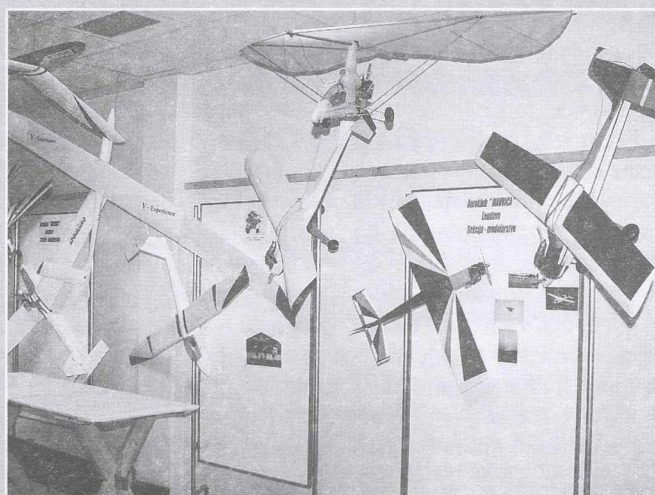
bo zasnovan na procesnem pristopu, bo dal večji poudarek zadovoljstvu kupcev, vključeval pa bo tudi obvezo za stalne izboljšave. Tako bo podjetja na neki način prisilil, da bodo na presojah vedno znova dokazovali pozitivne trende v svojem poslovanju, kar je nenazadnje pokazatelj razvoja in uspeha podjetja.

Na konferenci je bila predstavljena tudi posebna novost. V kratkem času delovanja novega upravnega odbora je le-ta uspel predstaviti svoje aktivnosti tudi na internetnih straneh in se tako priključiti svetovnim trendom. Informacije o aktivnostih društva so dostopne na naslovu: www.pdk-drustvo.si. Konferenco Pomurskega društva za kakovost so v velikem številu podprli sponzorji

(kar 52), katerim gre posebna zahvala, saj brez njihove pomoči Pomursko društvo za kakovost ne bi imelo pogojev za tako kakovostno izvedbo konference.

Na konferenci so bila tudi letos podeljena priznanja Pomurskega društva za kakovost, ki so jih prejeli podjetje Saubermacher&Kommunala, Branko Kurbus iz podjetja Arcont Gornja Radgona in Matjaž Pavlinjek iz podjetja Roto. Za posebne dosežke na področju obvladovanja kakovosti, predvsem pa za aktivno širjenje »bacila kakovosti« po Pomurju in tudi širše, je upravni odbor PDK namenil posebno nagrado dosedanemu predsedniku in glavnemu pobudniku za ustanovitev društva, Štefanu Ošlaju. Konferenca Pomurskega društva za kakovost je bila zaključena z mislijo, naj nam spremembe prinesejo nove izzive za stalne izboljšave, kajti le-te nam bodo odklepnile vrata do uspeha.

♦ Helena KOSI

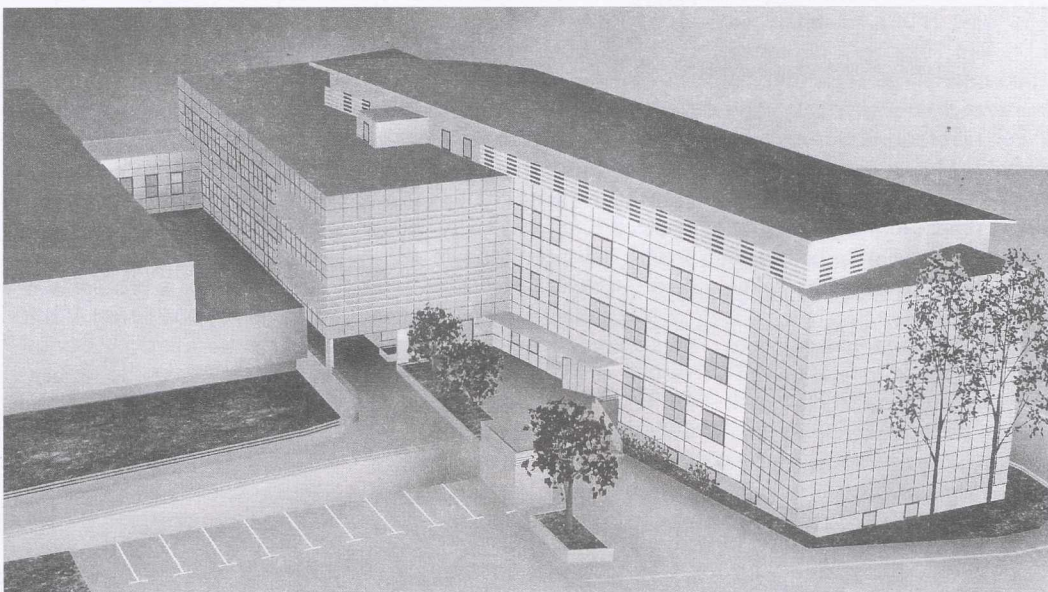
Dan odprtih vrat mladih tehnikov

Prvoustanovljeni Regionalni center Zveze organizacij za tehnično kulturo Slovenije s sedežem v Murški Soboti je pričel z delom pred šestimi leti. Tako je 8. decembra pripravil v prostorih soboške Zavarovalnice Triglav svoj Dan odprtih vrat s priložnostno razstavo izdelkov mladih tehnikov iz osnovnih in srednjih šol Pomurja ter različnih društev in klubov. Vodja RC ZOTKS Murska Sobota, Ludvik Filo, je predstavil najuspešnejše akcije v minulih šestih letih, ko v okviru tega centra delujejo Radioklub Murska Sobota, Astronomsko društvo Kmica, Fotoklub Murska Sobota in Društvo oračev Pomurja, astronomski tabori, tabori za mestne otroke o življenju na podeželju, tabori oračev, tabori Dober dan tehnika, fizikalni tabori, tabori Štokrlja v Veliki Polani in tabori Zabeč v Bakovcih. Je pa program za leto 2001 razgrnil strokovni vodja RC ZOTKS Murska Sobota, dr. Mitja Slavinec. Naštel je naslednje tabore: Mladinski tabor Bistrica, naravoslovno-kemijski tabor, geografsko-ekološki tabor, čebelarski tabor, mladinski tehnični tabor, mala likovno-lončarska delavnica, tabor o sovi uharici, ekološki tabor Mura, ekološki tabor Mrtvice našega kraja, Poletna šola računalništva, kmetijsko-podjetniški praktikum, tabor Po poteh naše preteklosti ter etnološki tabor Grad (na Goričkem).

♦ Filip MATKO

V Splošni bolnišnici Murska Sobota postajajo tiskovne konference način seznanjanja javnosti o aktualnih zadevah v tej osrednji pomurski zdravstveni ustanovi. Preko fundacije za njen razvoj je bilo letos zbranih več kot deset milijonov tolarjev. Tisti, ki so podarili milijon, pa so postali člani njenega zbora ustanoviteljev. Zadnja tiskovna konferenca v novembru pa je bila tudi priložnost za predstavitev aparata za testiranje sluha pri novorojenčkih. Bolnišnici ga je podaril direktor Pomgrada, predstavila pa ga je mag. Breda Farkaš Breznik, predstojnica otorinolaringološkega oddelka. Predstojnica ginekološko porodniškega oddelka Evo Koltaj Kocan, dr. pa je med drugim ob tej priložnosti tudi povedala, da v novogradnji porodnišnice ni predviden ginekološki oddelek, kar s kadrovskega vidika gotovo ni prednost. Direktor bolnišnice v Rakičanu Bojan Korošec, dr. med., pa je pojasnil zakaj je prišlo do zastoja pri gradnji nove porodnišnice, za katero je država v tem letu iz proračunskih sredstev namenila 235 milijonov tolarjev in jih bo potrebno namensko porabiti. Kar pa bo težko izvedljivo, saj podjetje SCT kljub zavrnitvi pritožbe na izbiro izvajalca del zahteva revizijo razpisa. Razpisana dela je namreč dobil ljubljanski Gradis (s soboškim podizvajalcem Pomgradom), pozimi jih bodo težko

Nova porodnišnica in novosti v bolnišnici

Maketa nove porodnišnice, ki bo zgrajena med kirurgijo in sedanjim Ginekološko porodniškim oddelkom Splošne bolnišnice Murska Sobota v Rakičanu.

izvajali in bo predvidoma prišlo do zamika v pomlad. Gradnja nove porodnišnice na 4000 kvadratnih metrih naj bi bila končana do konca leta 2002, vrednost naložbe pa je 1,1 milijarde tolarjev. Nekaj manj kot pet naj bi jih v bolnišnici dobili v tem letu s podpisom dodatka k pogodbi o financiranju za uresničitev nekoliko skrčenih programov (v višini 14,5 milijona tolarjev) ter dodatnih 20,7 milijona za dodatne programe, v

okviru katerih bodo opravili sto operacij očesne sive mreže, 51 žolčnikov in 28 kil. O uvedbi triažnih ambulant, v skladu s Pravilnikom o naročanju na specialistične preglede in v izogib daljših čakalnih dob tam, kjer so bile, je govoril strokovni vodja bolnišnice Daniel Grabar, dr. Opozoril je, da prihaja do organizacijskih težav zaradi obremenitve zdravnikov specialistov z delom v ambulantah, vendar so le-ti na voljo kadar napotni zdravnik potrebuje nasvet ali predpiše nujno zdravljenje.

Pilotski projekt Podaljšanega zdravljenja in zdravstvene nege v bolnišnici, ki ga poleg soboške izvaja tudi sežanska bolnišnica, pa je predstavila glavna medicinska sestra Daniela Morec. Pohvalila je sodelujočo ekipo dveh zdravnikov in višjih medicinskih sester ter zdravstvenih tehnikov in upravičenost organiziranosti takih enot kot je zdravstvena nega.

Povprečna ležalna doba je v projektu negovalne bolnišnice mesec, največ pa tri mesece, izvajajo pa jo na infekcijskem in kirurškem oddelku, kjer oskrbujejo na vsakem po 20 bolnikov. Ker so v povprečju stari 79 let in

nepomični ali dlje časa v bolniški postelji, je njihova zdravstvena nega posebej zahtevna in naporna.

Na tiskovni konferenci smo od uspešne kirurginje mag. Suzane Koltaj (ki je prisotne seznanila s strokovnimi dosežki soboških kirurgov) izvedeli za njen odhod v Sarajevo, kjer bo šest mesecev vodila dvanajstčlansko ekipo kirurgov Sfora v BiH, kamor jo je poslalo ministrstvo za obrambo republike Slovenije.

Predstavitev strokovnega dela kirurškega oddelka

Strokovna komisija Zdravniškega društva Pomurja Murska Sobota, ki ji predseduje mag. Suzana Koltaj, dr. med., je v novembru pripravila v prostorih Pomurskega akademskega kluba 1. strokovno srečanje, na katerem so predstavili strokovno delo kirurškega oddelka Splošne bolnišnice. Njen direktor Bojan Korošec, dr. med., je tako kot predstojnik kirurškega oddelka Arpad Norčič, dr. med., kolegom namenil uvodne besede. Vse prisotne pa je pozdravil tudi Rudi Cipot, direktor območne enote Zavarovalnice, ki je ob tej priložnosti pohvalil zdravnike, ki spodbujajo dosežke v svoji stroki in se odpirajo javnosti ter tako opozarjajo na strokovni nivo Splošne bolnišnice Murska Sobota. O novih posegih v kirurgiji so predavali: Branislav Vrbanc dr. med., Suzana Koltaj dr. med. in Dražen Popovič dr. med.

Zdravstvena nega je tu – za vas

Naslov zbornika, ki je izšel ob 40-letnici delovanja Društva medicinskih sester in tehnikov Pomurja je zgovoren in vsebina na 112 straneh zanimiva tako v sliki in besedi. Slavnostna akademija v hotelu Diana je bila priložnost za slavje, pa tudi vročitev desetih priznanj in zahval najzaslužnejšim, pa tudi za nastop pevskega zbora, ki slavi petletnico obstoja.

Svetovni dan AIDS-a

Zavod za zdravstveno varstvo Murska Sobota je v sodelovanju z Območnim združenjem Rdečega križa Murska Sobota, pod pokroviteljstvom Zavarovalnice Triglav, pripravil številne aktivnosti ob 1. decembru - Svetovnem dnevu aidsa. Letos je pomurska preventivna akcija potekala pod sloganom »Ljubi življenje!

Moški in aids - specifičen pristop k spolom«. Ta akcija je 30. novembra in 1. decembra potekala na vseh pomurskih srednjih šolah, naš posnetek pa je s soboške gimnazije, kjer je bila tudi tiskovna konferenca.

◆ Filip MATKO

Stojnica soboške osemletke

ZDRAVA HRANA ZA MALČKE

Pokušina zelenjavnih in sadnih in drugih namazov na temo Zdrava hrana je bila za malčke soboških vrtcev v BTC dobrodošla. Posebej če bodo tudi v zrelih letih poskrbeli, da bo na mizah čim več tovrstne ponudbe in prepričali starše, da jim tekne.

Laserski aparat za boljši vid

Soboški lionsi so očesnemu oddelku Splošne bolnišnice v Rakičanu v začetku decembra podarili dva milijona tolarjev za nakup laserskega aparata za diagnostiko vida, ki so jih zbrali z organizacijo dobrodelnih koncertov in prostovoljnimi prispevki svojih članov. Denar za nakup dragocene aparature za posege na očesni mrežnici, ki veliko pomeni tako zdravnikom kot pacientom na očesnem oddelku, je prispevala tudi mestna občina, Območna enota zavarovalnice Triglav in Pomurska banka. Predstojnica očesnega oddelka Marija Rudolf Vukan, dr. med. spec. oftalmolog, s sodelavci, med katerimi je tudi specialist za posege, Satar Baghrizabehi, je povedala, da se je s pridobitvijo novega laserja (ki so ga kot razstavni eksponat na številnih kongresih kupili za polovico ceneje) čakalna doba krajša in bolnikom ni potrebno hoditi v mariborsko in ljubljansko bolnišnico. Posebej pa so uspešni z operacijami škiljavosti pri otrocih.

Socialna akcija poškodbe notranjosti, spregovorimo o spolnem nasilju

V drugi polovici novembra in prvi v decembru je tudi pri nas potekala vseslovenska socialna akcija Poškodbe notranjosti, spregovorimo o spolnem nasilju. Z njo je Društvo za nenasilno komunikacijo preko medijev seznanjalo javnost s problematiko nasilja nad ženskami in otroki, ki se največkrat odvija za zaprtimi vrati v domačem okolju in ostaja neopaženo, povzročitelji pa nekažnovani. Ker ljudje prepogosto mislijo, da gre za zasebne probleme, je v sodelovanju z društvom SOS telefon za ženske in otroke žrtve nasilja, Društvo za nenasilno komunikacijo, s televizijskim spotom Nekateri se bojijo zapreti vrata za sabo, ki ga je brezplačno predvajala tudi TV Idea-Kanal 10, žrtvam pomagati preko medijev in z izdajo publikacij. Letošnje aktivnosti so bile nadaljevanje lanskoletne akcije »Kaj ti je deklica?« na katero so opozarjali tudi jumbo plakati ob cestah. Letošnji akciji se pridružujemo z nasvetom po še kakšnih učinkovitejših sredstvih za preprečevanja nasilja na vseh nivojih, in to ne le občasno, posebej tam, kjer ga je nad nemočnimi vse več.

KAŠA S ŠPINACŌ

AJDOVA KAŠA S ŠPINACŌ

10 dag ajdove kaše
1/2 paketa zamrznjene špinace
2-3 dl mleka
poper, sol
česen
2 žlici smetane
krušne drobtine po potrebi

Ajdovo kašo skuhamo in odcedimo. Zamrznjeno špinacio odvajamo na zmernem ognju z dodatkom mleka. Kuhamo nekaj minut, dodamo kašo in preostalo mleko.

Solimo, popraimo in dodamo sesekljani česen, kuhamo še nekaj minut. Dodamo žlico ali dve krušni drobtini in kuhamo še eno do dve minuti. Ko je jed gotova, vmešamo še 2 žlici smetane.

DOBRI MEDENJAKI TETE JELKE

15 dag ržene moke
15 dag mehke moke
20 dag ostre moke
3 jajca
1 velika žlica masla
1 skodelica močne črne kave
2 veliki žlici marelične marmelade
1 žlička sode bikarbone
1/2 pecilnega praška
6 žlic vročega medu
10 dag sladkorja
cimet (mleti)

Stepamo jajca in sladkor, dodamo (postopoma) vroč med. Ko je masa penasta, dodamo maslo, kavo in marmelado. Moko presejemo skupaj s sodo in pecilnim praškom. Naj počiva čez noč. Oblikujemo kroglice in jih polagamo na namazan pekač ter pečemo na zmerni temperaturi.

S hrano do zdravja

Žita, žitni izdelki in kaše v vsakdanji prehrani

Zdravje je v veliki meri odvisno od zdravega sloga življenja, predvsem zdrave prehrane, gibanja, odsotnosti zdravju škodljivih razvad. Uživanje zdrave hrane omogoča normalno delovanje našega organizma, krepi zdravje in varuje pred boleznimi. Med hrano uvrščamo vse snovi, ki jih organizem potrebuje za svoje delovanje in rast. Sestavljena je iz enega ali več od petih osnovnih hranil: beljakovin, ogljikovih hidratov, maščob, mineralov in vitaminov. Čeprav je ne uvrščamo med hrano, je tudi voda življenjsko potrebna. Beljakovine zagotavljajo rast in obnovo telesnih tkiv. Ogljikovi hidrati (škrob) in maščobe dajejo potrebno energijo za delovanje organizma in telesno dejavnost. Naloga mineralov in vitaminov je nadzor telesnih procesov.

Kaj, kdaj in kako jesti, da ostanemo zdravi? Jejmo pestro hrano! Imejmo 3-5 obrokov dnevno!

Vzemimo si dovolj časa za vsak obrok ter zaužijmo hrano v mirnem in sproščenem vzdušju ob lepo pogrnjeni mizi, ne glede na to, kako bogat ali skromen je naš obrok!

Hrano dobro prežvečimo!

Predvsem pa uživajmo v hrani, uživajmo v čudovitih darovih narave, katere smo pripravili z ljubeznijo!

Nobeno živilo ne vsebuje vseh hranilnih snovi, zato moramo jesti različna živila.

Zdrava prehrana temelji na petih glavnih skupinah živil:

- 1. skupina:** kruh, žita, žitni izdelki, kaše, krompir
- 2. skupina:** sadje in zelenjava
- 3. skupina:** mleko in mlečni izdelki
- 5. skupina:** meso, ribe in zamenjave
- 6. skupina:** živila, ki vsebujejo veliko maščob in sladkorjev

Če uživamo živila pretežno iz prvih 4 skupin, zagotavljamo zadosten vnos hranilnih snovi za normalno delovanje našega telesa in za vzdrževanje zdravja. Živila, ki vsebujejo veliko maščob za življenje niso nujno potrebna, vendar dodajo naši hrani pestrost in okusnost.

Jejmo čimveč žit in žitnih izdelkov, torej črnega kruha, testenin, riža in različnih kaš in krompirja, večkrat na dan zelenjavo in sadje, zmerne količine mesa oziroma ustreznih zamenjav (jajca, skuta, jogurt...) in čim manj slaščic, maščob in sladkorja. Od maščob uporabljamo predvsem rastlinske maščobe. Sadje, zelenjava, stročnice in nekatere začimbe še posebej varujejo proti srčnožilnim in rakavim boleznim. To so na primer: ohrovt, brokoli, cvetača, korenje, buča, koruza, ajda, temnozelena zelenjava, fižol, grah, leča, soja, sadje... Od začimb so to predvsem rožmarin, timijan, bazilika, ingver in žajbelj.

Žita so bila že nekoč osnovna živila v prehrani večine prebivalstva. Tokrat kaj več o živilih iz skupine žit, žitnih izdelkov in kaš. V to skupino spadajo kruh, izdelki iz pšenice, rži, koruze, prosa, pire, ječmena, ovs, prosa, ajde..., riž, testenine. Ta živila vsebujejo škrob, vlaknine, rudnine (mikro- in makro- elemente: kalcij, železo baker, selen...) in vitamine iz skupine B.

Žitna zrna vsebujejo približno 75% škroba (telo ga potrebuje kot vir energije) in 7-14% beljakovin. V zunanem ovoju celih zrn in v kalčku je precej mineralov, vitaminov iz skupine B, v kalčku tudi vitamina E in vlaknin.

Drobljenje in mletje žitnih zrn v zdrob in moko ter odstranjevanje delcev zunanjega ovoja (otrobov) siromaši sestavo. Izgubljajo se minerali, vitamini in

vlaknine. Zato so za prehrano najbolj kakovostna cela zrna, sledijo kaše (proseni, ajdovi, ješprenji, pira), kosmiči (ovseni, ječmenovi, pšenični), zdrob (koruzni, pšenični), moka iz celega zrnja (polnozrnata moka, graham, črna moka) ter moka z odstranjenimi otrobi (bela moka).

Iz žitaric lahko pripravimo veliko različnih jedi (od kruha, juhe, prikuh, solat, narastkov, cmokov, zavitkov, različnih sladlic...). Obiskovalci letošnjega Miklav

JEŠPRENJKA

JEŠPRENJKA

25 dag krompirja
20 dag korenčka
peteršilj, zelena čebula
1 strok česna
1 paradižnik
1 pest kuhanega fižola
5 dag ješprenja
1 žlica moke
sol, poper, malo rdeče paprike
1 žlica olja

Krompir in korenje narežite na kocke in dajte kuhat. Dodajte paradižnik, sesekljano čebulo in oprani ješprenj. Solite in kuhajte. Ko je zelenjava kuhana dodajte sesekljan peteršilj, zeleno, česen in poper. V ponvi popražite 1 žlico moke (brez maščobe), zalijte s 1/2 dl juhe in dodajte juhi. Dodajte žlico olja in malo rdeče mlete paprike. Kuhajte še nekaj minut. Pred serviranjem dodajte še malo sesekljanega peteršilja.

ževga sejma so si lahko ogledali in poskusili nekatere jedi iz žit in žitnih izdelkov, ki so bili predstavljeni na informativni stojnici S HRANO DO ZDRAVJA - Žita (v organizaciji Pomurskega društva za boj proti raku, Zavo-

PRAZNIČNA SOLATA

30 dag piščančje prsovine
10 dag zelenjave (koren zelene, čebula in peteršilj)
lovorjev list, 1 nageljnova žbica, 3 zrna popra
1/2 kozarca jogurta
1 žlica majoneze
sok 1 limone
3 mandarine
2 večji jabolki
1 kivi
25 dag kus kus

V posodo dajte vodo, zeleno, peteršilj, lovorov list, čebulo, nageljnova žbico, poper in sol. Dodajte piščančjo prsovino in jo skuhamo. Ko je kuhana, tekočino precedite, meso pa ohladite. V širšo posodo zlijte 1/4 l tekočine v kateri so se kuhale piščančje prsi, dodajte še 1 žlico olja. Ko voda zavre, posodo odstranite z ognja. Med stalnim mešanjem postopoma vsipajte vsebino vrečke in mešajte toliko časa, da kus-kus popije vso vodo. Pokrito naj stoji 2 minuti. Ohladite. Ohlajene piščančje prsi razrežite na rezine. Na lističe narezana jabolka pokaplajte z limoninim sokom. Mandarine in kivi očistite in narežite. Vse sestavine stresite v posodo in dodajte kus kus. Posebej mešajte jogurt, majonezo, limonin sok, primešajte sol in poper. Dodajte malo worchester omake. S pripravljeno omako redčite solato, premešajte in ohladite v hladilniku. Servirajte lepo obloženo s sadjem.

da za zdravstveno varstvo Murska Sobota, Območnega združenja RK Murska Sobota in CINDI Slovenija), razdeljevali pa so tudi kuharske recepte. Nekatere jedi predstavljene na stojnici: pečena prosena kaša, narastek iz prosene kaše, prose- ni cmoki v sadni omaki, zelenjavni zavitek s proseno kašo, palačinke iz prosene moke, ješprenjka, zelenjavna enolončnica s piro, ajdova kaša s špinačo, ajdova solata, ajdovi žganci z mlekom, ajdovi žganci s orehi, ajdov kruh s orehi, ajdova torta, ajdove palačinke, mineštra od koruze, koruzna solata, koruzni žganci, koruzne palačinke, koruzna torta, koruzni kolač z makom, kolač s ovsenimi kosmiči, praznična solata (kus kus), otroška sladica (kus kus).... Pira je stara sorta pšenice, ki smo jo ponovno odkrili v prehrani. Lahko jo pripravljamo na isti način kot riž. Kus kus je poseben pšenični zdrob.

Z domišljijo in ljubeznijo poskusimo pripraviti zdrave, enostavne, dobre in privlačne jedi iz žit, žitnih izdelkov in kaš. Kdaj pa kdaj poskusimo kaj novega in drugačnega. V naših trgovinah najdemo ajdovo, ječmenovo in proseno kašo, piro, kus kus (pšenični zdrob), ovsene, ječmenove in pšenične kosmiče, različne vrste riža, številne vrste pšenične moke, graham, koruzno, ajdovo, in proseno moko (dobimo jo v nekaterih naših mlinih), koruzno polento, različne vrste testenin, zamrznjeno koruzo ali koruzo v pločevinkah...

Izbrala sem nekaj receptov za jedi iz žita in žitnih izdelkov, predstavljenih na Miklavževem sejmu. Pri predstavljenih jedeh smo se izognili cvrtju, dodajanju maščob, predvsem masla, margarine in smetane ter dodajanju kaloričnih omak in polivk.

◆ Branislava BELOVIČ

Zdrava hrana - žitarice

Na Miklošoven senji smo lahko med množico stojnic v središču mesta Murska Sobota posebej opazili dve stojnici, ki ju je pripravil Zavod za zdravstveno varstvo, v sodelovanju z Območnim združenjem Rdečega križa Murska Sobota, Radiom Viva, Pomurskim društvom za boj proti raku in organizacijo Cindi. Mimoidoči so ob stojnici dobili nasvete, kako se zdravo prehranjevati, zainteresirani pa tudi recepte, ki so jih razdelili okrog tri tisoč.

Jedi se je dalo tudi poizkusiti, sicer pa je tokrat bil dan poudarek žitaricam oziroma žitom in izdelkom iz žit (proseno in ajdova moka, prosena in ajdova kaša, ješprenj, zdrob kus-kus, pira), vse jedi pa so bile pripravljene s čim manj maščob, povsem so bile izločene maščobe živalskega izvora.

◆ Filip MATKO

Stojnica zdrave prehrane na Miklošoven senji

PEČENA PROSENA KAŠA Z ZELENJAVO

50 dag mešane sveže zelenjave (korenje, cvetača, brokoli, bučke)
mleti muškatni orešček
sol
10 dag prosene kaše
2 jajci
2 žlici olja
šopek peteršilja
3 jedilne žlice sezamovih semen

Proseno kašo skuhamo v 2,5 dl vode / kuhamo na majhnem ognju 10 min. Pustimo jo na toplem, da nabrekne. Potem jo z vilicami zrahljamo. Model namažemo in potresemo z drobtinami.

Zelenjavo očistimo, operimo in narežemo na primerne kose. Dušimo jo na malo olja (zelenjava mora ostati čvrsta). V namažan model damo zelenjavo. Vmešamo 2 žlici olja, in 2 rumenjaka, dodamo ohlajeno kašo, sesekljano peteršilj in muškatni oreh. Naredimo sneg iz beljakov in ga previdno vmešamo v proseno maso. Proseno maso razdelimo po zelenjavni, posujemo s sezamovimi semeni in pečemo približno 25 minut.

KORUZNA SOLATA

20 dag koruze
20 dag stročjega fižola
20 dag krompirja
5 dag čebule
sol, kis, olje

Posebej skuhamo fižol in krompir. Krompir narežemo na majhne kocke in dodamo sesekljano čebulo. Solimo in prelijemo z oljem in kisom.

Alternative v kmetijstvu

V Markišavcih opravili prvo legalno žetev konoplje

O tem, da se industrijska konoplja po skoraj pol stoletja ponovno vrača na pomurska polja, nihče več ne dvomi. Razlog za to je tudi prvo legalno spravilo konoplje na polju v Markišavcih pri Murski Soboti, ki so jo opravili minulo jesen.

Da gre resnično za pomemben mejnik na področju uvajanja alternativnih oblik kmetovanja pove tudi podatek, da so se doslej takšni ali drugačni poskusi gojenja te kulture končali s »policijsko žetvijo«. Posamezne vrste konoplje namreč v času cvetenja vsebujejo čezmerne količine prepovedanih substanc, ki se obravnavajo kot poživilo.

Čeprav gre za poskusni posevek te nekoč zelo razširjene kulture, ki so jo v preteklosti za lastne potrebe - v prvi vrsti za blago, gojili skoraj na vsaki obmurski kmetiji, so pri soboški Splošni kmetijski zadrugi, ki je bila izvajalec projekta, naredili pomemben korak. Po nekaj letih dogovarjanj in usklajevanja med kmetijskim in zdravstvenim ministrstvom ter seveda policijo, je bila sredi letošnje pomladi naposled le prvič opravljena legalna setev (industrijske) konoplje. Seme priznane in v Evropi uveljavljene sorte UNICO B so kupili na Madžarskem in je tudi v naši sortni listi.

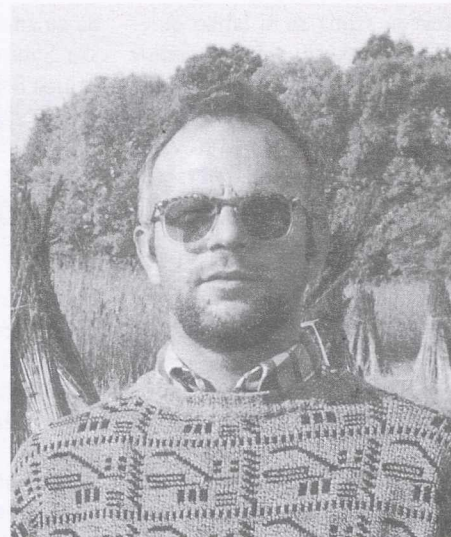
Glavni »krivec« za to je Dejan Rengeo, ki je s področja gojenja in uporabe konoplje na ljubljanski Biotehniški fakulteti pred leti tudi diplomiral, sedaj pa je kot vodja agromskega področja zaposlen na soboški kmetijski zadrugi.

Kot nam je povedal sogovornik, omenjena žetev konoplje, ki so jo v glavnem opravili varovanci varstveno-delovnih centrov iz Murske Sobotice in Lendave, sodi v projekt Konoplja v Sloveniji oziroma v ciljno-raziskovalni program Zemlja, z njim pa skušajo preizkusiti različne sorte navadne, torej industrijske konoplje. Ugotoviti želijo vsebnost substance THC (tetrahidrokanabinola), pa preizkusiti različne načine spravila ter poiskati možnosti uporabe semena in stebel. »Gre za projekt, katerega nosilec je ljubljanska Biotehniška fakulteta, v njem pa sodelujejo še Kmetijski inštitut v Ljubljani in Regionalna razvojna agencija Mura iz Murske Sobotice. Naša kmetijska zadruga pa je izvajalec projekta,« nam je razložil Dejan.

»Da bi lahko ugotovili vse te parametre, smo v začetku letošnjega aprila konopljo zasejali na dobrem hektarju, od tega smo nekaj površin namenili poskusom. V dveh različnih gostotah in v štirih ponovitvah smo namreč zasejali pet različnih sort industrijske konoplje: dve poljski, ukrajinsko, novosadsko... Od nedavnega so tudi te sorte v naši sortni listi. Lepo pa se je obnesel tudi 40-arski strniščni posevek konoplje, ki smo jo zasejali sredi poletja in jo pospravili konec oktobra.

V skladu s predpisi smo morali zagotoviti tudi varovanje. Njivo, katero smo skupaj z Biotehniško fakulteto vzeli v najem, smo ogradili z alarmnimi napravami, soboški Vabaco pa je poleg tega opravljal tudi občasni fizični nadzor nad poljščino. V času cvetenja konoplje, ko je vsebnost substanc THC najvišja, je bilo kar nekaj intervencij.

Mladi strokovnjak ima na tem področju še veliko načrtov, saj za mnoge kmete prav na tem področju vidi dovolj zanimivo tržno nišo. Tudi zato, ker v številnih evropskih državah tej industrijski kulturi že namenja več deset tisoč hektarjev ter površine še povečujejo. Vodilne na tem področju so Francija in Nemčija, precej daleč pa je menda tudi Hrvaška ter predvsem prostrano kmetijsko območje Vojvodine v Jugoslaviji. »Konoplja ima vsestransko uporabno vred-

Dejan Rengeo: »Industrijska konoplja postaja v svetu vse bolj tržno zanimiva kultura. Bo tako tudi pri nas?«

nost, saj lahko izrabljamo tako semena, vlakna ter stebela rastline.

Vlakna konoplje so zlasti cenjena v tkalstvu, saj v tujini na marsikaterem področju vse bolj izpodrivajo težko razgradljive umetne snovi, semena pa se lahko uporabljajo tako za olja, kakor tudi moko.

Za naš prvi pridelek, ki gotovo ne bo zadnji - prihodnje leto bomo konoplji namenili vsaj tolikšno površino, kakor letos, je torej rekoč že razprodan. Konopljinno seme - bilo naj bi ga za okrog dve toni, bo namreč odkupilo eno od pekarskih podjetij ter bo iz njega pridobilo moko za peko kruha; iz njih se bo lahko stiskalo tudi olje, iz listov pa pridobivalo eterično olje. Stebla bomo v Pharovem projektu biogradnje uporabili za glinene omete in betoniranje. Suhi deli rastline pa bodo namenjeni tkalstvu.

◆ Geza GRABAR

Žetev konoplje je potekala ročno.

Tradicija kljub vsemu ostaja

»Mikloševok« – največji sejem v Soboti

Še pred leti smo se spraševali, kateri sejem je v Soboti večji: Terezijin, oktobra ali Miklavžev, decembra. Novi časi in z njim spremembe so Miklavževemu sejmu zopet vrnilo mesto, ki ga je nekoč že imel, konec koncev pa si Murska Sobota, ki si je za svojega zavetnika že davno izbrala prav sv. Nikolaja; po katerem se imenuje tudi katoliška farna cerkev, tak sejem tudi zasluži.

To najbolj dobro vedo trgovci, ki na Miklavževo pridejo v meso iz vseh koncev, zadnja leta v glavnem iz naše države, ko pa smo bili še v rajni Jugoslaviji, pa je bilo slovenskih trgovcev le za vzorec. Meja je očitno tudi na tem področju naredila svoje: za nekatere dobro, za druge spet slabo.

Kot ob vsakem tako pomembnem sejmu, ko je mesto tudi zaradi številnih obvozov dobesedno zatrpano z avtomobilsko pločevino, in ko je veliko boljše, če se človek po opravkih poda kar peš, so prodajalci na osrednjih soboških ulicah – Slovenski, Zvezni in na Trgu zmage, že pred jutranjim svitom postavljali svoje stojnice in z glasnim govorjenjem v mestu zmotili jutranji mir, ki ga je bilo zares

čutiti zaradi številnih zapor in zato od avtomobilov praznih ulic. Kot spretni trgovci so si svoja najboljša mesta za postavitev stojnic izbrali že veliko pred sejmom, ko so pri organizatorjih sejma – podjetju Komunala in soboškem Turističnem društvu, (pri)dobili dovoljenje za prodajo.

Manj zaradi lepega vremena ter zagotovo v prvi vrsti na račun stare navade, se je ljudi, med več kot dvesto stojnicami,

od tega so jih nekaj deset zasedli tudi gostinci, od ranega jutra pa do poznega večera kar trlo. Nekateri so vedeli povedati, da jih je bilo na sejmu tistega dne vsaj pet tisoč. Drugi so spet govorili o podvojeni številki...

Dopoldan so seveda prevladovali tisti z dežele, ki zaradi zimskega časa na poljih več niso imeli kaj postoriti, in prav ti so med raznoterimi ponudniki najhvaležnejše stranke; popoldan pa so se jim pridružili še tisti, ki so končali s službami. Obojim se seveda ni mudilo domov, saj so v družbi starih prijateljev izmenjali marsikatero besedo, ob stojnicah s pijačo, ki so bili tudi letos najbolj obiskane, in kjer so med drugim stregli kuhane domače klobase in kuhano vino, pa so sklepali tudi nova poznan-

stva. To pa je bil tudi letos za veliko večino »uradni uvod« v bližajoči se božično-novoletni čas. Ob nastopu glasbene skupine Zodji moment iz Veržeja ter Rastislava Rastka Tepine iz Kranja, ki je gledališko uprizoril lajnarja, je bil ta ljudski praznik še toliko veličastnejši...

Ponudba je bila tudi na tokratnem sejmu enaka prejšnjim letom ter v duhu bližajočih se praznikov. To pomeni, da so trgovci, obrtniki, (pre)prodajalci in še marsikdo drugi, ponujali veliko tekstila, usnjene galanterije, izdelke iz plastike in kovine ter seveda božično-novoletne okraske. Sicer pa se je tudi tokrat potrdilo spoznanje, da so zadnjih nekaj let na domala vseh večjih sejmih najštevilčnejši prodajalci z izdelki iz lesa (suhe robe) z Ribniškega ter prodajalci suhega sadja. Na vsakih nekaj korakov si srečal enega od njih. Ljudje so za posušenimi marelicami, slivami, figami ali orehi posegali kot bi jih delili zastoj. Predstavnika tipične prekmurske obrti – lončarjev, pa sta bila le dva. Pa še ta

sta samevala. Le kak avstrijski kupec, bodisi da je bil iz bližnjega obmurskega zdraviliškega kraja bodisi da je prišel kar zdoma, je spraševal po lončevini. Nekoliko boljše je kazalo »lectarjem« s ponudbo medenjakov vseh vrst.

Z zelo domiseljnima stojnicama o zdravi hrani – tokrat so predstavili jedi iz žit, so veliko zanimanje mimoidočih pritegnili predstavniki Pomurskega društva za boj proti raku s soboškem Zavoda za zdravstveno varstvo, Rdeči križ ter združene CINDI Slovenija. Žitne izdelke so lahko obiskovalci tudi poskusili, dobili so informacije in nasvete o zdravi pripravi teh jedi ter številne recepte. Ves dan so jih razdelili kar nekaj tisoč.

Zaradi slaščic in suhega sadja pa so najmlajši nestrpnost pričakovali Miklavža z zlatorumeno palico in dolgo brado, ki se je v spremstvu angelčkov in vražičkov po sejmu sprehodil kar dvakrat – dopoldan in popoldan.

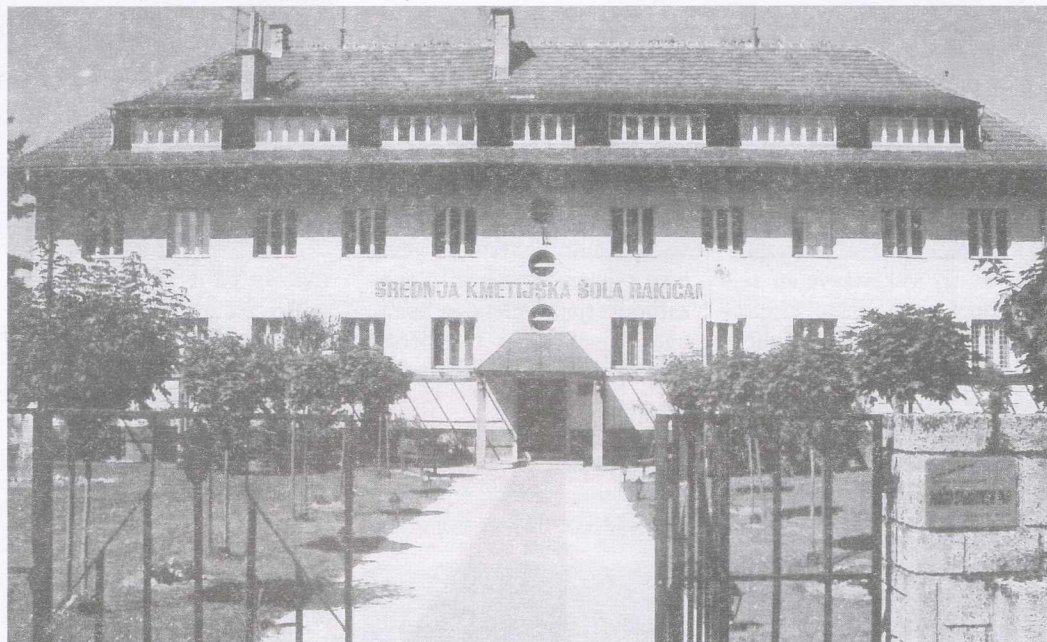
◆ Geza GRABAR

Na Srednji kmetijski šoli (SKŠ) v Rakičanu so ponovno dokazali, da je mogoče s skupnim in načrtnim delom tako učiteljev in zunanjih sodelavcev šole kakor dijakov doseči odlične rezultate. Ti se zrcalijo tako v nadpovprečnih pedagoških rezultatih – zaključne izpite in maturo so opravili prav vsi dijaki – gostoljubnosti in urejenosti. Kmetijska šola, ki postaja iz leta v leto vse pomembnejši regijski izobraževalni center za področje kmetijstva, v akciji Turistične zveze Slovenije Moja dežela, lepa in gostoljubna, je bila med slovenskimi srednjimi šolami ponovno izbrana za najlepšo.

»Po letu 1998 je to že naš drugi najvišji naslov, katerega smo zelo veseli in smo nanj ponosni. Vsi na šoli – dijakov je nekaj čez 200, 36 pa je rednih pedagoških delavcev, številni pa prihajajo tudi od zunaj, smo ponovno potrdili, da je mogoče s skupnimi močmi ter z odličnim sodelovanjem z okoljem, kjer delujemo, doseči marsikaj. Tako visoko priznanje nas seveda obvezuje, da bomo doseženo raven ohranili, naš velik izziv v prihodnje pa je do potankosti izpopolniti kvaliteto dela, torej pedagoškega procesa. Prepričan sem, da bomo ob našem vodilu – Izobraževanje in vzgoja v lepi in urejeni šoli, tudi to dosegli.« razmišlja ravnatelj šole Štefan Smodiš in priznava, da jim je

Srednja kmetijska šola Rakičan - ponovno najlepše urejena srednja šola v Sloveniji

osvojitve naslova najlepše urejene šole pred dvema letoma dala veliko nove energije in idej, ki so jih z veliko motivacijo zaposlenih in dijakov uspeli tudi realizirati.

Da priznanje za najbolj urejeno in čisto srednjo šola, s poudarkom na gostoljubnosti, roma v prave roke, potrjuje tudi podatek, da ob vzorno urejeni šoli in njeni okolici daje poseben pečat šoli edinstvena poučno-

sprostitvena pot, ki so jo namenu predali lani spomladi. Namen tega projekta je večplasten. V prvi vrsti obiskovalce seznaniti z zanimivostmi šole in njene najožje okolice, po drugi strani pa dijake usmerjati v smeri turistične vzgoje.

Pred dvema letoma, ob 60. obletnici šole, pa za potrebe obdelave podatkov pri preizkušnji sort poljščin pri rednem pedagoškem delu ter za potrebe raziskovalnega dela – učiteljev in boljših dijakov, na šoli deluje tudi info-raziskovalni laboratorij.

»Šola pa je prepoznavna še po nečem. Poleg rednih izobraževalnih vsebin dijakom ponujamo tudi vedno bolj aktualne vsebine s področja turizma, podjetništva in elementov ohranjanja domačih običajev in obrti. Tako iz tega naslova na leto naši dijaki skupaj z mentorji pripravijo kar nekaj projektov. Ob letošnjih majskih aktivnostih šole smo denimo pripravili projekt voda, oktobra je bila na vrsti tradicionalna jesenska razstava Narava daje – dijaki ustvarjajo, pred dnevi pa smo v okviru elementov ohranjanja domačih običajev in obrti pri našem zunanjem sodelavcu

Vladu Smodišu v Otovcih pripravili še projekt žganjekuhe. Zaradi dobrega odziva dijakov, in pri projektu velikega angažiranja naših pedagogin – Marije Štefanec, vodje podjetniškega centra, Gerde Ružič, učiteljice sadjarstva in vinogradništva ter Marjete Trafela, učiteljice kulinarike in gospodinjstva, smo tudi pri tem projektu v celoti izpolnili zastavljene cilje. To pa so v prvi vrsti bili ohranjanje domačih običajev in navad, spoznavanje kulinarike ob praznikih, mlade navdušiti za nadaljevanje tradicije, jih naučiti elementov domačih običajev, dopolnilnih dejavnosti ter dejavnosti turizma.«

Da bi bil pedagoški proces na šoli čim uspešnejši ter da bi ostala šola tudi v prihodnje stičišče kmetijske stroke, tako na regijski kakor državni ravni, na kmetijski šoli posvečajo veliko pozornost tudi investicijskim vlaganjem. Zadnje pridobitve so sodobno urejena predavalnica za skupino do 60 ljudi, v prostorih je šole urejena vinoteka ter muzejska učilnica za aktivnosti podjetniškega centra.

◆ Geza GRABAR

Ravnatelju kmetijske šole iz Rakičana je priznanje za najlepše urejeno srednjo šolo podelil predsednik TZS Slovenije dr. Marjan Rožič.

Na Srednji kmetijski šoli v Rakičanu, kjer so bili skupaj z nacionalno in regijsko turistično zvezo glavni organizatorji in gostitelji zaključka letošnje akcije Turistične zveze Slovenije (TZS) ocenjevanja osnovnih in srednjih šol v državi, so pripravili tudi okroglo mizo. Turistični in pedagoški delavci iz vse države so se dotaknili teme sodelovanja šol z nosilci turističnih dejavnosti v okolju.

Na posvetu je zbrane ob ravnatelju šole, Štefanu Smodišu, uvodoma pozdravil tudi Štefan Dravec, predsednik Pomurske turistične zveze, ki je postregel s podatkom, da postaja pokrajina ob Muri ob kmetijstvu tudi vse bolj turistična dežela. To je podkreplil z dejstvom, da bodo v pomurskih nastanitvenih zmogljivostih v letošnjem letu našteali že okrog 650.000 nočitev, kar je več kot desetina vseh nočitev gostov v Sloveniji. Da se v tej naši najvzhodnejši regiji še kako dobro zavedamo turizma, priča tudi število turističnih društev, ki jih je na obeh bregovih Mure že 53, pa tudi po osnovnih šolah ne zaostajajo veliko. Tam namreč turistični podmladki aktivno delujejo že na 17 šolah ter na Srednji šoli za gostinstvo in turizem. Po mnenju g. Dravca pa so tudi na kmetijski šoli v Rakičanu v okviru podjetniškega centra za turizem naredili pomembne pozitivne premike. Zaradi dejstva, da turizem že lep čas velja za eno od najhitreje rastočih gospodarskih panog na svetu in tako naj bi tudi ostalo - mimogrede: v turističnem prometu se bo letos obrnilo že okrog 640 milijard dolarjev, analitiki pa napovedujejo, da se bo ta vrednost čez dvajset let več kot potrojila, je še kako prav, da si tudi naša država po najboljši možni veri prizadeva, da bi od tega kolača kar se da zajeten kos pripadal tudi njej. Prizadevanja v tej smeri morajo biti kar se da homogena, kar pomeni, da se morajo v čim popolnejšo nacionalno turistično ponudbo vključiti vsi dejavniki naše družbe, od vrtcev, šol, društev, lokalnih skupnosti... Pri vseh pa so glavni nosilci ak-

Podelitev priznanj za najlepše urejene osnovne in srednje šole

Turizem in kmetijstvo si podajata roki

tivnosti nihče drug kot ljudje. Izobraženi, osveščeni, prijazni. Skratka, po meri turista.

Prav zaradi tega dejstva ima vzgoja mladih v smeri pravega odnosa do turistov in turizma sploh, dolgoročno zelo pomembno vlogo, ki je ne bi smeli zanemariti ali spregledati v prav nobenem okolju. Kot je ugotovil tajnik Turistične zveze Slovenije Alojz Šoster, to pa so potrdili tudi številni mentorji s šol, so danes turistični podmladki na osnovnih šolah prej pravilo kot izjema (trenutno jih deluje že 180), uvesti turistične vsebine in s tem privzgojiti pravi odnos in čut do turizma dijakom v srednjih šolah pa nacionalno turistično zvezo še čaka. Izjema so srednje šole za gostinstvo in turizem ter v zadnjem času tudi kmetijske šole, kjer so spoznali, da so takorekoč domala vse aktivnosti posredno ali neposredno (po)vezane na turizem. In prav med slednjimi je svetel primer tudi Srednja kmetijska šola v Rakičanu. V okviru dejavnosti podjetniškega centra so namreč

na tej šoli elemente kmetijstva in turizma povezali v skupno in dopolnjujočo se celoto, ki daje same pozitivne rezultate. Kot je zagotovil Štefan Smodiš, ravnatelj šole, imata kmetijstvo in turizem nemalo skupnih poti: od skrbi za naravno okolje in pridelane zdrave hrane, ki je pomembna z ekološkega in turističnega vidika. Zato na šoli v okviru podjetniškega centra ter seveda ciljno vpeljanih aktivnosti dijakom in tudi drugim slušateljem na šoli nakazujejo nešteto možnosti, ki se jih bodo ti lahko na poti do dodatnih zaslužkov na kmetijah posluževali že jutri.

Kot na dlani je tudi, da posamezna (turistična) aktivnost znotraj določene sredine ne daje tolikšnih rezultatov, kakor pa, če se povezuje z okoljem, kjer deluje.

»Kmetijska šola že več let uspešno sledi tudi razvojnim programom, ki vključujejo elemente urejenosti in večje kakovosti dela. In to tako navznoter, kakor v okolju, v katerega smo vpeti.

Na šoli z zadovoljstvom ugotavljamo, da nam to v dobršni meri uspeva, saj nam je nenazadnje Turistična zveza Slovenije tokrat že drugič podelila priznanje za najbolj urejeno in najlepšo srednjo šolo v Sloveniji. Pri tem seveda ne smemo pozabiti, da so doseženi uspehi plod uspešnega in zavzetega dela vseh zaposlenih in dijakov, ki dosegajo dobre učne rezultate na maturi in zaključnih izpitih. Naša želja je, da bi tudi v prihodnje ohranili doseženo stopnjo kvalitete,« je ob tokrat že drugem naslovu najlepše urejene srednje šole povedal Štefan Smodiš, ravnatelj rakičanske kmetijske šole.

Dr. Marjan Rožič, predsednik TZS, pa je bil prepričan, da akcije ocenjevanja najlepše urejenih šol niso enkratne, temveč je to proces, ki ni časovno opredeljen. Samo tako bo mogoče učencem in dijakom privzgojiti tekmovalni duh kot skrb za urejeno okolje, ki ga bodo s šol ponesli v sredine, kjer živijo. Žal pa se po njem vrednot turizma še vedno premalo zavedamo, kakor tudi dejstva, da z gostoljubnostjo in urejenostjo odpiramo vrata turistom.

V okviru celodnevne in vsebinsko zelo dovršene prireditve, kjer ob bližnjem miklavžu ni manjkal sam Miklavž s parkeljmi, so na šoli odprli tudi sodobno opremljeno, tako imenovano »zeleno« predavalnico, ki naj bi sčasoma postala središče srečanj in izobraževanj kmetijske stroke iz regije v muzejski učilnici pa so na ogled postavili stare učne pripomočke in nekdanje šolsko gradivo z že orumenelimi listi.

Dobitnikom priznanj je v imenu Mestne občine Murska Sobota - občine gostiteljice, čestital tudi Jože Stvarnik, v občini zadolžen za področje vzgoje in izobraževanja mladih.

◆ Geza GRABAR

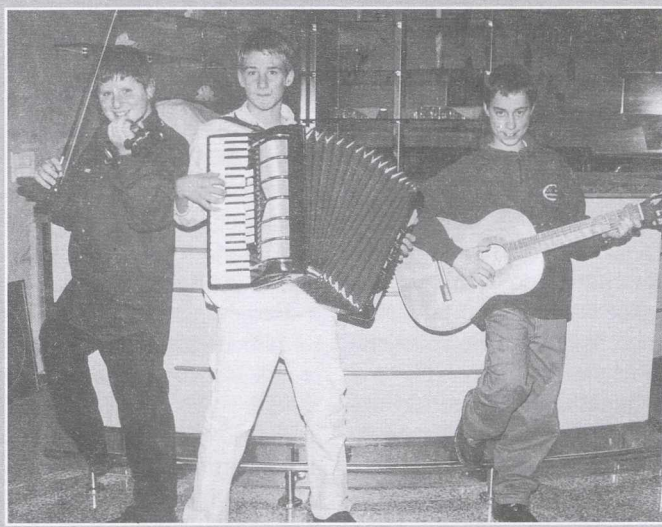
Dva Smodiša - med glavnimi pobudniki in nosilci jesenskega projekta o žganjekuhi: Štefan, ravnatelj šole ter Vlado, velik strokovnjak s področja sadjarstva in največji gorički sadjar, ki je tudi zunanji strokovni sodelavec šole.

Čeprav ju vežejo le daljne sorodstvene vezi, sta si bila doslej v številnih skupnih projektih ohranjanja običajev in starih kmečkih opravil enotna in tako je bilo tudi pri žganjekuhi, ko sta kotel za kuho žganja družno polnila s slivovimi tropinami.

Godci in plesalke osemletke II

Pod mentorskim vodstvom Vide Bukvič deluje na soboški osemletki II plesna skupina Lilly, ki jo sestavljajo: Sara, Teja, Nina B., Nika, Barbara, Nina P., Martina in Vanja. Skupina nastopa na vseh šolskih proslavah, srečujemo pa jo tudi na drugih kulturnih prireditvah izven šole. Fantje (Vid Brinar, Jure Čerpnjak in Črt Brenčič) pa so »ta pravi« godci na harmoniko, violino in kitaro.

◆ Filip MATKO

Pomembno je biti prvi

Pomurski akademski klub v Murški Soboti postaja ob večerih prizorišče vrhunskih kulturnih dogodkov, čez dan pa tudi zanimivih predavanj. Mednje prav gotovo sodi predavanje vrhunskega slovenskega lobista Miloša Čiriča O pomenu lobiranja za realizacijo razvojnih priložnosti pokrajine ob Muri v evropskih povezovalnih procesih in v državnem zboru. Med vabljenimi so bili poleg članov Kluba manager Murška Sobotna tudi vsi trije poslanci s tega brega in župani, ki jim ni vseeno kaj lahko naredijo za domače okolje. Pa tudi dostop do njega, saj se je, pretresen nad dolgo vožnjo in slabimi cestami, predavatelj iz Ljubljane vprašal, zakaj bi bile ceste na Primorskem pomembnejše od pomurskih. Svoje predavanje pa je pričel na temo uspešnosti in z anekdoto o politiku pred volitvami. Poleg mostov, ki bi jih zgradil tam, kjer ni rek, bi poskrbel še za njihov tok. Prisotnim Prekmurcem pa je dinamični Belokranjec dal tudi nasvet kako postanejo uspešni, predvsem pa jih je opozoril, kako pomembno je biti samozavesten in prvi.

V Murški Soboti že tretja slovenska univerza

Morda mislite, da imam v mislih nanovoustanovljeni oddelek Višje komercialne šole v Murški Soboti. Pa se motite. Medtem ko se naši vrli Primorci trudijo dobiti tretjo slovensko univerzo (mini-strica za šolstvo - Primorska!), pa je naš šolski sistem že uvedel univerzitetni način dela, in to nikjer drugje kot na naši soboški Gimnaziji. Škoda le, da so poskusni zajci kar nekaj let mlajši od tistih, ki se v Ljubljani in Mariboru ta čas uvajajo v univerzitetni način dela.

Pa pogledjmo:

LJUBLJANA - MARIBOR; univerzitetni način dela je razdeljen kar čez cel dan in mnoge fakultete imajo predavanja razmetana po celi Ljubljani - po sistemu znajdi se, prepelji se, organiziraj se, kdo ti je kriv, če želiš študirati in imeti naziv dipl.

MURSKA SOBOTA - GIMNAZIJA; pouk je organiziran dopoldne in popoldne. Začneš ob 13.00 ali 12.0. in končaš ob 17 20 ali 19 00. Obiskovanje pouka popoldne je problem. Kako priti v šolo? Znajdi se! Kako oditi? Spet se znajdi! Sicer pa pelje avtobus ob pol osmih zvečer, če ga zamudiš pa lahko greš s tistim ob desetih. Pa učenje? Tvoja stvar. Znajdi se. Saj pa ni potrebno, da se šolaš ravno na Gimnaziji. Danes so spet v modi zidarji, tesarji, ostali gradbeni delavci (pa brez zamere, prosim!); drugi poklici so v presežku, zato izberi tisti poklic, ki je perspektiven. Če pa že prideš na univerzo, boš najboljši v celodnevni selitvah, kajti na gimnaziji stalno potuješ iz učilnice v učilnico, iz nadstropja v nadstropje, z namenom, da bi našel prazen prostor. Stiska je nepopisna, zmeda mnoge spravljaja v obup.

REŠITEV? Preseli se v športni oddelek (pouk imaš seveda dopoldne), preseli se z Goričkega v Murško Sobotno, doma boš in kot Sobočanec imaš možnost, da delaš srednjo šolo v normalnih pogojih (?); ali pa protestiraj, »marširaj« in nosi transparente pa ti občinski možje obljubijo (pred volitvami sigurno) boljše pogoje. Če pa nisi sposoben narediti nič od tega, če živiš na nerazvitem Goričkem, potem si pač (kdo ti je pa kriv?) pravi primerek za eksperiment, ki se mu pravi: do mature pridejo le tisti najbolj odporni; ali pa druga stran medalje: šolsko ministrstvo nadaljuje z eksperimentalnim uvajanjem univerzitetnega načina učenja na človeških primerkih, ki so stari 15-18 let, in sicer v prekmurški prestolnici, slovenski žitnici, na soboški Gimnaziji.

Mogoče pa bomo lahko po vstopu v EU mnogi gimnazijo dokončevali v Gradcu ali v Sombathelyju, kot nekoč davno, še preden je ta slovenska »ničvredna« predvojna država poslala čez Muro prve učitelje, da naj iz Vendov naredijo Slovence. Pa kdo bi vedel, kaj je biti bolje, kje se je šolati bolje? Gotovo bo EU prava rešitev tudi za nas vrle Prekmurce, če že naši poslanci ne mislijo na svojo »rajo«. Kaj pa če Ljubljana ne potrebuje Žitnice; kaj bo s Prekmurci, še eden jim je preveč? Mogoče želijo, da spet postanemo Vendi.

Toda mi se hočemo tu šolati, hočemo enake pogoje kot jih imajo drugi dijaki, želimo si več znanja. Nočemo zapustiti svoje dežele. Prihodnost je v znanju - tudi za Prekmurce.

Tu in zdaj!

◆ Andrej BOJNEC

U 3 na LU Murska Sobota

Na Ljudski univerzi v Murski Soboti letos že tretje leto zapored poteka delo v študijski skupini odraslih za delo z računalnikom. Gre za program Univerze za tretje življenjsko obdobje, skupini seniorračunalničarjev pa bo po tradiciji vodil kot mentor Ernest Kološa, ing. Predvideva se najmanj šest srečanj in to v začetniški ter nadaljevalni skupini, vsi udeleženci pa so bili seznanjeni z možnostjo brezplačne uporabe Središča za samostojno učenje. So pa v okviru Univerze za tretje življenjsko obdobje še dve skupini slušateljev tečaja angleškega jezika, dve skupini slušateljev nemščine ter skupina za pogovore o književnosti, skupina za telesne aktivnosti in masažo ter bralni krožek.

◆ Filip MATKO

Razrednim delegatom je govoril ravnatelj Ludvik Nemeč

Hočem, torej zmorem

Na vseh osemletkah so to jesen potekali šolski parlamenti pod delovnim naslovom »Otroci in mladi imamo težave – kako jih rešujemo?« ter sloganom »Hočem, torej zmorem!« Tako je bilo tudi na soboški osemletki II, katere delegati so se udeležili vsedržavnega šolskega parlamenta.

Nosilki projekta na osemletki II sta bili učiteljica Hedviga Kovač (odgovorna za zaključni naravoslovni dan) ter pedagoginja Darinka Zelko (kot mentorica šolskega otroškega parlamenta). Šolarke in šolarji so poizkušali odgovoriti na nekatera vprašanja, kako se spopadajo s svojimi težavami,

kako reagirajo v stresnih in konfliktnih situacijah, ali znajo poiskati pomoč, če jo potrebujejo, kdaj si to pomoč sploh želijo in kako jim pri tem pomagajo odrasli?

Tako smo mladi lahko spoznali, da je za reševanje težav treba najprej prevzeti odgovornost ter se ob tem zanesti predvsem nase in s tem potrdili slogan – Hočem, torej zmorem! Spremljajoče dejavnosti otroškega parlamenta so bile predhodne okrogle mize, ustvarjalne delavnice, izdaja šolskega biltena, anketa s pomočjo računalnika, likovne in literarne izpovedi ter foto- in video- delavnice. In cilj projekta je bil dosežen.

◆ Filip MATKO

Šola v naravi

Utrinki iz Gozda Martuljka – učencev OŠ I

Mislím, da srečanja z vodnikom Borisom Kukanjo ne bom nikoli pozabila, saj sem imela priložnost v razredu poslušati človeka z veliko izkušnjami in podvigi v slovenskih in tudi v tujih gorah. Sama pa upam, da bom lahko tudi jaz nekoč govorila o svojih podvigih, le da ti verjetno ne bodo v povezavi z gorami. Upam, da bo vodnika Borisa še dolgo spominjala na učence 6.b razglednica, ki smo mu jo poslali iz Kranjske Gore.

Marina Zakić, 6.b

Pet dni, ki sem jih s sošolci preživel v hotelu Špik, mi bo še dolgo ostalo v spominu, gorskega kolesarjenja pa ne bom pozabil nikoli. Kolo je moj prijatelj že od prvega rojstnega dne. Upam, da bom lahko pustolovščino še kdaj ponovil. Umazana obleka, blatna kolesa in polna mera užitkov je moj spomin na gorsko kolesarjenje.

Damjan Vratar, 6.b

Počasi sem se začela vzpenjati. Nisem si upala pogledati navzdol in ne navzgor. Mislila sem si, če je drugim uspelo, bo tudi meni. In res je bilo tako! Vesela sem bila svojega plezalnega dosežka. Najlepše pa mi je bilo, ko sem spet začutila varna tla pod nogami.

Tadeja Serec, 6.b

Prvi sem poskusil jaz. Ker sem vse delal po navodilih učiteljice, sem zadel sredino tarče, kar mi je bilo v veliko veselje. S streljanjem smo nadaljevali, dokler ni začelo močnejše deževati. Čeprav se je na naših obrazih pokazala žalost, nam učiteljica ni dovolila ostati zunaj. Pospravili smo pribor in odšli in učilnico. Tudi jaz sem bil nekoliko žalosten, vendar sem se tolažil s tem, da se mi bo ponudila še kakšna priložnost za streljanje. Kasneje pa nam je dobro voljo vtilil pohod, ki je bil kljub deževnemu vremenu zelo zanimiv in nepozaben.

Damjan Hidič, 6.b

Kot razredničarka sem imela priložnost spoznavati svoje učence ob športu, igri, v prostem času. Ugotovili smo, da je učenje brez šolskega zvonca bolj pestro, zanimivo in zabavno. Izobraževali in širili smo si znanje vsi: učenci, tamkajšnji vodniki in jaz. Uživala sem v jesenskih sprehodih, kot planinka pa sem bila navdušena nad okoljem, v katerem smo bivali in preživeli pet nepozabnih dni.

Cvetka Šavel - Kerman

V Domu starejših v Rakičanu, kjer preživlja jesen življenja v dveh oddelkih – bolnišničnem in stanovanjskem, več kot 300 varovancev, je skrb za družabnost podrejeno prav vse. To je mogoče podkrepiti z dejstvom, da v domu skozi vso leto delovni terapevti, kulturni animatorji in drugo osebje, pripravljajo niz aktivnosti, s katerimi skušajo varovancem čim bolj popestriti njihov vsakdan, s številnimi pa skušajo tudi njihovim svojcem in številnim drugim obiskovalcem kar najbolj slikovito predstaviti življenje in delo v domu. Prepričani so namreč, da se bodo samo tako lahko varovanci lažje vživeli v okolje, katero je prav na začetku za slehernega velika sprememba.

Po drugi strani pa je prav družabnost oblika za ohranitev vezi s svojim okoljem po eni ter priložnost za navezavo novih poznanstev.

Eno izmed zadnjih aktivnosti družabnega življenja so v Domu starejših pripravili ob tednu starejših, ki je v Mestni občini Murska Sobota potekalo med 4. in 11. novembrom.

Najrazličnejše oblike družabnosti so se odvijale skozi ves teden, njihovo osnovno sporočilo pa je bilo, da bi se v različne aktivnosti vključilo kar največ varovancev. Tako so bili varovanci iz Doma v ponedeljek gostje pri svojih vrstnikih na soboškem Društvu upokojencev,

Izdelovanje rož iz krep papirja s prvošolčki tretje soboške osemletke.

Družabno življenje v Domu starejših v Rakičanu

S krsta mošta

kjer so se z njimi pomerili v kartanju; v njihovi torkovi delavnici izdelovanja iz krep papirja, ki so jo tudi letos pripravili v okviru domske delovne terapije, so sodelovali tudi učenci prvih razredov tretje soboške osemletke; v sredo so za vse zunanje obiskovalce in bodoče varovance pripravili dan odprtih vrat, popoldan pa na delovni terapiji za varovance še družabno srečanje; v četrtek so gostili malčke iz bližnjega rakičanskega vrta; v petek pa so v organizaciji Turističnega društva Dobrovnik krstili mošt, organizirali pa so tudi ogled znamenitosti v Pokrajinskem muzeju v Murski Soboti. Pri tem so bili varovanci zopet deležni pomoči prostovoljcev iz Srednje ekonomske šole v Murski Soboti, ki z varovanci na sprehodih, ogledih zunanjih zanimivosti, obiskih maš ali česa četrtega, preživijo marsikatero skupno urico. Pri takšnih in podobnih aktivnostih pa so jim v veliko pomoč tudi mladi na civilnem služenju vojaškega roka, zelo dobro pa sodelujejo tudi z malčki iz vrtcev, osnovnošolci, lokalno skupnostjo, humanitarnimi in verskimi organizacijami, društvi, pa še bi lahko naštevali. Ne kaže pa

zanemariti tudi sredin, odkoder prihajajo sami varovanci.

»Ker se v izvedbo naših aktivnosti venomer vključijo tudi številni iz okolja, prav vsaka prireditev doseže svoj namen. To nas zelo veseli, saj s tem dobivamo potrditev naših prizadevanj, to pa je tudi dokaz, da so varovanci naša skupna skrb,« je prepričana direktorica Doma starejših Rakičan Vijola Bertalanč.

Sonja Čačinovič, ki v domu med drugim skrbi tudi za pripravo in izvedbo prav sleherne družabne aktivnosti, pa nam je v nekaj besedah nanizala letošnje aktivnosti v domu. Vseh seveda ne bo mogoče naštetih, ker jih je bilo kratkomalo preveč, na desetino. Takorekoč skoraj ni tedna, da se v domu ne bi kaj dogajalo: spomnijo se vseh kulturnih in cerkvenih praznikov, pripravijo prošenje v domu, pa družabno srečanje s svojci, kóstanjev piknik, vedno pa je zelo dobro obiskan tudi izlet po Sloveniji. Veliko prireditev pa jim pripravijo tudi gostujoče dramske, folklorne ali glasbene skupine od blizu in daleč, ki se venomer velikosrčno odpovedo honorarjem za nastop. »Tudi v decembru bo za varovance zelo

živahno. Po miklavževanju – vanj se je tudi letos vključila soboška župnijska Karitas, prav v teh dneh pričakujemo še prihod Božička, tik pred koncem leta pa bo na vrsti še tradicionalno silvestrovanje,« nam je zadnje aktivnosti v letošnjem letu razkrila. Sonja Čačinovič. Ta še dodaja, da ne kaže zanemariti tudi bogatega verskega življenja njihovih varovancev. V prirejeni domski kapelici namreč poteka vsak petek maša katoliškega duhovnika, vsako drugo soboto pa opravlja verske obrede še evangeličanski duhovnik.

V teh dneh bo izšla še njihova druga letošnja številka domskega glasila Zrelo klasje, potekajo pa tudi priprave v počastitev 50. obletnice domske oskrbe v Rakičanu.

◆ Geza GRABAR

Srečanje starejših vaščanov v Krogu

Krajevna skupnost Krog prireja že tradicionalno srečanje starejših vaščanov, ki je bilo v gostilni Weindorfer 18. novembra ob 14. uri. Na družabnem srečanju s pogostitvijo so se srečali vaščani Kroga, ki so v letošnjem letu dopolnili ali pa so starejši od 70 let. Mladi člani RK podružnične OŠ v Krogu in malčki iz vrta Krog so na tej prireditvi pripravili bogat kulturni program, v katerem so s svojim petjem, deklamiranjem, plesom in igranjem na flavto razveselili svoje babice in dedke.

◆ MČRK OŠ Krog

Nagovor župana Antona Slavica prisotnim v kavarni hotela Diana

Na letošnjem srečanju starejših v Diani

Prenovljena kavarna hotela Diana je bila tudi letos prizorišče tradicionalne pogostitve in družabnega srečanja starejših občanov. V Murski Soboti jih živi 1074, najstarejša med njimi pa je 97 letna Rozalija Šomen, mama znanega pisatelja, ki sta jo tokrat na domu v Kocljevi 4 z darilom obiskala predsednik mestne četrti in mestni svetnik Vladimir Goldinskij in tajnik mestnih četrti Zoran Hobljaj.

Slednji pa je skupaj s Silvijem Podleskom, koordinatorjem mestnih četrti, obiskal tudi najstarejšega občana, 94 letnega Karla

Harija iz Ulice Mikloša Kuzmiča 11. Na srečanju v kavarni Diana je 320 zbranih pozdravil župan mestne občine Anton Slavic, slavnostni govornik pa je bil tudi upokojeni Štefan Merklin.

Učenci soboške osemletke so pripravili bogat kulturni program, posebej živahno pa je bilo za omizji med tistimi, ki so si po letu dni imeli kaj za povedati. Srečanja ostarelih v organizaciji nekdanjih krajevnih skupnosti, zdaj mestnih četrti in občine, potekajo že četrto stoletja in starostniki, ki so dopolnili 70 let, se še vedno radi odzovejo vabilom nanje.

Najstarejša občanka mestne občine, 97-letna Rozalija Šomen in 94-letni Karel Hari

»Odomaš« za dedke in babice

Že od začetka letošnjega novembra so v vrtec Potoček na Lendavski ulici v Murski Soboti prihajali babice in dedki, da so svojim vnukinjam in vnukom pripovedovali o nekdanjih časih, zapeli pesmice iz svoje mladosti ter prikazali marsikatero ročno spretnost: izdelovanje piščalk, pletenje košar iz šibja ter koruznega ličja, oblikovanje lutk/punčk iz blaga ali koruznega ličja, kakor tudi izdelavo »brnkevce« (vrtavka ali ciganica ali vulek). Vse izdelke so zadnji dan razstavili, pripravili pa tudi ustvarjalno delavnico: luščenje koruze, luščenje fižola, luščenje bučnih semen ter izdelovanje košaric in punč iz koruznega ličja.

Za »ta pravi odomaš« je kuharica Marjeta pripravila posolanke, kot so jih pekli nekoč, za vseh 33 malčkov, njihove vzgojiteljice Frido, Ljubo, Bernardo in Ivanko ter vse babice in dedke.

◆ Filip MATKO

Igrače, kot so jih poznali babice in dedki

Moja sreča – tvoja sreča

Kar 62.716.000 tolarjev je Rdeči križ Slovenije zbral v okviru letošnje akcije »Nikoli sami 2000«, ki je potekala pod sloganom »Moja sreča – tvoja sreča«. Vendar akcija še ni zaključena, kajti posamezniki, delovne organizacije in ustanove svoja sredstva še vedno prostovoljno nakazujejo.

Vsak, ki daruje, se lahko odloči, v kakšen namen bi naj bila porabljena darovana finančna sredstva. Tako darovalci kar 65,10% sredstev namenjujejo za programe materialne pomoči revnim in brezposelnim, nadalje pa: 13,88% za program letovanja socialno ogroženih otrok, 12,83% za program pomoči bolnim, invalidnim in ostarelim, 4,15% za pomoč brezdomcem in pregnantem s Kosova, 2,60% za pomoč ob naravnih in drugih nesrečah, 0,83% za program dela z mladimi ter 0,61% za program preprečevanja zasvojenosti vseh vrst. In temu primerno se zbrana pomoč razdeli po slovenskih regijah pa tako, koliko je posamezna regija s svojimi darovalci prispevala.

Že v oktobru je Rdeči križ Slovenije pričel pripravljati 20 tisoč enotnih prehrabnih paketov oziroma 200 tisoč kilogramov pomoči v obliki

prehrambenih izdelkov ter 60 tisoč kilogramov pralnega praška in pakete razposlal v 56 območnih organizacij Rdečega križa po Sloveniji. Nekatere so zato lahko pričele z neposredno delitvijo pomoči že v Tednu solidarnosti, v času od 1. do 7. novembra.

V pokrajino ob Muri so bili paketi poslani šele konec novembra, druga pošiljka pa je prišla še pozneje. V štiri območne organizacije Rdečega križa (Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in Murska Sobota) so skupno prejeli 2.699 prehrabnih paketov ter 8.097 kilogramov pralnega praška. Samo v Območno organizacijo RK Murska Sobota (ki poslano pomoč razdeli po občinah: Beltinci, Cankova, Gornji Petrovci, Grad, Hodoš, Kuzma, Moravske Toplice, Murska Sobota, Puconci, Rogošovci, Šalovci in Tišina) je prispelo 986 prehrabnih paketov ter 2.986 kilogramov pralnega praška.

Bodo pa pri Rdečem križu Slovenije poleg prej omenjene pomoči omogočili še tedensko letovanje v Mladinskem okrevališču in letovišču RKS na Debelem rtiču za 500 socialno ogroženih otrok, pred koncem leta pa razdelili še 560 novoletnih paketov za otroke ter 5 tisoč darilnih paketov za starejše, bolne in invalidne osebe.

Velika ideja o pomoči ljudem v stiski, iz Solferina, še živi

Še Žarek za Sonček

Sonček – Zveza društev cerebralne paralize Slovenije v svoji sredi doslej še ni imela organiziranega športnega kolektiva. To vrzel so želeli zapolniti sklicatelji ustanovnega občnega zbora tovrstnega društva pod vodstvom Davorina Dervariča, ki v Murski Soboti zadnja leta uspešno vodi kot predsednik Društvo za rekreacijo in šport invalidov.

Kar 56 udeležencev iz vse Slovenije je tako 25. novembra prišlo na ustanovni občni zbor Športnega društva cerebralne paralize Žarek v Murski Soboti, med njimi tudi Franjo Izlakar, nosilec srebrne olimpijske medalje s paraolimpijskih iger 2000 v Sydneyu. Vendar je o ustanovitvi društva glasovalo le 26 domačinov, ker bo sedež novoustanovljenega športnega kolektiva v Murski Soboti. Kljub temu pa bodo k včlanitvi in aktivnosti pri igranju šaha, metanju pikada, namiznem

tenisu, vrtnem kegljanju in atletiki vabili članstvo tudi drugih slovenskih društev, ki vključujejo cerebralce. Po željah članstva bodo organizirali vadbo in športna tekmovanja tudi v drugih športnih disciplinah.

Čeprav so o potrebi po tovrstnem društvu razmišljali že pred šestimi leti, je komaj letos dozorela želja in prišlo je do sklica ustanoviteljev, ki so za predsednika izvolili Davorina Dervariča, za podpredsednika Tomislava Špilaka, za tajnika Bojana Poredoša, za blagajničarko Anico Židanik ter za člane odbora še Rudija Kuliča, Franca Weindorferja in Ivana Gregorna. In Žarek, kot je ime novega športnega društva cerebralne paralize, bo sigurno prispeval k večji toploti celotnega Sončka – Zveze društev cerebralne paralize Slovenije.

♦ Filip MATKO

Z ustanovitve ŠDCP Žarek v Murski Soboti

Otroci se učijo to, kar doživijo

Doživetja so nas obogatila

Narava nudi otroku mnogo izkušenj in spoznanj. Otrok spoznava živali, rastline, predmete in pojave okoli sebe ter se zanima za njihove življenjske pogoje, se veseli srečanja z njimi in je do njih obziren.

Ideja za podrobnejše opazovanje navad in lastnosti psov je bila izražena v igri in pogovorih otrok. Otroci so pripovedovali o izkušnjah in svojih doživetjih ob srečanju z živaljo. Nato je sledilo odkrivanje njihovih interesov in načrtovanje dejavnosti, kako bomo izvedeli stvari, ki nas zanimajo.

Informacije smo iskali v enciklopedijah, priročnikih, slikanicah, filmih, na pomoč pa so nam priskočili tudi družinski člani in družba. Obiskali smo žival v domačem okolju in njenega gospodarja povprašali o navadah, potrebah in lastnostih, ki jih ima. Deležni smo bili nasveta, kako ravnati ob srečanju s psički na ulici, parku, igrišču....

Nekoliko presenetljivo je, da so jih otroci takoj upoštevali, lastnikom pa so postavili vprašanja (Kje spi, ali ga lahko vsak poboža, kaj najraje je, kaj mu je ime, kakšne pasme je...?).

Obiskal nas je še kinolog, ki se ukvarja z vzrejo nemških ovčarjev. Otroci so ga z velikim zanimanjem poslušali, ko jim je pripovedoval, koliko truda je potrebno, da na tekmovanju dosežeš najvišje odličje.

V nedeljskem dopoldnevu pa smo si ogledali šolanje psov na poligonu kinološkega društva M. Sobota. Tako za otroke kot za starše je bila to nova, nepozabna izkušnja z živim bitjem.

In kaj smo ugotovili? Da psi potrebujejo človeka, ki zanje skrbi in upošteva njihove potrebe, navade, lastnosti ter da moramo ob srečanju s psom odgovorno ravnati po navodilih starejše osebe.

Otroci iz vrta Murska Sobota
enota Gozdčiček
z vzg. Zdenko SOČIČ-TKALEC
in pom. vzg. Miro VITEZ

Obisk živali v domačem okolju

Srečanje s kinologom, Francem Žitkom

Ogled šolanja psov na poligonu kinološkega društva M. Sobota

Iz otroških ust

RAD JE BRIKETE (Klavdija)

KUŽA LAJA (Lara)

RAD JE KOSTI (Sara)

PSI SE RAZLIKUJEJO PO PASMII (Nikola)

IMAJO PASJO PREDSTAVO (Marko)

ČE PSA DRAŽIMO NAS UGRIZNE (Monika)

INES IMA PIKASTEGA PSIČKA, KI SE MU PRAVI DALMATINEC (Tamara)

RINGO JE VELIK IN GLASNO LAJA (Jernej)

KUŽA V OTOVCIH RAD LOVI ŽOGE (Mischell)

PAZI OVCE (Grega)

NAS LAHKO POPRASKA (Andrej)

DEDI IN ATI PELJETA PONIIJA VSAK DAN NA SPREHOD (Alja)

KUŽA V PETANCIH IMA OSTRE ZOBE IN SE NE PUSTI BOŽATI (Tadeja)

KO JE PRIVEZAN, GA NE SMEMO CUKATI (Anne-Maria)

MOJA BETKA SE RADA IGRA Z ŽOGO (Bojana)

KO PRIDEM IZ VRTCA ME MOJ DAŠO ČAKA, DA GA POBOŽAM (Nino)

PES NAM DA TAČKO (Tilen)

VISOKO SKAČE (Urška)

MAHA Z REPOM (Leon)

VOHA, ČE JE ŠEL MIMO KAKŠEN KUŽEK (Erik)

NAŠ PIKI ČUVA HIŠO (Daša)

PRIVEZAN JE NA VERIGO (Judita)

PLUTON RAD SKAČE PO MENI (Tajda)

KUŽA V BAKOVCIH, GRE RAD NA SPREHOD IN IMA VELIKO UTO (Larisa)

V praznovanje 200. obletnice rojstva največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna se je vključila tudi Pokrajinska in študijska knjižnica iz Murske Sobotice. V njihovi organizaciji so namreč v Galeriji Murska Sobota pripravili priložnostno slovesnost ter ob tem odprli tudi razstavo o Prešernu.

Direktor knjižnice, Jože Vučurinec, je v nagovoru letošnjo Prešernovo obletnico povezal še s prešernostjo dogodka - z začetkom gradnje nove knjižnice.

Prireditev so popestrili s kulturnim programom, v katerem so nastopili komorni zbor Gloria iz Velike Polane z dirigentom Jožetom Gerenčerjem, slavistka Marija Gerenčer, ki je povezovala program in pripravila recital Prešernovih pesmi pod naslovom Mokrocveteče rož'ce poezije ter gledališki igralec Rajko Stupar iz Lendave, ki je pesmi recital. V opravi iz Prešernovnih časov je dal njegovim pesmim in večeru sploh še večji čar.

V gornjem delu galerije so razstavili več sto knjižnih, časnikarskih, fotografskih in drugih enot, ki jih o Prešernu premorejo v Pokrajinski in študijski knjižnici v Murski Soboti. Praznovanje so sklenili z dnevom odprtih vrat knjižnice.

◆ Geza GRABAR

V spomin na Prešerna s kulturnim večerom, razstavo in dnevom odprtih vrat

Ta prekmurska delovna ročica

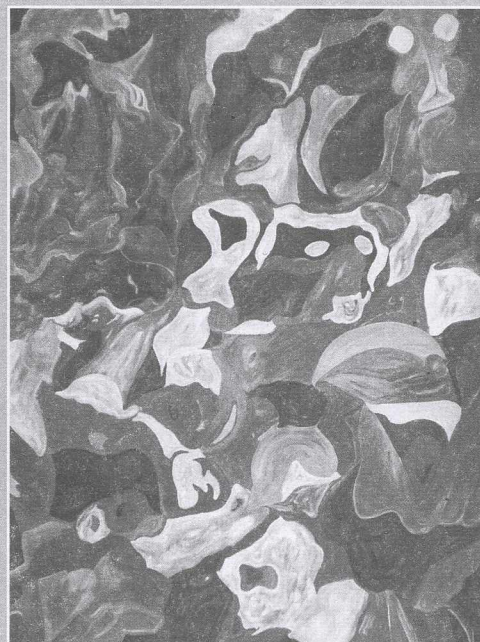

Otilija Kreft iz Kroga je sicer članica Društva likovnih samorastnikov Ljubljana, toda v ospredju njenih del je Prekmurje.

»Prekmurje je slovenski pojem zvestobe. Živelo je zgodovinsko usodo, ki je bila drugačna od usode drugih Slovencev. Vztrajali so kot Slovenci, pa naj se je ogrsko gospodstvo še tako trudilo, da bi jih spreobrnilo: po zavesti, jeziku, šegi. Vztrajati za takšno ceno na tistem majčkenem delčku zemlje domala tisočletje ni mala stvar, je res zvestoba,« je zapisal predsednik DLS Boris Štrukelj.

Specialna pedagoginja Darinka Zelko, pa je na otvoritvi razstave Ta prekmurska delovna ročica v Domu duhovosti v Kančevcih prisotnim prebrala tudi tisti del pisma, ki govori o ustvarjalnosti Otilije Kreft in njenih dosedanjih javnih predstavitev.

Aplavz je požela predvsem v tistem delu, ko je dodala osebno noto ženske, ki se je po upokojitvi vključila v nove medije in stopila na likovno pot.

Kulturni dan

V začetku decembra smo po vsej Sloveniji praznovali 200-letnico rojstva slovenskega pesnika Franceta Prešerna. Nanj so pomislili že konec septembra v 3.c na Podružnični osnovni šoli v Krogu, ki sodi v okvir soboške II. osemletke, ter na to temo pripravili kulturni dan. Vendar v razredu niso bili učenci sami, kajti prišle so k njim njihove babice. Pri delu jim je kot zunanja mentorica pomagala Otilija Kreft, pa še specialna pedagoginja Darinka Zelko. Izdelali so plakate o življenju in delu Franceta Prešerna, o njegovem rojstnem kraju, o obiskovanju šol ter še veliko več. Ob razstavi plakatov sta jim dve babici posebej predstavili pesnitev Krst pri Savici, da je kulturni dan tretješolcem vse prehitro minil.

Filip MATKO

Projekt Prešernovo leto – Umetnost in vsakdanje življenje

Učenci 2.c razreda z učiteljico Olgo Novak smo izvedli projektno delo »PREŠERNOVO LETO – UMETNOST IN VSAKDANJE ŽIVLJENJE«. Projekt je trajal od septembra do decembra 2000.

Raziskovali smo na terenu – UČNA POT ČEBELARSTVA, izdelali sveče iz voska, narisali in izdelali smo čebelnjak. Vključili smo se tudi v projekt Teden vseživljenjskega učenja, ki je potekal z naslovom »ŽIVLJENJE JE UČENJE – NAJ BO VESELO«. V razredu smo poslušali pravljico, pripravili delavnice, kjer smo ustvarjali likovno, tehnično, glasbeno in literarno

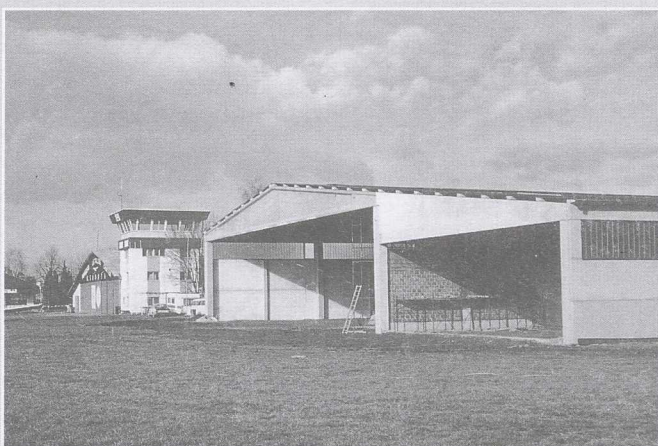
skupaj s starši in starimi starši ob 200-letnici Prešernovega rojstva.

Zbrali smo gradivo o Prešernu, brali njegova dela, naučili se pesem LIPICA in peli ZDRAVLJICO, izdelovali naslovnice POEZIJ in različne izdelke iz naravnega materiala. Zapisovali in uglasbili smo pesmi in zgodbe po lastni zamisli, sestavljali in reševali smo različne naloge iz matematike. Pri raziskovanju na terenu smo se tudi športno rekreirali in telesno sprostiti. Izdelali smo zloženko in izdali skupni bilten, plakate in miselne vzorce. Naučili smo se tudi nekaj starih običajev (»Trezika in Števek«) in

zaplesali prekmurske ples. Pripravili smo zaključno prireditev projekta v podružnični OŠ Krog skupaj s starši in starimi starši ter razstavili vse naše izdelke. Naše delo sta spremljala ravnatelj Ludvik Nemeč in Darinka Zelko, šolska pedagoginja. Naši prispevki so bili objavljeni v časopisu Vestnik, Večer, Šolski razgledi in revijah Cici-ban, Cicido ter Otrok in družina.

S projektim delom smo se predstavili na matični šoli – OŠ II v Murski Soboti ob 200-letnici Prešernovega rojstva.

◆ Učenci 2.c podružnične OŠ Krog z učiteljico Olgo NOVAK

Novi hangar na letališču Aerokluba Murska Sobota

Prenovljena kavarna v Diani

Dianina kavarna, ki je priljubljeno zabavišče in mestno plesišče ter prizorišče maturantskih ter drugih plesov in družabnih srečanj v Murski Soboti, ima novo podobo. Dan poprej kot je bila uradna otvoritev, so se v njej na tradicionalnem srečanju zbrali starejši občani mestne občine, naslednjega dne pa vabljeni poslovni partnerji in predstavniki medijev, da bi poročali o novem sijaju Dianine kavarne. Predvsem je svetla in izgleda prostornejša, z barvnimi pasteli in velikimi okni. Da je v njej posebej živahno ob sindikalnih in drugih prednovoletnih zabavah ter srečanjih pa se lahko prepričajo vsi, ki se jih udeležujejo. Gotovo pa bo v njej prijetno pričakati najdaljšo noč v letu – Silvestrovo in zaplesati na Novoletnem plesu.

Soboški krvodajalci

V prejšnji številki Soboških novin smo poročali, da je Območno združenje Rdečega križa v M. Soboti 22. 9. letos pripravilo srečanje krvodajalk in krvodajalcev Mestne občine M. Sobota. Ob tem smo navedli prejemnike priznanj za dolgoletno darovanje krvi, a tokrat dodajamo nekatera imena, ki so v prvem poročilu nehote bila izpuščena: za 50-kratno darovanje krvi so priznanja prejeli še: Štefan Babič, Štefan Lajšček in Janez Novak; 51-

krat: Vladimir Abakumov, Jože Forjan, Rudi Kokalj in Marijan Vuzem; 52-krat: Janez Karoli in Jože Lukašev; 53-krat: Mladen Cajnko in Albin Potočnik ter 54-krat: Drago Švagan; za 60-kratno darovanje pa: Štefan Janasik, Milan Pucko in Andrej Šijanec; 62-krat Anton Režnja ter 67-krat Štefan Zelko. Za 70-krat darovano kri je prejel priznanje Stanko Zorjan ter za 80-krat brezplačno darovano kri Evgen Želodec.

◆ Filip MATKO

Jesenska prodaja ozimnice KZ Murska Sobota

Redni prodaji ozimnice v Murski Soboti se je tudi letos pridružila sejemska ponudba jesenskih pridelkov, ki so jo pripravili pri soboški kmetijski zadrugi z bogato založenimi stojnicami pred nekdanjo Panonkino blagovno hišo na Kocljevi ulici.

Prodaja je zlasti zaživela ob sobotah, ko so v zadrugi zaposleni – najpogosteje sta to bili Lidija Rituper in Marjana Virag – že od zgodnjih jutranjih ur ponujali lastno pridelano ozimnico po ugodnih cenah.

Tako je bilo treba za 10-kilogramske vreče krompirja odšteti 300 tolarjev, enako za prav tolikšno količino svežega zelja, 10 kilogramov čebule pa je bilo po 500 tolarjev. Kupcem je bila na voljo tudi sveža paprika ter druga zelenjava. Ponudbo so dopolnili tudi s pečenim kostanjem ter s stebli industrijske konoplje, ki so jo v zadrugi oktobra in novembra letos prvič uradno poželi na več kot hektarju njivskih površin. Uporabna vrednost stebel je menda zelo široka, zlasti cenjene pa so v gradbeništvu.

◆ Geza GRABAR

Martinovo pred Zvezdo

Separatio 2000

Separatio, publikacija, namenjena literaturi in kulturnim vprašanjem prekmurskega prostora, je tu prisotna že deset let - frekventnost, bistveno povezana s finančnim vložkom prostora, sicer ni ravno zavidanja vredna, a to morda res ni bistveno. Separatio 2000, kakor smo poimenovali letošnje izdajo, je sicer izšla skoraj natanko deset let po izidu prve (»nulte«) številke. To pa je bil tudi razlog, da smo v tematskem sklopu Izročilo znova natisnili zanimivo besedilo, na žalost že pokojnega Štefana Smeja (prvič objavljeno ravno v tej »nulti« številki), Prekmurstvo kakor srednjeevropsko, ki daje zanimive iztočnice za premislek o ti. prekmurski identiteti, o čemer je bilo v prekmurskem prostoru v teh desetih letih kar veliko govora.

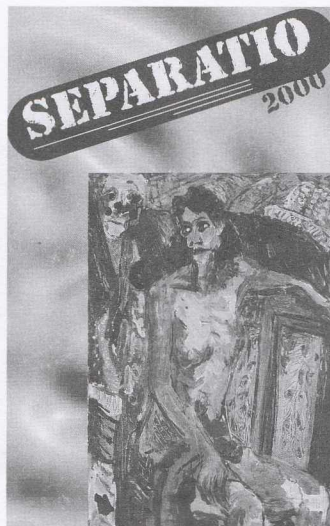
Sam sem se v uvodniku navezal ravno na ta Štefanov razmislek in na samo dogajanje v prostoru v zadnjih desetih letih preteklega stoletja in ugotovil predvsem naslednje: (samo)premislek in kulturna promocija pokrajine sta v tem času dosegla zavidljivo raven, o zgodovinskih in kulturnih mejnikih prostora morda še nikoli pred tem ni bilo napisanega toliko (tehtnega) kot ravno v tem času. Literatura prekmurskih pisateljev in glasba prekmurskih glasbenikov, ki so v veliki meri črpali tudi ali pa celo predvsem iz

prostora lastnih korenin, če omenim le najbolj samorazvidna kulturna pojava, sta okrogli no v slovenskem prostoru afirmirali veliko bolj, kot sta si sploh lahko želeli. Po drugi strani pa lahko z obžalovanjem ugotavljamo, da prostor sam - razen v infrastrukturnem smislu, kar pa nas na tem mestu, ne zanemite, ne zanima najbolj - temu ni uspel slediti. Seveda: regija, ki nam je ne uspe (ali pa je nočemo) vzpostaviti.

Marsikomu se bo na tem mestu zastavilo vprašanje, kaj ima vse to sploh s tistim, o čemer naj bi bilo na tem mestu nekaj (tehtnega) rečeno?

Separatio v tem trenutku prav gotovo stoji na prelomnici, ki se pokaže ravno skozi zgoraj zarisano »podobo prostora«: ali poskušati zasnovati revijo na tak način, da bi lahko že z vsebino oziroma prisotnimi pisci konkurirala ostalim tovrstnim slovenskim publikacijam in s tem posredno poskušala vstopiti v nacionalni kulturni program, ali pa biti revija, v kateri se prostor (samo)predstavi sebi in drugim in tako morda v prihodnje v nacionalni kulturni program vstopiti skozi zadnja vrata (kolikor je seveda »duhovna podoba« v splošnem smislu prekmurske province matici sploh zanimiva).

Prva možnost se že po kratkem premisleku ne pokaže kot smi-

selna, saj slovenski prostor - marsikdo bo morda podvomil, a statistični podatki bi gotovo potrdili moja izhodišča - (še ene) splošne kulturne revije preprosto ne potrebuje. Druga možnost pa se pokaže za več kot utemeljeno. Prekmurski prostor bralcu lahko ponudi predvsem naslednje tri oblike čtiva: a) dnevni časopis, ki ne seže čez dnevno aktualističnost ali če že, potem v teme, ki so bolj ali manj aktualno politične narave, kulturi pa tega nekako ne gre pripisati in se jo potem popolnoma razumljivo (razen v prvo omenjeni obliki, ki pa gotovo ne zadoštuje) pušča ob strani; (b) lokalne (občinske) publikacije, ki ne aktivirajo celotnega prostora; in (c) strokovno naravnana besedila tukaj živčičih strokovnjakov, ki poljudnemu okusu seveda niso namenjena

ali pa morda celo niti blizu. Separatio 2000 smo torej zasnovali kot nekakšen vzorec prekmurske revije, ki naj bi bila nekje vmes: (a) uvodni literarni blok, s katerim želimo zlasti mladim in še neuveljavljenim piscem, odvisno seveda od produkcije, omogočiti bolj ali manj prvi stik s kulturnim prostorom in s tem nekaj svežega diha na »trnovi poti«, če nič hudega misleč malce karikiram, uveljavitve; (b) osrednji blok, namenjen aktualnim vprašanjem mladih - in v prihodnje tudi opaznejšim cveticam z občinskih kulturnih vrtov, če nam bo seveda celoten prostor naklonjen; in (3) sklepni blok, namenjen samopremisleku prostora, ki bo v prihodnje namenjen predvsem bolj poljudno naravnanim tekstom domačih strokovnjakov.

Zavedamo se, da »vzorčna« Separatio 2000 vsemu zgoraj navedenemu zagotovo še ne zadosti popolnoma, pa vendar smo prepričani, da boste v njej našli kar nekaj zanimivega branja - zainteresirani si lahko »zastonj izvode« zagotovite v Klubu PAC ali Murski republikli v Zvezdi, ali pa kupite v knjigarini po nizki ceni 500 tolarjev - predvsem pa smo prepričani, da bomo uspeli publikacijo obdržati na gladini, privabiti domače pisce in strokovnjake in že naslednje leto prostoru (večkrat) ponuditi publikacijo, kakršno si tudi sami želimo prebirati.

◆ Robert TITAN - FELIX

Ni sonca brez senc

Naslov avtobiografskega romana Karoline Kolmanič, ki ga je predstavila na zadnji novembrski večer v soboški grajski dvorani je zelo zgovoren. V življenju so svetli in manj svetli trenutki in zato, da jih človek prenese na papir, je potreben pogum. Če gre za avtorico, ki živi v tradicionalnem okolju, pa toliko večji.

Kot pedagoginja jo je na prireditvi, ki jo je popestril nastop učencev glasbene šole Murska Sobota, predstavila njena učenka Nevenka Emri. O njenem avtobiografskem romanu

in prvi noveli, ki so jo natisnili v reviji pred štiridesetimi leti, pa je na dobro obiskani kulturni prireditvi govorila direktorica Naše žene Marta Krpič. Karolina Kolmanič je tudi prejemnica Zahvalne listine, ki jo je v okviru svoje akcije Ljudje dobrih rok podeljevala najstarejša slovenska ženska in družinska revija. Januarja bo slavila 60-letnico, jubilej pa ima tudi domača pisateljica, ki pozna utrip življenja na obeh bregovih Mure. Na predstavitvi je namreč prebrala tisti odlomek iz avtobiografskega romana, v katerem opisuje preselitev preko reke. V pogo-

voru je povedala, da piše tudi o svojih ljubeznih in pobegu pred poroko z enim, ko je spoznala drugega moškega, svojega moža. Marta pa je bila tista, ki je prepričala direktorico, da se je

odločila za natis avtobiografskega romana Ni sonca brez senc, ki je po avtoričinih besedah labodji spev.

◆ Brigita BAVČAR

Pred kratkim je z zanimivim spektaklom, s katerim je bil obujen spomin edinega prekmurskega državotvornega dejanja po načelu samoodločbe narodov Tkalčeve republike in vladarja »tisočletne« (južno)slovanske države, ki ji je ta prostor še do nedavnega pripadal, odprl vrata salon Murska republika, ki bo namenjen (tudi) temu, da se boste lahko s prijatelji v prijetnem in intimnem vzdušju za trenutek izognili naglici sodobnega sveta in kaj popili. Kar pa seveda ne bo vse. Ponudba salona Murska republika bo vsaj enkrat tedensko nadgrajena s kulturnimi vsebinami. Za oblikovanje programske politike in izvajanje javnih prireditev v salonu Murska republika skrbi Podjetje za promocijo kulture Franc-Franc, v sodelovanju s podjetjem Zvezda in drugimi izbranimi ponudniki. Decembra so se tako zvrstili že štirje dogodki.

Kot prvi je bil realiziran literarni pogovor s pesnikom, pisateljem in dramatikom Zdenkom Kodričem, ki se temu prostoru po zadnji pisateljski izkušnji čuti še posebej blizu. Napisal je namreč z Grumovo nagrado nagrajeno dramo *Vlak čez jezero* in roman *Barva dežja*, ki črpata iz življenjske in umetniške usode prvega prekmurskega slikarja Ludvika Vrečiča in podobe zgodovinsko turbulentnega časa, v katerega je bil položen slikarjev žijtek. Literarni pogovor, ki jih pripravlja in vodi pesnik in pisatelj Robert Titan Felix, je strokovno nadgradil dober poznavalec »resničnega« Vrečiča – umetnostni zgodovinar Janez Balažič.

Zvezdin Salon Murska republika

Že kar naslednji teden pa se je zgodilo tudi prvo dejanje drugega večjega sklopa ponudbe salona Murska republika. Pogovori na robu, ki jih pripravlja in vodi Norma Bale, in ki so namenjeni srečanjem z ljudmi, ki so se v prostor, v katerem živijo in delajo, odtisnili z osebnostjo in delom. V prvem Pogovoru na robu se je voditeljica z v.d. direktorico Pokrajinskega muzej Ireno Šavel, univ. dipl. arheologinjo in Brankom Kermanom, univ. dipl. arheologom, posvetila arheološkemu izkopavanju na prekmurski trasi bodoče avtoceste in to pod kar se da pomenljivim naslovom *Prekmurje – slovenska arheološka Meka*?

Decembrsko ponudbo salona Murska republika sta zaokrožila glasbena gostja pevka Rosanda Vujica, ki jo je na klavirju spremljala Urška Bertonec, in monodrama Milivoja M. Roša *Tretji plan*.

Na tem mestu pa moramo nekaj pozornosti nameniti tudi januarju. 9. januarja se bo v salonu Murska republika odvijala predstavitev nove zgoščenke Mie Žnidarič ob spremljavi Ste-

va Klinka; 16. januarja drugi Literarni pogovor, v katerem boste izvedeli nekaj več o knjigi Francija Justa *Med verzuško in pesmijo*, ki se strokovno in izčrpno loteva prekmurske poezije v prvi polovici 20. stoletja; 23. januarja predstavitev novih knjig Ferija Lainščka, romana *Trik z vrvjo* in pravljic *Mislice*, pogovor bo vodila Darka Tancer Kajnih; 30. januarja pa drugo dejanja iz sklopa *Pogovorov na robu*.

◆ RTF

V Murski Soboti je 17. in 18. novembra potekalo tradicionalno srečanje mladinskih pisateljev OKO BESEDE 2000.

Srečanje je tradicionalno, peto po vrsti. Na njem so se zbrali slovenski mladinski pisatelji in strokovnjaki za mladinsko književnost. Letošnjih udeležencev je bilo štirideset. Vsako leto je prisotna še revija *Otrok in knjiga*, ki v okviru srečanja pripravi in izpelje simpozij, in mnogi drugi, ki so kakorkoli povezani z mladinsko književnostjo. Finančna sredstva v zvezi s srečanjem krije Mestna občina Murska Sobota, organizator pa je Podjetje za promocijo kulture Franc Franc iz Murske Sobote. Srečanje je tudi priložnost, da se mladi bralci srečajo s pisatelji, zato organizator v sodelovanju z Društvom prijateljev mladine Murska Sobota pripravi obiske pisateljev po šolah. Letos je učence in dijake v vseh osnovnih in nekaterih srednjih šolah murskosoboške občine obiskalo osemindvajset pisateljev.

Polonca Kovač, nagrajena letošnje Večernice

Srečanje mladinskih pisateljev Oko besede 2000

Posnetek s simpozija

Tema letošnjega simpozija, ki je potekal v dvorani Pinki hotela Diana v Murski Soboti, je bila etika v mladinski književnosti. Vodil ga je dr. Igor Saksida, s svojimi referati pa so sodelovali Polonca Kovač, Slavko Pregl, Vasja Cerar in mag. Franc Prosnik. Z referati in razpravo po njih so se odprla zanimiva in aktualna vprašanja, na katera so poskušali odgovoriti: kako pisati etično, katerim vrednotam je zavezana književnost, kje je meja med etiko in moraliziranjem, kdaj in kako se v otroku izoblikujejo etična stališča, kako otrokom povedati na primeren način, kaj je prav in kaj ni, kaj pa morala odraslih in etika, pa založniška etika, pa vse tja do vprašanja poslovne etike v odnosu založnika do avtorja in založnika do teksta itd.

Celotno prireditev je popestrila razstava del, ki so konkurirala za letošnjo nagrado. Pripravila jo je knjižničarka Vesna Racman iz Pokrajinske in študijske knjižnice v Murski Soboti.

Osrednji dogodek na srečanju pa je vsekakor slavnostna podelitev VEČERNICE, nagrade za najboljšo mladinsko literarno delo

preteklega leta, ki je bila v novih prostorih »Murske republike« v Zvezdi. Izmed 65 del, ki so prispela na letošnji razpis, je komisija izbrala pet finalistov: Polonco Kovač, Lilijano Praprotnik Zupančič, Majo Novak, Ferija Lainščka in Kajetana Koviča. Vsi, razen slednjega, so bili prisotni na podelitvi. Letošnji nagrajenci POLONCI KOVAČ je za njeno knjigo *Kaja in njena družina* podelila večernico glavna in odgovorna urednica Večera, Majda Struc.

Sproščen pogovor ob čaju je z nagrajenko vodila Norma Bale, prof., ki se je ob redkobesedni

Polonci Kovač izvrstno znašla. Med pogovorom o pisateljičinih dosedanjih delih sta seveda največ časa namenili nagrajeni knjigi *Kaja in njena družina*, katere tema je pereč problem v današnjem času – otroška stiska ob ločitvi staršev. Avtorica je žalostno zgodbo izpovedala z izrednim občutkom za notranje doživljanje otrok in se s tem v sodobni slovenski literaturi dotaknila še ene »tabu teme«.

V soboto, 18. novembra, so se pisatelji odpeljali v Lendavo in okolico.

◆ Brigita PERHAVEC

Pogovor Norme Bale s Polonco Kovač

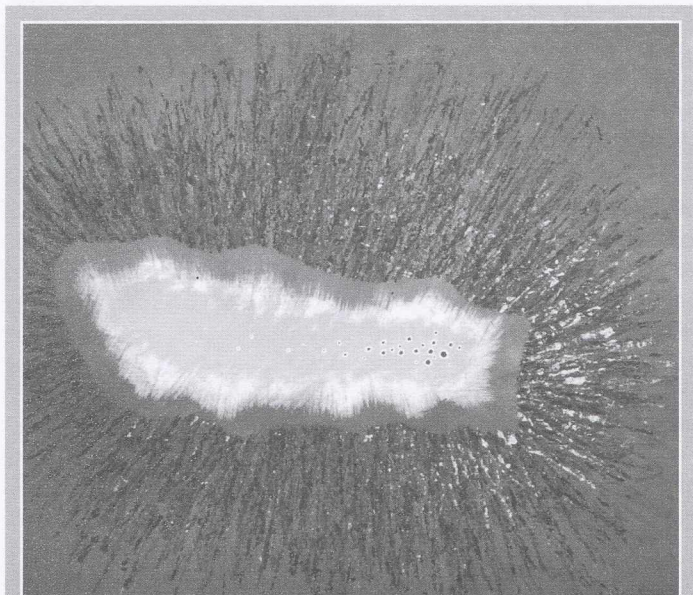
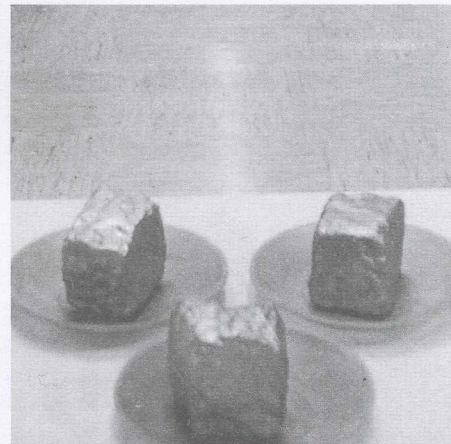

Pregledna razstava skulptur malih dimenzij

V Galeriji Murska Sobota je bila vse do 17. decembra na ogled pregledna razstava z naslovom **Skulptura malih dimenzij na Slovenskem v devetih letih.**

Pripravil jo je ravnatelj, mag. Franc Obal, ki je na otvoritvi tudi pojasnil svoj izbor.

Med tistimi umetniki, ki so se odzvali vabilu in prišli na otvoritev v Soboto, sta bila od daleč Dragica Lapajne in Vojko Štuhec, iz pokrajine ob Muri pa akademska kiparja Ignac Meden in Ferenc Kiraly, poleg Franca Bencaka, ki je v katalogu predstavljen z vrtečo elipso.

Lojze Veberič razstavljal in obdaril v Ingolstadt

V partnerskem mestu Ingolstadt je pred kratkim visok življenjski jubilej in odhod iz politike po več kot tridesetih letih praznoval nadžupan Peter Schnell. In eno od del, ki jih je v tem nemškem mestu, v katerem živi veliko Pomurcev, razstavljal Lojze Veberič, mu bo ostalo v spomin na prijetno druženje in številne razstave, ki so jih umetniki izmenjali med Mursko Soboto in Ingolstadt, pod pokroviteljstvom mestne občine. Tokrat je bilo v kulturni dvorani tamkajšnjega Doma starejših razstavljenih 22 slik, izbrano pa vam predstavljamo tudi v Soboških novinah.

Vrečič L.

Otvoritev spominske razstave del akademskega slikarja Ludvika Vrečiča v razstavišču Pokrajinskega muzeja v Murski Soboti je bila nedvomno odmeven dogodek. Tako po številu obiskovalcev, ki so se zbrali v treh razstaviščnih sobah soboškega gradu, kot številu 176 razstavljenih del. Pozdravne besede je prisotnim izrekla ravnateljica Pokrajinskega muzeja v Murski Soboti Irena Šavel, spominsko razstavo umetnika iz Strukovec, pa je predstavil njen avtor Janez Balažič, ki je gradivo zbiral vse od začetka devetdesetih let. Med udeleženci otvoritve spominskega razstave umetnika iz Strukovec je bila tudi Ida Horvat. Nečakinja prvega pomurskega akademskega slikarja, ki je tudi lastnica največjega števila dragocenih del, je prisotne seznanila s svojim zadnjim srečanjem s stricem leta 1943. Ob otvoritvi spominske raz-

stave Ludvika Vrečiča, ki bo v Murski Soboti na ogled do 11. februarja 2001, je izšla tudi likovna monografija, ki jo je v svoji zbirki Monumenta Pannonica, izdala Pomurska založba.

Monografija Ludvik VREČIČ (1900-1945) je izšla na 96 straneh z 32 barvnimi reprodukcijami ter 176 reprodukcijami slik ter 10 risb, v nakladi 500 izvodov. V uvodu je na devetih straneh spremni esej Ludvik Vrečič (1900-1945), ki ga je napisala Meta Gabršek Prosenc, bibliografijo in osebno kroniko pa Franc Kuzmič. Fotografije slik in risb je posnel Bine Kovačič, osebne pa so iz fototeke Pokrajinskega muzeja in galerije Murska Sobota. Oblikovanje in tehnična ureditev je delo akademskega slikarja Franca Mesariča, grafično je monografijo oblikoval Dušan Antolin, natisnil pa Evrotrade Print.

Boljši časi za Rimsko čardo?

Župani občin Moravske Toplice, Puconci in Murska Sobota, predstavniki Radenske iz Radenec ter regionalne razvojne agencije Mura so v začetku novembra podpisali pismo o nameri za izgradnjo zdraviliško turističnega centra Rimska čarda. Zdravilišče naj bi bilo izključno namenjeno zdravljenju psoriaze (luskavice), izgradili pa bi tudi objekte za športno rekreativno ponudbo. Podpisniki pisma o nameri pa so izgradnjo novega zdravilišča opredelili kot skupni razvojni cilj v obdobju 2002 - 2006.

Kot je znano, je Radenska že sredi osemdesetih let sprožila intenzivne raziskave termalnih virov, tudi tistih na območju Rimske čarde. Termalna voda iz Rimske čarde je bila v letu 1986 priznana tudi kot naravno zdravilno sredstvo.

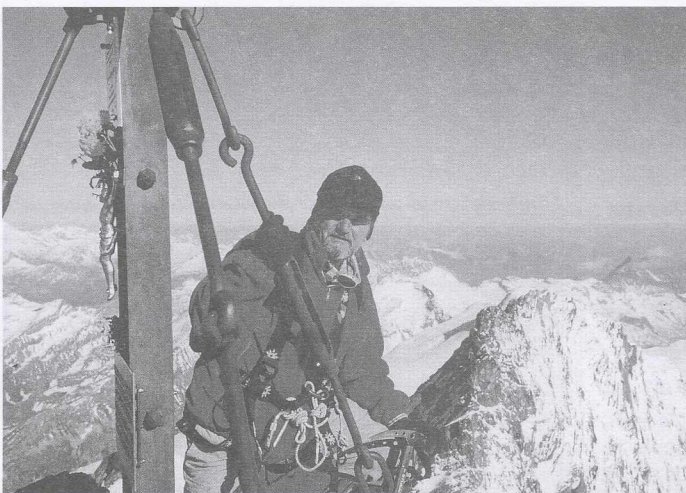
Podpisniki pisma o nameri bodo oblikovali skupni projekti in tim za razvoj in izgradnjo zdravilišča, ki bo skrbel za oblikovanje strategije razvoja zdravilišča in vodil vse aktivnosti za začetek gradnje. Vsi podpisniki tega dogovora, ki naj bi v naslednjih treh mesecih sprejeli ustrezne aktivnosti za začetek realizacije projekta, v naslednjih šestih mesecih pa sklenili še pogodbo o ustanovitvi zdravilišča Rimska čarda z vsemi obveznostmi in pravicami lastnikov in vlagateljev, si bodo prizadevali tudi za vključitev tega projekta v razvojne načrte regije in države. Tako nameravajo kandidirati tudi za strukturalna razvojna sredstva Evropske Unije in Republike Slovenije.

◆ Geza GRABAR

Planinsko društvo

Na otvoritvi razstave ob 50. obletnici planinskega društva

Lado Klar na vrtu Groslocknerja

Skalni kristali

Jubilejno leto 2000 se počasi izteka, prav tako pa tudi naš program akcij v tem letu. Zastavili smo si ga kar precej na široko, kljub temu pa si upam trditi, da smo ga tudi skoraj v celoti izpeljali. Samo nekaj najbolj obiskanih akcij bom naštel. V prvi vrsti je bila svečana akademija ob 50. obletnici društva, izdaja zbornika, izdaja dnevnika Pomurske planinske poti. Naših pohodov se je letos udeležilo čez 2000 planincev. Najbolj množični so bili pohod k izviru Ledave, na otvoritev nove kontrolne točke PPP 4/A TROMEJNIK, pa spust po Muri za Dimek-Hrovatov memorial, na Raduho, Olševo, Martinov pohod in seveda najbolj odmeven pohod na Triglav s petih smeri.

Bili smo organizatorji dneva Pomurskih planincev in planinskega plesa. Članstvu pa smo ostali dolžni za razstavo, zaradi katere smo se zbrali. Pomeni kratek sprehod skozi pol stoletja dolgo pot društva. Uredil, zbral in postavil jo je Lado Klar. S planinstvom se je začel ukvarjati nekje v šestdesetih letih. Takrat verjetno niti v sanjah ni slutil, kam vse ga bo zanesla pot, katere magične točke, ki segajo najvišje, bodo postale njegov življenjski izziv. Skozi mesece in leta, ki so sledila, si je odmerjal čedalje več prostzega časa za planinstvo, odlikovalo se je kot želja, kot pustolovščina, kot izziv, kot potreba. Osvojeni vrhovi pa so vendarle samo vodilo, ki uokvirjajo to zgodbo. Prijeten pohod, zanimivo potovanje ali pa kak prijazen nasmeh v objektiv, vse to so trenutki, ki jih je v življenju vredno ohraniti. Koliko slik v albumih ali pa kar v skatlah, nič koliko filmskih trakov, diapozitivov, od katerih se ne bi hotel ločiti za nič na svetu. Del tega nam je pripravil danes v samostojni razstavi »Gore«. Vsaka fotografija ima svojo zgodbo in če malo sledimo tem zgodbam, bi popotovali od Goriškega preko Pohorja, Julijcev na Groslockner in Mont Blanc, pa naprej v Afriko in Južno Ameriko.

◆ Jože RUŽIČ

Utrinki iz športne dejavnosti v letu 2000

Po zadnjih zbranih podatkih je v Mestni občini Murska Sobota 77 športnih klubov in društev ter drugih izvajalcev športnih programov, ki skrbijo za ponudbo raznoterih oblik dejavnosti in aktivnosti in vključujejo 4555 članov.

	Št.klubov	Članstvo
1. MOŠTVENI ŠPORTI	13	894
2. POSAMIČNI ŠPORTI	26	872
3. ŠPORTNA REKREACIJA	38	2789
Skupaj	77	4555

Podatki prejeti ob dostavi programov za leto 2000

V letošnjem letu je bil v mestnem svetu sprejet Pravilnik za vrednotenje športnih programov v Mestni občini Murska Sobota. Pravilnik prinaša merila, pogoje in postopke za vrednotenje in razdelitev sredstev iz občinskega proračuna namenje za sofinanciranje programov športa.

Koncem letošnjega leta je že izšel Javni razpis za zbiranje predlogov za sofinanciranje športnih programov za leto 2001, objavljen je bil v Soboških novinah, najde se pa tudi na spletnih straneh.

Tudi Fundacija za sofinanciranje športnih programov v R Sloveniji je pripravila razpis. Na razpis so se prijavi: Komunala Murska Sobota za nabavo stroja za drsališče v Murski Soboti, Kegljaški klub Radenska Murska Sobota za rekonstrukcijo kegljišča v Radencih, ki ga ima v najemu, osnovna šola III Murska Sobota za ograjo okoli zunanjih šolskih športnih igrišč, za sredstva pa bo kandidiral tudi ŠNK Mura iz Murske Sobote - vse našete prijave bodo za investicije, za sofinanciranje nogometne šole pa se poteguje tudi ŠNK Mura.

Vsem navedenim je bila nudena strokovna pomoč.

Kot je znano so bila za letošnje leto sredstva iz Fundacije namenjena za Društvo za športno rekreacijo Murska Sobota, ki je preplastilo zunanja igrišča in okoli njih napravilo novo ograjo, Osnovni šoli II, ki je uredila del atletskih naprav ob šoli, ter Aeroklubu Murska Sobota za hangar.

V Mestni občini si prizadevamo, da vsako leto ponudimo boljše pogoje v športni dejavnosti. Naša osrednja naloga ob tem pa je tudi ta, da načrtno spremljamo potek dejavnosti in to na vseh ključnih področjih: športni rekreaciji, šolskem športu in tekmovalnem vrhunskem športu.

Na posebnem programu vodimo vso

članstvo v klubih, društvih in zvezah naše mestne občine, seveda po podatkih, ki nam jih posredujejo izvajalci.

Posebna pozornost pa je namenjena predstavitvi na spletnih straneh, in sicer: vadbi, izvajalcem, strokovnim kadrom, prireditvam, športnim objektom, rezultatom.

S tako predstavitvijo je vsem udeležencem v športu ponujena vrsta podatkov.

Delavske športne igre so ena izmed stalnih oblik, ki jih izvaja odbor pri Športni zvezi Murska Sobota. V začetku tega leta smo v posebnem biltenu in na zaključni prireditvi razglasili najboljše v naslednjih športnih panogah: mali nogomet, odbojka, košarka, streljanje, kegljanje, tenis in namizni tenis, šah, športni ribolov in pikado. Sodelovalo je 23 ustanov s 573 udeleženci.

Za Delavske športne igre v letu 2000 smo pripravili razpis v mesecu februarja in vsa tekmovanja potekajo in so pred zaključkom.

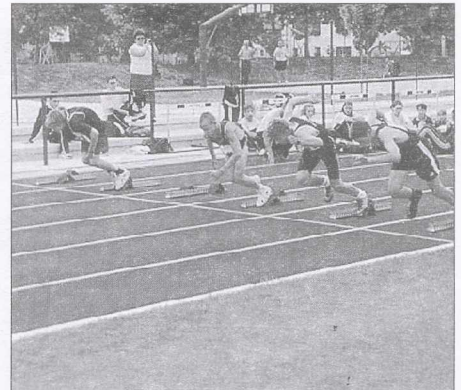
V R Sloveniji je akcija učenja plavanja dobro zastavljena, tudi v naši mestni občini si prizadevamo, da načrtno odpravljamo plavalno nepismenost. Tudi preverjanje znanja plavanja poteka po šolah. Veliko vlogo pri tem odigrajo predvsem športni pedagogi. Tudi sami skrbimo za to dejavnost z organiziranim plavanjem med letom v zimskem bazenu v Radencih in poleti na letnem kopaljšču. Vključenih je čez 800 udeležencev, razdeljeno pa bilo tudi 335 različnih priznanj in značk za učenje plavanja.

Voda za vse - skupen projekt Zavoda za šport Slovenije, Ministrstva za šolstvo in šport, Olimpijskega komiteja Slovenije s pomočjo lokalnih skupnosti, v našem primeru Mestne občine Murska Sobota.

Namen projekta je bil predstavitev pomena plavanja z različnih vidikov, prikaz aktivnosti v vodi in ob njej. Akcija naj bi pripomogla tudi k zmanjšanju plavalne nepismenosti, ki je še prisotna, čeprav so pripravljene različni programi.

Promocijska prireditve je bila organizirana na mestnem kopaljšču v Murski Soboti - 15. junija. Za vse udeležence je bil zagotovljen brezplačen obisk. Pripravili smo pester program dejavnosti s strani naših izvajalcev: plavalcev, potapljačev, kajakašev in kanuistov, Zavod za šport pa je pripravil vrsto spremljajočih aktivnosti. Prireditve je lepo uspela, udeležba pa je bila zadovoljiva!

Občinski kros smo izvedli v mestnem parku s 150 udeleženci, prišle so osnovne in srednje šole - tudi iz drugih občin. Najboljši

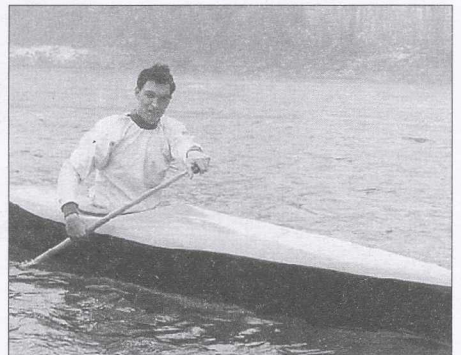
Atletska tekmovanja mladih so vedno zanimiva

trije z občinskega prvenstva so prejeli kolajne in so sestavljali reprezentanco Mestne občine na krosu za pokale Dela v Velenju. Naša reprezentanca je osvojila 4. mesto, po lanskem odličnem dosežku, ko smo bili tretji!

Letos smo izvedli že 35. ulični tek okoli Spomenika zmage, ki ga pripravljamo vsako leto ob spominskem dnevu - prazniku nekdanje velike občine, ob sodelovanju Združenja atletskih sodnikov in Atletskega kluba Pomurje. Udeležba šolskih ekip je bila standardna, sodelovalo je 120 udeležencev, posebej kvalitetno pa je bilo zastopstvo na teku članov.

Olimpijska kartica ponuja vrsto športnorekreativnih prireditev, popuste pri nakupu dnevnihih smučarskih kart, aktivne športne oddihe, nakup športne opreme, zavarovanje... V naši sredini se je uveljavila tudi zaradi tega, ker odpira vrata atletskega šolskega stadiona ob OŠ I v Murski Soboti in jo koristijo tudi ljubitelji teka, v letošnjem letu smo jih izdali 41.

Kot že nekaj let doslej smo se v akcijo Rekreacija 2000 - živimo zdravo za zabavo, ki jo pripravlja Ministrstvo za šolstvo in šport, vključili tudi letos z nekaj prireditvami in programi vadbe. Vključili so se Društvo za športno rekreacijo Murska Sobota, Športno društvo Pomurje, Hokejski klub Murska Sobota, Združenje atletskih sodnikov Murska Sobota, Potapljaško društvo Murska Sobota, Šahovsko društvo Radenska

Vrhunski dosežki - kanuist Borut Horvat

Pomgrad, Planinsko društvo Matica Murska Sobota in Športna zveza Murska Sobota. Sodelovali smo tudi na tiskovni konferenci, ki je bila pripravljena v sejni sobi Mestne občine Murska Sobota.

Mestna občina je v akciji sodelovala tudi z jumbo plakati. Osnovni namen akcije je bil predvsem ta, da se izvajalci predstavijo s svojimi programi in s ponudbo privabijo stare in nove udeležence in to za določene ciljne skupine

Izvajamo oba športna programa: Zlati sonček in Krpan. Prav program Zlatega

sončka je v vrtcih našel vso podporo. 420 knjižic je bilo razdeljeno v letošnjem letu in 327 kolajn in priznanj, v obdobju 1996-2000 skupno 2853 knjižic.

Manj uspešen pa je športni program Krpan, ki je namenjen 3.,4.in 5. razredu osmeletke oz. 4.,5. in 6. razredu devetletke. V letošnjem letu je bilo izdano 214 knjižic, 568 medalj in 77 diplom.

Že nekaj let deluje v okviru Športne zveze Murska Sobota področni center za šolska športna tekmovanja, ki je direktno povezan z odborom za šolska športna tekmovanja

Ministrstva za šolstvo in šport. Letos je bil izpeljan dogovor o nabavi računalnika za te potrebe, sredstva pa sta zagotovila Zavod za šport Slovenije in Olimpijski komite Slovenije. Na ta način se je pisarna Športne zveze dodatno opremila in ob lastnih vlaganjih v tiskalnik, skener in fotokopirni stroj, dodatno posodobila način poslovanja. Pripravlja se enoten informacijski sistem, prvi seminarji so že potekali, delo na področju šolskih športnih tekmovanj pa bi enostavneje in hitreje steklo.

Številni mladi tekmujejo v različnih športnih panogah, in to na vseh osnovnih in srednjih šolah v Mestni občini Murska Sobota, kar predstavlja najboljše in najbolj množičen tekmovalni sistem.

V Športni zvezi razporejamo termine za vadbo in treninge v športni dvorani Osnovne šole I, športni dvorani Osnovne šole III in telovadnici Osnovne šole II. Na razgovorih s koristniki in pa tudi vodstvi šol pripravimo urnike treningov in programe tekmovanj. V letošnjem letu je prišlo koncem tega leta do renoviranja parketa v dvorani Osnovne šole I, kar je povzročilo precej težav. Vsi izvajalci programov pa so prerez-porejanje urnikov in terminov dobro in z razumevanjem sprejeli. Program aktivnosti v telovadnici Osnovne šole Bakovci še nismo uspeli uskladiti. V dvorani Srednje poklicne in tehniške šole v Murski Soboti pa je le namizni tenis.

Seznime kategoriziranih športnikov objavlja Olimpijski komite Slovenije - združenje športnih zveze oz. njegov odbor za vrhunski šport.

Kategorizacija nastane na podlagi veljavnih kriterijev, prijave pa pošiljajo nacionalne panožne zveze. Lista izide trikrat letno, v spodnji tabeli pa je primerjava števila športnikov v začetku in ob koncu tega leta in je pokazatelj kvalitetnega športa v Mestni občini.

ŠPORTNA PANOGA	januar 2000	december 2000
1. atletika	2	3
2. kick boxing	1	-
3. nogomet	1	19
4. judo	1	-
5. nam. tenis	9	-
6. košarka	2	1
7. odbojka	3	2
8. kajak kanu	2	2
9. hitr. rolanje	2	1
10. rokoborba	3	-
11. karate	8	6
12. strelstvo	4	6
13. triatlon	-	1
14. letalstvo	-	1
Skupaj:	36	42

◆ Ludvik ZELKO

Romski športniki 2000

Nastop folklorne skupine romskega društva Romani Union, recitatorja, nagovor predsednika Zveze Romov Slovenije Jožeka Horvata Muca ter slovesnega govornika Stanka Kerčmarja, predsednika Športne zveze v Murski Soboti, so vse bili uvod v proglašitev že četrte podelitve naslovov najboljšim romskim športnikom ter njihovim športnim kolektivom, 8. decembra v soboški grajski dvorani.

Posebna komisija pod vodstvom Evgena Titana, prof., ni imela lahkega dela, a je vseeno morala opraviti izbor. Prvič so tokrat podelili priznanja romskim športnikom med dečki: 3. mesto Tadeju Horvatu s soboške OŠ I, 2. mesto Tomislavu Šipošu z OŠ Tišina ter 1. mesto Dariu Baranja z OŠ Puconci.

Med člani je 6. mesto pripadlo Emilu Kovaču iz NK Tromejnik, 5. mesto Zdravku Cenerju iz NK Beltinci, 4. mesto Jožetu Kokašu iz NK Beltinci, 3. mesto Simonu Baranja iz NK Korotan, 2. mesto Adamu Baranja iz NK Korotan ter 1. mesto, že drugič zapored, Marinku Šarkeziju s Pušče, iz NK Maribor. Jubilenji nagradi sta bili podeljeni dve: Slavku Cenerju, predsedniku NK Roma Vanča vas - Borejci ter Gezi Kovaču iz NK Pušča.

A med športnimi kolektivi Romov so bili šesti KMN Hrabri miški iz Serdice, peti KMN Sotina, četrti KMN Pertoča, tretji KMN Ledava Černelavci, drugi KMN Asfalt Vanča vas ter prvi NK Roma Vanča vas - Borejci.

◆ Filip MATKO

Tekaška idiličnost v soboškem parku

Po dobrih petnajstih letih (februarja leta 1985 je bilo v soboškem parku prvenstvo takratne Jugoslavije v krosu, nekaj mesecev zatem pa še državno prvenstvo v hitri hoji in maratonu) je bila Murska Sobota zopet gostiteljica najvišjega državnega članskega atletskega tekmovanja. V prvi polovici novembra je namreč v mestnem parku, ki je že dolga desetletja prizorišče vseh tekmovalcev v krosu, teh pa je vsako leto kar nekaj, potekalo državno prvenstvo Slovenije v krosu, in sicer v kategorijah za člane in mladince ter miting za mlajše.

Murska Sobota je nekaj več kot sto tekačev, ki so prišli iz osemnajstih slovenskih klubov, pričakala v prijetnem sončnem vremenu, kar je tekačem mimo stoletnih dreves, odetimi v živorumene jesenske barve, bržkone ponujalo edinstven in neponovljiv občutek. Kakor vrsta atletskega prireditev je tudi tokratna - potekala je

Najboljši trije pri članih (od leve proti desni): Boštjan Buč (AK Velenje), Romeo Živko (AD Kladivar), Aleš Tomič (TK Portovald)

v organizaciji Zbora atletskega sodnikov Murska Sobota in pod pokroviteljstvom soboške območne enote Zavarovalnice Triglav imenitno uspela.

Budne sodniške oči na stadioni OŠ I, kjer je bil start in cilj krosa

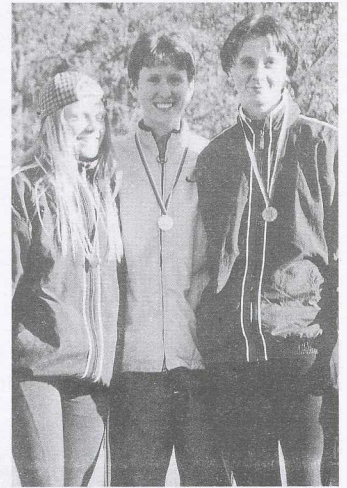
S startom in ciljem na atletske stadionu pri prvi soboški osemletki so se na krožno, 1.000-metrsko progo, ki je, kot smo že dejali uvodoma, vodila po mestnem parku, najprej podali tekmovalci v mlajših kategorijah. Če za pionirski lahko trdimo, da sta bili dokaj številni, to žal ne velja za mlajše mladinski - tekačev je bilo štiri, tekačev pa samo tri. To je še en dokaz več, da je Murska Sobota za neformalna tekmovanja, kot so mitingi, za večino atletskega klubov predaleč.

Med domačimi tekmovalci v teh kategorijah - tekmovali so samo atleti in atletinje Atletskega kluba Pomurje iz Murske Sobote, velja posebej omeniti Lucijo Cvetko, ki je bila med pionirkami na 2.000 metrov tretja, Laura Korčulanin je bila v isti

kategoriji enajsta, Alja Petric pa trinajsta. Med pionirji, ki so prav tako morali preteči dva kroga, pa je Gregor Marušič pristal na 10. mestu. Obetavna mlajša mladinka Tjaša Hujs pa je bila na 3.000 metrov druga.

Da je pomurska mladinska in članska atletika na srednje in dolge proge - razen svetle izjeme Sonje Roman, v resni krizi, se je potrdilo tudi na državnem prvenstvu. V starejšemladinskih in članskih kategorijah sta namreč nastopili samo dve tekačici ter noben tekač!

Pri starejših mladinkah - tekle so na 4.000 metrov, je zaradi poškodbe morala tek predčasno končati prav domačinka - Polonca Horvat; v članski kategoriji pa je potem čast pomurske atletike reševala (in brez večjih težav) tudi rešila prva favoritinja 21-letna Sonja Roman, sicer doma iz

Najboljše tri pri članicah (od leve proti desni): Veronika Zupanc (Koroški AK), Sonja Roman (AK Pomurje), Marjana Zajfrid (AD Maribor 98).

Neumorni atletske delavec Mirko Šeruga iz Murske Sobote je na krosu ob svojem 60-letnem jubileju iz rok tehničnega direktorja Atletske zveze Slovenije in predsednika strokovnega sveta Borisa Mikuža prejel posebno priznanje Atletske zveze Slovenije za uspešno dolgoletno delo v atletiki. Šeruga je atletiki zvest že več kot 45 let: sprva kot aktivni tekmovalci, leta 1965 je postal atletskega trenerja, kmalu zatem pa tudi atletskega sodnika. Vključil se je tudi v Združenje atletskega sodnikov Slovenije. Pred leti pa je bil eden glavnih pobudnikov za ustanovitev Zbora atletskega sodnikov Murska Sobota in je njegov predsednik.

Brez njega ne mine domala nobena atletska prireditev v pokrajini ob Muri, kot mednarodni sodnik pa je aktiven tudi na številnih mednarodnih prvenstvih.

veteranskih prvenstev. Med devetnajstimi člani je osvojil 6. mesto. Z zmago in naslovom državnega prvaka pa se je prav v Murski Soboti od aktivnega tekmovalca poslovil odlični tekmovalci in redni udeleženci soboških uličnih tekov Romeo Živko iz Celja.

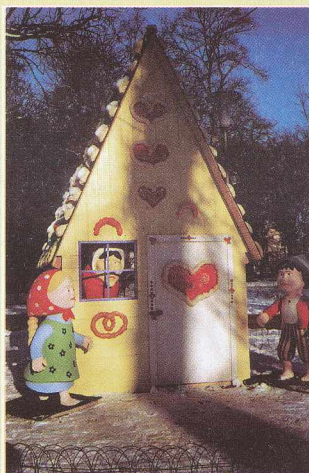
◆ Geza GRABAR

Veseli december 2000

*Mavrica ni zaradi sonca
pa tudi ne zaradi dežja.
Mavrica je stezica,
po kateri se v srce pripelja
žarek lepega.*

F. Lainšček

Čas pred Božičem in Novim letom se je in se bo vsakega od vas dotaknil na poseben način. December bi bil pust in hladen mesec, če ga ne bi razsvetljevale novoletne lučke in grele tople želje. Tudi mi želimo, kakor vsako leto, pristaviti kamenček v mozaik vaših predprazničnih dni. Kar je bilo v naši moči, smo storili, za vse drugo morate poskrbeti sami. Naredite si ta čas poln lepih doživetij, poln zabave, druženja in daril. Vendar pri tem ne pozabite, da materializem nikoli ne more preseči tenkočutnosti. Želimo Vam vse dobro in Vas vljudno vabimo na prireditve!

šreda, 27. decembra ob 16.00
koncert skupine ČUKI in PRIHOD DEDKA
MRAZA

V MESTO

organizator: DPM in
MO Murska Sobota
prizorišče: pred Zvezdo

sreda, 27. četrtek, 28.

in petek, 29. decembra ob 11.00

PRAVLJIČNE URE Z VESNO

pripoveduje: Vesna Racman
organizator: Pokrajinska in študijska knjižnica
M. Sobota
kraj: grajska knjižnica

četrtek, 28. decembra ob 18.00

lutkovna predstava

GUSAR BERTO

nastopa: Lutkovno gledališče PIKA iz Lenarta
organizator: DPM Murska Sobota
vstopnina: odrasli 500 SIT,
otroci imajo prost vstop
vstopnice si lahko zagotovite uro pred
predstavo
prizorišče: grajska dvorana

Od 15.00 naprej bo
po mestnem parku vozil vlakec.

petek, 29. decembra ob 16.00

cirkuška predstava

BREZ PANIKE

nastopata:
cirkusanta ALI in PETRA
organizator: DPM in MO Murska Sobota
prizorišče: pred Zvezdo

sobota, 30. decembra ob 11.00

predstava **MEDVEDEK IN ROZI**

nastopa: gledališče

POTUJOČI ŠKRAT

organizator: DPM in MO Murska Sobota
prizorišče: pred Zvezdo

nedelja, 31. december ob 20.00

SILVESTROVANJE

NA PROSTEM

zabaval vas bo:

ansambel Horizont

organizator: Mestna občina Murska Sobota
in Turistično društvo Murska Sobota
prizorišče: na Trgu zmage
pred Pomursko banko

SREČNO!

◆ Brigita PERHAVEC

BOŽIČNO NOVOLETNO VOŠČILO NAŠIH BETHLEHEMSKIH ROJAKOV

V tiskarno Klar je iz Urada župana v času priprav na izid predpraznične številke občinskega glasila prispel faks z voščilom in podpisi bethlehemskih rojakov sorodnikom ter vsem prebivalcem Murske Sobote in Prekmurja. Opremljen je z ilustracijo kroga, v katerega se združujejo družine, ki živijo v t.i. sestrskem mestu Murske Sobote, kjer po Stephenu Antalicsu zdaj v združenju predseduje Lillian D. Horvath.

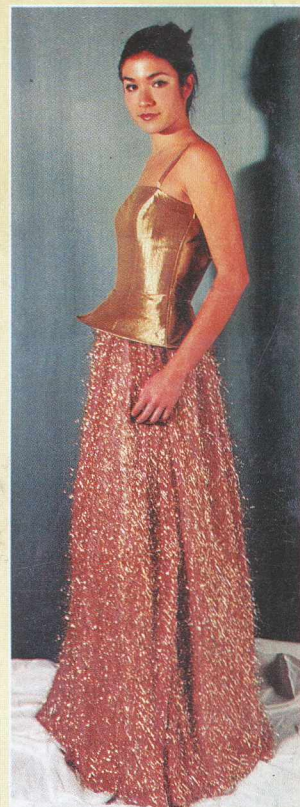
S pohodom Miklavža s spremstvom po Slovenski ulici na soboški tradicionalni semanji dan se je pričel čas decembrskih prireditev in obdarovanj.

V predprazničnem siju luči in zlata

Letos je bilo naše mesto okrašeno že v začetku decembra, in to najlepše doslej. Sij številnih luči in svetlobnega topa z občinske stavbe daje Murski Soboti čarnost in čeprav je jelki, pod katero so darila, dal namesto župana luč Miklavž, je upanje, da bo svoje prispeval na družinskih obdarovanjih tudi Božiček in bo kakšno darilo pod jelko prinesel tudi dedek Mraz. Vsi trije možje so povezani s tradicijo in pričakovanji v času prednovoletnih obdarovanj in nazdravitve novemu letu.

Novemu letu in vsemu dobremu v njem nazdravlja slovenska vinska kraljica 2001, Jerneja Bratuša.

Odsevi

Večerne obleke so odraz želja popolnosti in neminljivih trenutkov. Čarnost silhete in materiala ovija z močjo spominov. Vsak prihajajoči trenutek je nabit s pričakovanjem. In pričakovanje je najlepše, saj zaposluje labirint naših možganov, ga hrani in krepi.

Priložnosti so tiste, ki nas vzpodbujajo. Ena izmed njih je prav gotovo bila tudi natečaj za najboljšo kreacijo večerne obleke za miss Slovenije 2000. V ta namen sta bili v Tovarni oblačil MURA European Fashion Design oblikovani in sešiti (v sodelovanju z Murinimi strokovnjaki) dve obleki, eno vam predstavljamo.

Približuje se čas, ko bodo odsevi del nas samih... Odsevi luči, oblek, dogodkov... vse v pričakovanju nečesa novega.

MODEL: Eva
OBLIKOVANJE: Tatjana KALAMAR
FOTOGRAFIJE: Jože POJBIČ

Na Božičkovem vlaku slovenskih železnic je Božiček obdaroval otroke, na vožnji med Ljutomerom in Mursko Soboto.

Silvestrovanje na prostem

Parkirišče pred zgradbo Pomurske banke in restavracijo Zvezda se bo zadnji dan v decembru, že četrto leto zaporedoma, spremenilo v prizorišče skupinskega pričakovanja novega leta. Za rajanje in zabavo bo poskrbela skupina Horizont, da ne bomo žejni in lačni pa gostinci podjetja Radenska Zvezda - Diana. Organizatorji prireditve, Mestna občina in Turistično društvo Murska Sobota, bodo zaprli del Slovenske ulice in ulice Štefana Kovčiča, tako da bo res zadosti prostora za ples in zabavo, ki bo potekala od 20.00 do 04.00 ure naslednjega dne. Prve trenutke v letu 2001 bo nebo nad mestnim središčem s svojim bliščem ožaril spektakularni ognjemet, torej vam ni potrebno s sabo prinašati dodatnih pirotehničnih efektov.

Vljudno vabljeni!

◆ Darja PINTARIČ

